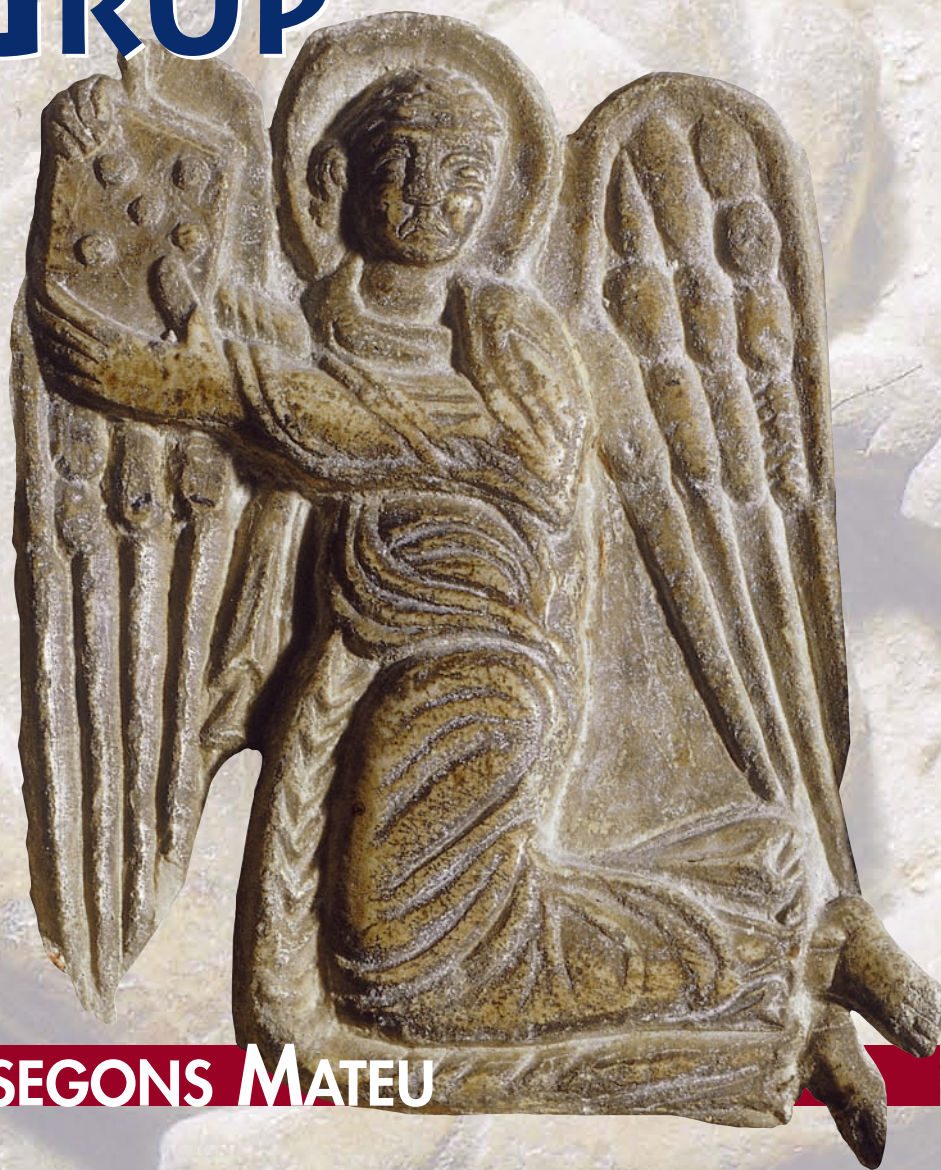

LLEGIR LA BÍBLIA EN GRUP

EVANGELI SEGONS MATEU

1. EL NAIXEMENT DE JESÚS, L'EMMANUEL

(Mt 1, 18-25)

2. PARAULES DE JOAN BAPTISTA

(Mt 3, 1-12)

3. LES BENAURANCES

(Mt 5, 1-12)

4. EL PARENOSTRE

(Mt 6, 5-15)

5. GUARICIÓ DEL CRIAT D'UN CENTURIÓ

(Mt 8, 5-13)

6. DISCURS SOBRE ELS PETITS

(Mt 18, 1-9)

7. PARÀBOLA DEL SERVENT SENSE COMPASSIÓ

(Mt 18, 21-35)

8. EL JUDICI FINAL

(Mt 25, 31-46)

9. LA CRUCIFIXIÓ I LA MORT

(Mt 27, 32-56)

Edita:

**Associació Bíblica
de Catalunya**

Pla de Palau, 2 - 43003 Tarragona
Tel. 977 23 34 12
a/e: abcat@abcat.org

Equip d'autors:

Agustí Borrell

Josep Escós

Joan Ferrer

Jaume Fontbona

Concepció Huerta

Joan Magí

Joan Ramon Marín

Joan Naspleda

Jaume Pedrós

Armand Puig

Francesc Ramis

Ignasi Ricart

Per al text:

© **Associació Bíblica de Catalunya, 2002**

Per al mapa:

© **Associació Bíblica de Catalunya, 1993**

Distribució:

Editorial Claret

Roger de Llúria, 5 - 08010 Barcelona
Tel. 93 301 08 87

Realització:

Palahi, Arts Gràfiques

Canonge Dorca, 1 - 17005 Girona

Tel. 972 20 26 92

Fax. 972 22 03 93

a/e: info@palahi.es

Portada:

Relleu de la cadira episcopal,
anomenada de Carlemany (segle XI).
Catedral de Girona.

(Fotografia: Josep M. Oliveras)

I.S.B.N.:

84-8297-622-2

Dipòsit legal:

Gi. 1635-2002

PRESENTACIÓ DE LA VERSIÓ DIGITAL

L'Associació Bíblica de Catalunya hem adaptat al format digital la col·lecció «Llegir la Bíblia en grup», formada per vuit carpetes corresponents als evangelis de Mateu, Marc, Lluc i Joan; i als llibres de l'Èxode, Isaïes, Fets dels Apòstols i Apocalipsi. Aquesta col·lecció va ser editada en format llibre durant els cursos 1998-99 fins el 2006-07, després de la primera edició de la *Bíblica catalana. Traducció interconfessional* (BCI).

Durant aquests anys s'ha fet palès la utilitat d'aquest material com a eina per a l'aprofundiment dels nous textos que es proposen en cada carpeta. Però no només això, sinó que el seu ús capacita les persones interessades per aplicar-ne les mateixes pautes a l'estudi de qualsevol altre text bíblic.

L'era digital en la que ens trobem va fer molt aviat necessari disposar del text de la BCI en aquest format. Actualment, qualsevol creient o interessat pot accedir als llibres de la Bíblia (BCI) des del seu ordinador o mòbil a través de l'aplicació *AppBCI*.

Amb partir de la V Setmana de la Bíblia (any 2021) i de manera progressiva, l'Associació Bíblica de Catalunya donarem accés de manera gratuïta a l'edició digital del conjunt de les Carpetes que conformen la col·lecció «Llegir la Bíblia en grup», començant per la de l'evangeli de Marc. Ho fem amb la mateixa finalitat amb la que el material va ser pensat i editat fa més de vint anys: «Potenciar la reflexió bíblica en grup». Seguim en això les indicacions que ens han donat els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense i les resolucions del Concili Tarraconense del 1995.

Associació Bíblica de Catalunya

PRESENTACIÓ

L'Associació Bíblica de Catalunya, que compta entre els seus objectius el de contribuir al coneixement de la Paraula de Déu, té el goig de presentar aquests materials de treball per a grups sobre l'evangeli de Marc.

La necessitat de disposar d'una traducció fidel i actualitzada del text bíblic es va veure satisfeta amb la publicació de la *Bíblia catalana. Traducció interconfessional* (BCI). Al mateix temps, però, calia facilitar a les persones interessades en una lectura profitosa de Bíblia els mitjans adequats per a una iniciació senzilla i seriosa. Amb aquest desig es va constituir el «Grup de Divulgació Bíblica» (GEDIB), que ha començat a preparar diversos instruments de treball bíblic per a grups.

La tasca divulgativa de l'Associació s'ha vist fortament encoratjada per les resolucions del Concili Provincial Tarraconense, que en demana la potenciació a totes les diòcesis: «Amb l'objectiu de relançar la pastoral bíblica, els bisbats de Catalunya potenciaran l'Associació Bíblica de Catalunya com a instrument de difusió popular de la Paraula de Déu» (Resolució 54).

D'altra banda, el mateix Concili convida els creients a progressar en una lectura activa i compromesa de la Paraula de Déu, que porti a la pregària i a l'acció: «El Concili encomana a les parròquies i a les altres comunitats eclesials que programin la iniciació del poble de Déu en la lectura espiritual i eclesial de la Sagrada Escriptura, de manera que aquesta lectura comporti la pregària i la contemplació, i condueixi a un estil de vida evangèlic. Una de les maneres de fer-ho pot ser potenciar la reflexió bíblica en grup» (Resolució 57).

Els materials que presentem volen facilitar la realització d'aquestes indicacions conciliars. Es tracta, en concret, de fitxes sobre textos escollits de l'evangeli de Marc. La pauta de treball, que és la mateixa per a cada fitxa, segueix bàsicament un esquema que prové de l'antiga tradició cristiana i que ha estat usat amb fruit durant segles per a una lectura de la Bíblia que porta a una relació més intensa amb Déu i que té conseqüències en la vida dels seus lectors. Aquesta pauta es presenta en un full solt, de tal manera que pugui estar sempre a la vista per orientar les reunions del grup. En aquest mateix full hi ha l'esquema general de l'evangeli de Marc, que és útil per a situar el text concret que es llegeix en el context global de l'evangeli. Lògicament, cal tenir a mà una edició de la Bíblia, i per a determinats aspectes serà convenient de tenir en compte el llibret *Sinopsi de Marc* (Barcelona: Associació Bíblica de Catalunya 1996), que conté el text de l'evangeli segons Marc, amb els textos paral·lels dels altres tres evangelis.

Cada fitxa, amb una presentació atractiva i amb abundància d'il·lustracions, conté tot un seguit d'informacions diverses (històriques, literàries, teològiques), que ajuden a entendre el sentit del text de l'evangeli i obren camins per a la reflexió i l'actualització. El fet que hi hagi nou fitxes respon a la intenció que cada grup, amb una trobada quinzenal, pugui completar el treball sobre l'evangeli en un sol curs. Tanmateix, cada grup podrà adaptar les fitxes a les seves condicions concretes i a les seves possibilitats.

Que l'Esperit, que continua parlant en els textos bíblics i en la vida de cada persona atenta a la seva veu, ens recordi les paraules de Jesús i ens les faci entendre (cf. Jn 14,26).

Grup de divulgació bíblica (GEDIB)
Associació Bíblica de Catalunya

LLEGIR LA BÍBLIA EN GRUP

PAUTA A SEGUIR

<i>Lectio</i>	0. Lectura personal prèvia (abans de la reunió del grup)
	1. Llegim el text 1.1 Invoquem l'Esperit Sant perquè ens ajudi a entendre el text 1.2 Lectura pausada del text en grup 1.3 Preguntes sobre el text: Què ens sorprèn d'entrada? Què és el que no entenem? 1.4 Preguntes sobre la vida: Aquest text, ¿ens recorda alguna experiència que hàgim viscut?
<i>Meditatio</i>	2. Entrem dins el text 2.1 Informacions d'interès • geogràfiques • socioreligioses • simbolismes 2.2 Quin tipus de text comentem (poètic, narratiu, didàctic...)? 2.3 Situem el text en el conjunt de l'evangeli 2.4 Seguim el fil del text (escenes, argument, personatges, diàlegs) 2.5 Paraules amb ressò 2.6 Resseguint la Bíblia • Evangelis sinòptics • Antic Testament • Nou Testament 2.7 El text ens parla: Què hi descobrim?
<i>Oratio</i> <i>Contemplatio</i> <i>Actio</i>	3. Mirem la vida 3.1 Tornem a llegir el text i fem silenci, tenint present allò que vivim personalment i col·lectivament (en l'Església i en la societat) 3.2 Interrogant la nostra vida: Què ens vol dir el text que hem comentat? 3.3 Convidats a pregar 3.4 Units a la fe de l'Església 3.5 Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

Aquest és l'esquema o pauta de cada una de les fitxes. Si feu el treball en dues sessions, podeu dedicar a la primera els punts 1 i 2 i a la segona el 3. Si disposeu de tres sessions, dediqueu al punt 2 la segona meitat de la primera sessió i la segona sessió íntegra.

Si no teniu prou temps per a tot, ometeu els punts 2.1, 2.5 i 2.6.

EVANGELI SEGONS MATEU

I. Prolegòmens del ministeri de Jesús, Messies i Fill de Déu (Judea i Galilea) (1,1-4,25)

A. L'itinerari de Jesús infant (1,1-2,23)

- a 1. Orígens de Jesús (1,1-25)
 - a' 1.1. Genealogia de Jesús, el Messies (1,1-17)
 - a'' 1.2. Naixement de Jesús, l'Emmanuel (1,28-25)
 - b 2. Adoració i persecució de Jesús infant (2,1-21)
 - b' 2.1. Jesús, el Messies, adorat pels savis (2,1-12)
 - b'' 2.2. Jesús, el Fill de Déu, perseguit per Herodes (2,13-21)
 - c 3. El Messies es retira a Natzaret a Galilea (2,22-23)

B. Els inicis de Jesús adult (3,1-4,25)

- a 1. Identitat de Jesús (3,1-17)
 - a' 1.1. El camí del Senyor, preparat per Joan Baptista (3,1-12)
 - a'' 1.2. Jesús, en el baptisme, assenyalat com a Fill pel Pare i l'Esperit (3,13-17)
 - b 2. Temptacions i "adoració" de Jesús (4,1-11)
 - b' 2.1. Jesús, el Fill de Déu, temptat per Satanàs (4,1-10)
 - b'' 2.2. Jesús, el Fill de Déu, servit pels àngels (4,11)
 - c 3. Jesús es retira a Cafarnaüm, i comença a predicar per tot Galilea com a llum d'Israel i dels pagans: introducció al seu ministeri (4,12-25)*

II. Jesús, Messies i Senyor, ensenya i guareix (Galilea) (5,1-10,42)

Introducció al ministeri de Jesús (4,12-25):

Galilea (el marc), terra de jueus i pagans (vv. 12-17)

Els quatre primers deixebles (vv. 18-22)

Activitat de Jesús: gran resposta de tot el país i de més enllà (Síria) (vv. 23-25)

* Aquest fragment (4,12-25) serveix de frontissa entre els Prolegòmens i la primera represa de l'evangeli (cc. 5-10). Per això, el repetim al començament de la primera represa.

A. El Messies en paraules (5,1-7,29): el Sermó de la muntanya

Destinatari: gent i deixebles (5,1-2)

a. Introducció (5,3-16)

Les benaurances (5,3-12)

Ser sal i llum (5,13-16)

b. Títol: Jesús, la plenitud de la Llei (5,17-20)

c. Viure com a deixeble (les anàforas) : homicidi, divorci, jurament, venjança, amor als enemics (5,21-48)

d. Fer el que Déu vol: l'almoïna (6,1-4)

e. Fer el que Déu vol: la pregària. El centre: el Pater Noster (6,5-15)

d. Fer el que Déu vol: el dejuni (6,16-18)

c. Viure com a deixeble: les riqueses, el neguit, el judici de l'altre, la confiança en la pregària (6,19-7,11)

b. Cloenda: la regla d'or (7,12)

a. Epíleg: escoltar i complir, criteri de veritat (7,13-27)

Reacció de la gent (7,28-29)

B. El Messies en fets (8,1-9,34): la secció de les guaricions

- a. Guarició d'un leproós (8,1-4)
Guarició del criat d'un centurió, un estranger (8,5-13)
Guarició de la sogra de Pere i d'altres malalts (8,14-17)

b. — Seguir Jesús: el cas d'un mestre de la Llei (8,18-22)

- a. La tempesta calmada (8,23-27)
Guarició de dos endimoniats a Gàdara, territori no jueu (8,28-34)
Guarició d'un paralític (9,1-8)

b. — Seguir Jesús: el cas de Mateu, un publicà (9,9-13). El dejuni (9,14-17)

- a. Guarició d'una dona amb hemorràgies i retorn a la vida d'una noia (9,18-26)
Guarició de dos cecs (9,27-31)
Guarició d'un mut endimoniaat (9,32-34)

C. Els enviats del Messies (9,35-10,42): el discurs de la missió

Introducció (9,35-10,4)

Compassió de Jesús per les multituds (9,35-37)

Crida als Dotze (10,1-4)

Discurs als Dotze (10,5-42)

Destinatari : els dotze deixebles (10,5a)

a. Disposicions personals (béns), manera d'actuar i reprovació (10,5b-15)

b. Persecucions: odi de tothom, suport de l'Esperit i parusia (10,16-23)

c. Jesús, model de perseguit (10,24-25)

b. Persecucions: coratge, ajut del Pare i parusia (10,26-33)

a. Disposicions personals (família), manera d'actuar i recompensa (10,34-42)

III. Jesús, Messies i Senyor, rebutjat i acceptat (Galilea) (11,1-18,35)

Introducció (11,1)

A. El Messies davant el rebuig (11,2-12,50)

a. Jesús, el Messies esperat, guareix els malalts i porta la bona nova als pobres (11,2-6)

b. Aquesta generació (multituds i viles galilees) no creu ni es converteix i serà condemnada (11,7-24)

a. Jesús, el Fill, convida a fer-se deixeble seu (11,25-30)

b. Els fariseus volen fer morir Jesús, senyor del dissabte (12,1-14)

c. ~~a' Jesús, l'estimat de Déu, ple de l'Esperit, esperança dels pobles, guareix (12,15-23)~~

~~b' Els fariseus blasfemen contra Jesús, acusat de ser amic del diable (12,24-37)~~

b. Aquesta generació (mestres de la Llei i fariseus) no creu i serà condemnada (12,38-45)

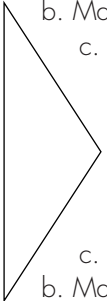
a. Jesús anomena els deixebles família seva (12,46-50)

B. El Messies, entre els qui comprenen (deixebles) i els qui no comprenen (gent) (13,1-53) : el discurs de les paràboles del Regne

Destinataris: gent (i deixebles) (13,1-2)

- a. Jesús i la gent (13,3-9)
Paràbola del sembrador
- b. Jesús i els deixebles (13,10-23)
El perquè de les paràboles (13,10-17)
Explicació de la paràbola del sembrador (13,18-23)
- a. Jesús i la gent (13,24-36a)
Paràbola del blat i el jull (13,24-30)
Paràbola del gra de mostassa (13,31-32)
Paràbola del llevat (13,33)
Primera conclusió (13,34-36a)
- b. Jesús i els deixebles (13,36b-52)
Explicació de la paràbola del blat i el jull (13,36b-43)
Paràbola del tresor (13,44)
Paràbola de la perla (13,45-46)
Paràbola de la xarxa i la seva seva explicació (13,47-50)
Segona conclusió: paràbola del cap de casa (13,51-52)
Cloenda de l'episodi (13,53)

C. El Messies, entre la fe i la manca de fe (13,54-16,12)

- a. Refús de la gent del seu poble, que no té fe (13,54-58)
- b. Maldat d'Herodes: Jesús i Joan Baptista (14,1-12)
- c. Primera multiplicació dels pans (14,13-21)
 - a. Fe dels deixebles en Jesús, Fill de Déu i Senyor, que camina sobre l'aigua (14,22-33)
 - b. Guarició de malalts a Genesaret, vora el llac (14,34-36)
- d. c. La tradició buida dels fariseus, els dirigents d'Israel (15,1-20)
 - a' Fe d'una estrangera en Jesús, Messies i Senyor, que guareix la seva filla (15,21-28)
 - b' Guarició de malalts vora el llac de Galilea (15,29-31)
- c. Segona multiplicació dels pans (15,32-35)
- b. Maldat dels fariseus i saduceus: Jesús i Jonàs (16,1-4)
- a. Poca fe dels deixebles i alerta davant els fariseus i saduceus (16,5-12)

D. El Messies sofrent i triomfant (16,13-17,23)

Introducció (16,13-20): confessió de fe de Pere en Jesús, Messies i Fill de Déu i promesa d'edificació de l'Església

Anuncis de la mort i resurrecció de Jesús, Messies i Fill de Déu (16,21-17,23)

- a. Primera predicció de la mort-resurrecció i reprovació de Pere (16,21-23)
 - b. Als deixebles: seguiment i renúncia (16,24-28)
 - c. La transfiguració, anunci de la resurrecció (17,1-9)
 - c. El cas d'Elies-Joan Baptista, anunci de la mort (17,10-13)
 - b. Als deixebles: la força de la fe. Guarició d'un noi endimoniat (17,14-21)
- a. Segona predicció de la mort-resurrecció i tristesa dels deixebles (17,22-23)

E. L'Església del Messies (17,24-18,35): el discurs a la comunitat

Introducció (17,24-27)

Jesús i els deixebles no estan sotmesos al tribut del temple

Discurs als deixebles (18,1-35)

- a. Pregunta dels deixebles sobre el més important en el Regne (18,1)
- b. Resposta de Jesús (18,2-20)
 - Els infants i petits, models i objecte de sol·licitud (18,2-9)
 - Els petits, objecte d'acolliment (18,10-14)
 - El germà que t'ha ofès, objecte de perdó mitjançant el diàleg i la pregària (18,15-20)
- a. Pregunta de Pere sobre el perdó (18,21)
- b. Resposta de Jesús (18,22-35)
 - Perdó il·limitat del germà que t'ha ofès (18,22)
 - El perdó rebut i ofert: paràbola del servent sense compassió (18,23-35)

IV. Jesús, Messies i Senyor, allibera sobre el present i el futur (Jerusalem) (19,1-25,46)

A. El Messies puja a Jerusalem (19,1-20,34)

- a. Jesús cura i molts el segueixen (19,1-2)
 - b. Tres ensenyaments (19,3-26)
 - Matrimoni, divorci i celibat pel Regne (19,3-12)
 - Els infants, posseïdors del Regne (19,13-15)
 - Els rics, lluny del Regne (19,16-26)
 - b. Tres anuncis (19,27-20,28)
 - La recompensa en el Regne: primers i darrers. Paràbola dels treballadors de la vinya (19,27-20,16)
 - Tercera predicció de la mort-resurrecció (20,17-19)
 - La recompensa en el Regne: el primer, el servidor de tots. Els fills de Zebedeu (20,20-28)
- a. Jesús cura dos cecs a Jericó i molts el segueixen (20,29-34)

B. El Messies entra a Jerusalem (21,1-22)

- a. Entrada del Messies-rei a la ciutat (21,1-9)
 - b. Inquietud de la ciutat i aclamació de la multitud (21,10-11)
- a. Entrada al temple: purificació del temple i guaricions (21,12-14)
 - b. Indignació dels dirigents i resposta de Jesús (21,15-16). Anada a Betània (21,17)
- a. Retorn a la ciutat: maledicció de la figuera (21,18-20)
 - b. Sorpresa dels deixebles i exhortació de Jesús: tot ho pot la pregària amb fe (21,20-22)

C. El Messies ensenya en el temple: controvèrsies victorioses amb els dirigents d'Israel (21,23-22,46)

a. Pregunta dels dirigents (grans sacerdots i notables): l'autoritat de Jesús (21,23-27)

b. Tres paràboles de Jesús (21,28-22,14)

Paràbola dels dos fills (21,28-32)

Paràbola dels vinyaters homicides (21,33-44)

Reacció contraposada dels dirigents i la gent (21,45-46)

Paràbola del banquet de noces (22,1-14)

b. Tres respostes a les dificultats dels adversaris (22,15-40)

Fariseus i herodians: el tribut al Cèsar (22,15-21)

Reacció dels dirigents (22,22)

Saduceus: la resurrecció (22,23-32)

Reacció de la gent (22,33)

Fariseus i mestres de la llei: el primer manament (22,34-40)

a. Pregunta de Jesús als dirigents (fariseus): el Messies, fill de David (22,41-45)

Cloenda: silenci dels dirigents (22,46)

D. El Messies ensenya en el temple: discurs contra els dirigents d'Israel (mestres de la llei i fariseus) (23,1-39)

Destinataris: gent i deixebles (23,1)

a. Introducció (23,2-12)

El comportament hipòcrita i ostentós dels fariseus (23,2-7)

El comportament fraterne i humil dels deixebles (23,8-12)

b. Els set ais (23,13-33)

a. No entrar al Regne (23,13)

b. La missió entre els prosèlits (23,15)

c. Les promences i juraments (23,16-22)

d. L'abandó de les coses fonamentals de la llei (23,23-24)

c. Les purificacions rituals d'atuell (23,25-26)

b. La puresa ritual (23,27-28)

a. Ser condemnats a l'infern (23,29-32)

a. Epíleg (23,34-39)

Persecució dels enviats i reprovació divina (23,34-36)

Persecució dels enviats i rebuig de Jesús: el temple abandonat per Déu i pel Messies, que tornarà (23,37-39)

-
- E. El Messies ensenya fora del temple: discurs de la parusia (24,1-25,46)
Indret: la muntanya de les Oliveres

Introducció (24,1-3)

El Messies abandona el temple: anunci de la seva destrucció (24,1-2)

Pregunta dels deixebles: el Messies vindrà a la fi dels temps (24,3)

Discurs als deixebles (24,4-25,46)

Destinatari: els deixebles (24,4)

a. La història fins a la parusia o vinguda final del Fill de l'home (24,4-35)

El món i l'Església fins a la fi (24,4-14)

La gran tribulació de la fi (24,15-28)

La vinguda del Fill de l'home (24,29-35)

b. El temps present: vetllar i donar fruit, ignorants de la data de la fi (24,36-25,30)

Una data coneguda només pel Pare (24,36)

b' Tres imatges parabòliques (24,37-44)

Els dies de Noè (24,37-39)

Les feines quotidianes (24,40-42)

El lladre nocturn (24,43-44)

b'' Tres paràboles (24,45-25,30)

Paràbola dels dos servents (24,45-51)

Paràbola de les deu verges (25,1-13)

Paràbola dels talents (25,14-30)

a. La parusia o vinguda final del Fill de l'home : el judici universal (25,31-46)

V. Passió, mort, resurrecció i aparicions de Jesús, Messies d'Israel i Senyor de l'Església (Jerusalem i Galilea) (26,1-28,20)

Jesús anuncia la seva passió i la seva mort per Pasqua (26,1-2)

1. Preliminars (26,3-16)
(dos dies abans de Pasqua) (casa de Caifàs i casa de Simó el Leprós, a Betània)
 - a. Complot dels dirigents (26,3-5)
 - ▷ b. Unció a Betània, anunci de la mort-resurrecció de Jesús (26,6-13)
 - a. Acord dels dirigents i Judes, el traïdor (26,24-26)
2. L'últim sopar amb els Dotze (26,17-29)
(el primer dia dels Àzims o dijous) (casa de Jerusalem)
 - a. Preparatiu del sopar pasqual (26,17-29)
 - ▷ b. Durant el sopar: anunci de la traïció de Judes (26,20-25)
 - a. Durant el sopar: donació del pa i del vi, cos i sang de Jesús (26,26-29)
3. La detenció (26,30-56) (després del sopar pasqual)
(Getsemaní, terreny de la muntanya de les Oliveres)
 - a. Anunci de la fugida dels deixebles i de les negacions de Pere (26,30-35)
 - ▷ b. Triple pregària de Jesús, mentre els deixebles dormen (26,36-46)
 - a. Traïció de Judes i fugida dels deixebles. Arriba el compliment de les Escriptures (26,47-56)
4. Condemna a mort del Sanedrí (26,57-27,10)
(nit i alba de divendres) (casa de Caifàs i santuari)
 - a. Acusació de blasfèmia i ultratges: Jesús, Messies, Fill de Déu i Fill de l'home (26,57-68)
 - ▷ b. Tres negacions de Pere, que plora (26,69-75)
 - a. Condemna a mort de Jesús. Mort de Judes, penedit: Jesús és innocent (27,1-10)

-
5. Sentència a mort de Pilat (27,11-31)
(tribunal i pretori)
- a. Interrogatori de Pilat: Jesús, rei dels jueus (27,11-14)
 - ▷ b. Pilat proclama la innocència del Messies. El poble es fa responsable de la seva mort (27,15-26)
 - a. Burles dels soldats: Jesús, rei dels jueus (27,27-31)
6. Crucifixió i mort (27,32-56)
(del migdia a les tres de la tarda) (Gòlgota o lloc de la Calavera)
- a. Crucifixió de Jesús, rei d'Israel i Fill de Déu. Burles i insults dels presents (27,32-44)
 - ▷ b. Mort de Jesús: la darrera pregària i la darrera burla (27,45-50)
 - a. Prodigis còsmics i reaccions dels presents: Jesús és Fill de Déu (27,51-56)
7. La resurrecció (27,57-28,15)
(capvespre del divendres-dissabte-diumenge) (sepulcre i Jerusalem)
- a. Sepultura de Jesús: testimoni de les dones (27,57-61)
 - ▷ b. Una guàrdia romana, demanada pels dirigents jueus, vigila el sepulcre (27,62-66)
 - a. Manifestació de l'àngel, que obre el sepulcre, anul·la la guàrdia i anuncia a les dones que Jesús ha ressuscitat: el mateix Jesús se'ls apareix i ho confirma (28,1-10)
 - ▷ b. La guàrdia romana, subornada pels dirigents jueus (28,11-15)
8. Cloenda a Galilea (28,16-20)
Destinataris: els onze deixebles
Indret: la muntanya
Els deixebles adoren Jesús
Encàrrec missioner de Jesús, el Senyor enaltit, a la seva Església.

EL NAIXEMENT DE JESÚS, L'EMMANUEL

(Mt 1, 18-25)

¹⁸ El naixement de Jesús, el Messies, fou d'aquesta manera: Maria, la seva mare, estava unida amb Josep per acord matrimonial i, abans de viure junts, ella es trobà que havia concebut un fill per obra de l'Esperit Sant. ¹⁹ Josep, el seu espòs, que era un home just i no volia difamar-la públicament, resolgué de desfer en secret l'acord matrimonial. ²⁰ Ja havia pres aquesta decisió, quan se li va aparèixer en somnis un àngel del Senyor que li digué:

—Josep, fill de David, no tinguis por de prendre Maria, la teva esposa, a casa teva: el fruit que ella ha concebut ve de l'Esperit Sant. ²¹ Tindrà un fill, i li posaràs el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble.

²² Tot això va succeir perquè es complís allò que el Senyor havia anunciat pel profeta: ²³ *La verge concebrà i tindrà un fill, i li posaran el nom d'Emmanuel, que vol dir "Déu amb nosaltres"*.

²⁴ Quan Josep es despertà, va fer el que l'àngel del Senyor li havia manat i va prendre a casa la seva esposa. ²⁵ No hi havia tingut relacions conjugals quan ella tingué el fill. I Josep li va posar el nom de Jesús. ■

Àngel en la coberta d'un evangeliari (segle XIII).
Museo Nazionale di Palazzo Venezia. Roma.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

El text no dona cap informació geogràfica. Només en l'inici de l'episodi següent (2, 1) es fa saber que Jesús "havia nascut a Betlem de Judea". Betlem és l'última població en el camí d'Egipte a Jerusalem,

Basílica del Naixement. Betlem.

després de Beerxeba i Hebron. El seu nom en hebreu significa “casa de pa” (Betlèhem). Prop de Betlem hi va ser enterrada Raquel, muller de Jacob i mare de Josep i Benjamí (Gn 35,19; 48,7). En l'època dels Jutges d'Israel (segle XI aC) Betlem sembla que va ser una ciutat freqüentada pels levites (Jt 17,7-9; 19,1-4.18-21). Però Betlem és, per sobre de tot, la pàtria del rei David. D'allí eren els seus avantpassats (Rt 1,1-4) i allí David va ser ungit pel profeta Samuel (1Sa 16,4-13). El profeta Miquees relaciona Betlem amb la promesa d'un salvador (vegeu Mi 5,1-4, citat en Mt 2,6).

Socioreligioses

Jesús va néixer “en temps del rei Herodes” (2,1), és a dir, Herodes el Gran que va governar de l'any 37 a l'any 4 aC. Nomenat ja rei pel senat romà l'any 40 aC, va consolidar i estendre el seu regnat fins als límits que havia tingut Israel en l'època de Salomó. Herodes fundà les ciutats de Sebaste i Cesarea Marítima i construí fortaleses a Jericó, Masada, i Maquerunt. A ell es

deu la tomba dels patriarques a Hebron. I especialment a Jerusalem, va engrandir i ornamentar el temple. La seva submissió al poder romà i el seu estil despòtic li van procurar l'enemistat de bona part del poble jueu. A la seva mort l'emperador August va dividir el regne entre els seus fills Arquelau, Herodes Antipès i Filip. Al cap de pocs anys, però, Arquelau va ser deposat pels romans. Llavors, el govern de Judea i Samaria passà a un prefecte o procurador, nomenat directament per Roma.

L'Heròdium, palau fortificat d'Herodes el Gran, prop de Betlem.

"Maria estava unida amb Josep per acord matrimonial" (1,18), és a dir, era la seva esposa però encara no vivien junts. El costum era que, un cop complerts els dotze anys, la filla podia ser donada pel pare en matrimoni, tot i que aquesta, teòricament, no podia ser casada contra la seva voluntat. El nuvi acostumava a ser algú de la mateixa família. En l'acord o contracte matrimonial s'especificaven sobretot els aspectes financers, però, per regla general, la noia continuava vivint a casa del seu pare preparant l'aixovar almenys tot un any, fins que, amb grans festes, era conduïda a la casa de l'espòs. Durant aquest temps previ a la cerimònia de les noces, el matrimoni tenia validesa legal a tots els efectes.

Simbolismes

A Josep se li apareix "en somnis un àngel del Senyor" (1,20). Així s'expressa, ja en molts textos de l'Antic Testament, una presència privilegiada i personal del Senyor mateix. L'esment de l'àngel del Senyor evoca el missatge que arriba del Déu transcendent. L'àngel pertany als ministres que serveixen i obeeixen les ordres del Senyor.

L'aparició de l'àngel en somnis reforça la idea d'una revelació divina en un moment especial (sovint de nit) i per un conducte especial (el missatger del Senyor és el qui pren la iniciativa). D'altra banda, notem que en la Bíblia les revelacions divines en somnis s'adrecen a uns profetes (Nm 12,6; vegeu 2Sa 7,4) o al rei (1Re 3,5), o són una advertència adreçada a altres persones (per exemple, en Gn 20,3.6).

*Basílica del Naixement. Betlem.
Litografia de 1839 de David Roberts.*

L'estrella de plata que assenyalava el lloc tradicional del naixement de Jesús.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

L'episodi narra una revelació especial de Déu, mitjançant el seu àngel o missatger. La revelació divina serveix aquí per a comunicar el naixement pròxim d'un gran personatge. Això ja és conegut en l'Antic Testament. Recordem, per exemple, el naixement de Samsó (Jt 13,1-18). Sovint, quan s'anuncia el naixement d'un fill, s'indica quin nom li han de posar. Així, per exemple, s'esdevé en el cas d'Isaac (vegeu Gn 17,16-19). Sovint, el nom té relació amb la missió que durà a terme el qui ha de néixer (vegeu Lc 1,13-17).

D'altra banda, l'evangelista ha fet d'aquest episodi un relat *de compliment de l'Escriptura*. Així, s'inicia una sèrie de passatges que recorren tot l'evangelí segons Mateu (1,23; 2,15; 2,17-18; 2,23; 4,14-16; 8,17; 12,17-21;

El nom "Jesús" en una inscripció aramea (segles II-III dC).

13,35; 21,4-5; 27,9-10) i que mostren com la vida i l'activitat de Jesús de Natzaret, Messies d'Israel, porten a compliment les profecies.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

L'anunci del naixement de Jesús juntament amb la seva genealogia (1,1-17), volen explicar els orígens, humans i divins, de Jesús. La genealogia mostra que Jesús és el Messies d'Israel: és el Messies perquè descendeix directament de David; és el Messies del seu poble perquè el seu llinatge prové d'Abraham. El fragment que comentem és paral·lel a 3,13-17, on la veu de Déu i l'Esperit Sant indiquen que Jesús és el Fill. Aquí es parla de l'Emmanuel, Déu amb nosaltres. L'esquema és aquest:

1. Origen de Jesús (1,1-25)
 - 1.1. Genealogia de Jesús, el Messies d'Israel, fill de David, fill d'Abraham (1,1-17)
 - 1.2. Naixement de Jesús, l'Emmanuel, fill de Maria (1,18-25)
2. Adoració i persecució de Jesús, Messies i Fill de Déu (2,1-21)
 - 2.1. Adoració dels savis (2,1-12)
 - 2.2. Persecució d'Herodes (2,13-21)
3. El Messies es retira a Natzaret (2,22-23)

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

L'evangelí segons Mateu comença amb la genealogia de Jesús, "fill de David, fill d'Abraham". De Jesús es diu que pertany al poble jueu i que és de la descendència de David. Això justifica que sigui el Messies (en hebreu *maixiah*) d'Israel. En efecte, mitjançant tres sèries de catorze generacions cadascuna s'arriba a Josep, l'espòs de Maria, de la qual naixerà Jesús. Tanmateix, el text afirma que Jesús no és fill de Josep sinó tan sols de Maria. Josep garanteix que Jesús sigui descendent de David, però el seu naixement supera totes les expectatives: l'Esperit de Déu hi actua de manera decisiva i única.

Però Josep no sap quin és el voler de Déu i, quan s'adona que la seva esposa espera un fill, no l'acusa ni la difama. És un home just i bo, i decideix retirar-se sense fer mal a Maria. El lector de l'evangelí ja ha estat informat que el fill de Maria és obra de l'Esperit Sant. Josep, en canvi, haurà d'esperar que això li sigui comunicat per l'àngel del Senyor. Aquest ajudarà Josep a prendre una decisió, humanament parlant difícil, però del tot necessària perquè el pla de Déu arribi a bon port i Jesús, el fill de Maria, sigui

descendent de David. El paper de Josep és central. Ell, com a pare legal de Jesús, és l'encarregat de posar el nom al fill de Maria.

La revelació de l'àngel, però, va més enllà. Després que ha urgit Josep perquè prengui el fill de Maria com a fill propi, posant-li el nom, li explica perquè s'ha de dir precisament Jesús. En hebreu, "Jesús" i "salvació" són la mateixa paraula: *Jeixua*. Per això Jesús és el qui salva, el salvador. Ell allibera Israel dels seus pecats. El poble d'Israel és el poble del Messies que neix; és el poble salvat per aquest Messies. Més encara, l'evangelista vol aprofundir la identitat de Jesús, el Messies d'Israel i recorre a l'oracle de l'Emmanuel (Is 7,14). Aquesta profecia es compleix en Jesús. En efecte, si Maria ha concebut el seu fill per obra de l'Esperit Sant, això vol dir que Déu s'ha fet present entre nosaltres. Per això, Jesús és realment el "Déu amb nosaltres", en hebreu, *Immanuel*. Jesús, per tant, "porta" dos noms: "salvació" i "Déu amb nosaltres". El primer, és com tots el coneixeran. El segon, dona el significat ple de la seva persona: Jesús és el Fill de Déu.

Finalment, Josep, l'home just i obedient, a qui el Senyor ha revelat el secret de Maria, la pren a casa, i, quan neix el seu fill, li posa el nom que l'àngel, el missatger diví, li ha indicat.

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

MESSIES Jesús rep aquest sobrenom. En grec, "Maixiah" es tradueix "Khristós", d'on ve "Crist". Aquesta paraula significa l'"ungit (del Senyor)". Els dos termes (Jesús i Crist) ben aviat s'ajuntaran i formaran un únic nom: Jesucrist. El qui pronuncia aquest nom amb fe proclama qui és Jesús: el Crist, el Messies, l'enviat de Déu al món.

L'àngel indica a Josep que posi aquest nom al fill de Maria. Aquest nom (en hebreu, *Jeixua*) era ben comú en el segle I dC i de fet és una abreviació del nom Josuè (en hebreu, *Jehoixua*). Jesús vol dir "salvació" i Josuè "el Senyor salva". Per tant, el sentit de tots dos noms és que Déu salva, que ell és salvador. Doncs bé, allò que és propi de Déu (salvar Israel), ara ho farà Jesús: salvar dels pecats el seu poble, i tots els pobles.

L'evangelí posa de costat els noms de Jesús, Mes-

JESÚS

EMMANUEL

sies (Crist) i Emmanuel. D'una certa manera en l'episodi que comentem aquests són els tres noms que porta el fill de Maria. Darrere aquests tres noms hi ha el disseny de Déu de fer-se present enmig nostre. Així, Moïses li demana a Déu de venir enmig del seu poble (Ex 33,15). Això ho compleix Jesús, el qual declara que serà enmig de la comunitat de deixebles (Mt 18,20) dia rere dia fins a la fi del món (Mt 28,20).

El naixement de Jesús. Bíblia de Carles V de França (segle XIV). Catedral de Girona.

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòtics

Només els evangelis de Mateu i Lluc parlen de la infància de Jesús. Però cadascun la tracta des de la seva pròpia visió. Mentre en Mt es narra l'aparició de l'àngel a Josep, en Lc trobem l'episodi de l'anunciació de l'àngel a Maria. En aquest episodi (Lc 1,26-38 i en Mt 1,18-25) hi ha els mateixos elements fonamentals del missatge evangèlic. En primer lloc, Jesús és descendent de David i hereu del seu tron, és a dir, Messies d'Israel per sempre, (Lc 1,27.32-33). En segon lloc, el fill de Maria serà un fruit sant, ja que serà l'Esperit, el poder de Déu, qui obrarà en la noia de Natzaret, verge i mare (Lc 1,27.35). En tercer lloc, l'obediència de Maria i de Josep són una actitud necessària, perquè el disseny salvador es realitzi en Jesús, home com nosaltres i Fill de Déu.

Antic Testament

La profecia o oracle que Isaïes adreça a Acaz, rei de Judà, mostra com el Senyor vetlla pel seu poble i li obre un futur gran d'esperança. L'amenaça desapareix i el naixement d'un infant és el senyal de la presència activa del Senyor. Així ho manifesta Is 7,10-17. L'anunci del naixement d'Isaac (Gn

17,19), amb el qual el Senyor mantindrà per sempre l'aliança feta a Abraham, evoca Mt 1,21: un infant, Isaac, portarà a compliment la promesa de Déu. Cal la confiança en un Déu que allibera Israel de totes les seves culpes (Sl 130,8).

Nou Testament

En la Carta als Gàlates, l'apòstol Pau parla del naixement de Jesús, fill de Déu i fill de Maria, i subratlla que ell rescata, és a dir, salva i allibera Israel, que vivia complint la Llei de Moisès. I afegeix que així han rebut la condició de fills: aquesta és una conseqüència essencial del naixement de Jesús. Els fills, com el Fill, participen del do de l'Esperit i poden dir-li a Déu Abba, Pare. Vegeu Ga 4,4-7.

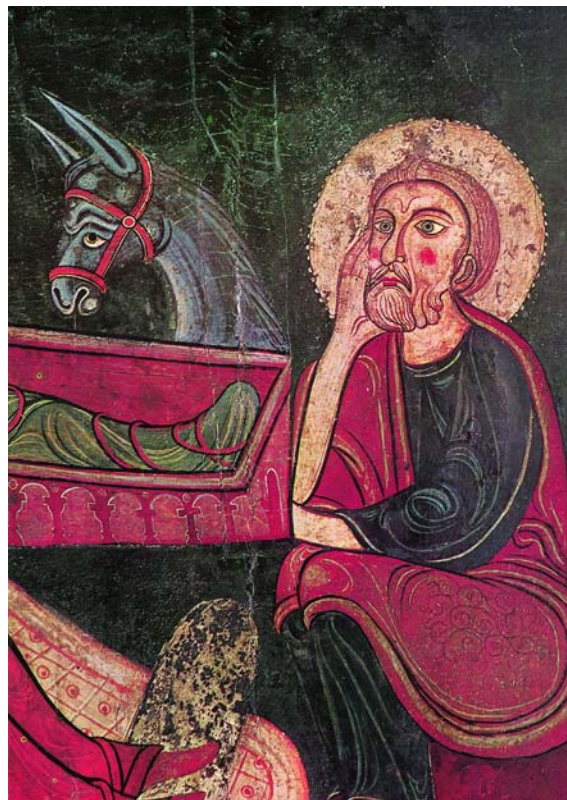
Maria i Josep camí de Betlem. Pessebre del Monestir de Solius.

e 2.7. EL TEXT ENS PARLA

L'evangeli segons Mateu comença parlant dels orígens i de la persona de Jesús. Ell és el Messies d'Israel, el qui ha de salvar i alliberar, descendent d'Abraham i de David. I alhora és l'Emmanuel, Déu mateix que viu entre nosaltres, concebut per obra de l'Esperit Sant i, per tant, Fill de Déu. Amb aquestes paraules l'evangeli parla al cor, i a la fe, dels qui se senten poble i comunitat de Jesús, la seva Església.

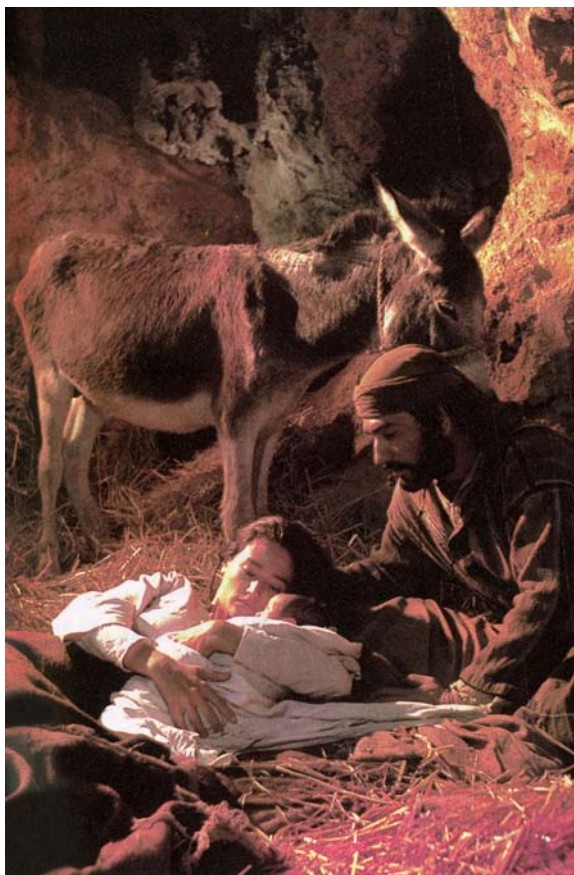
L'evangeli és un anunci joios i nou. En el naixement, humil i quasi ignorat, de Jesús s'acompleixen definitivament les promeses de salvació fetes pel Déu d'Israel, el Déu d'Abraham i de David. En la persona de Jesucrist es realitza l'esperança d'Israel i de tota la terra: Déu és enmig nostre, ell és amb nosaltres. Per això, el naixement històric de Jesús es continua amb el seu naixement, en cada persona i en la comunitat cristiana, gràcies a la fe. El do de Déu és molt gran i cal acollir-lo. Maria concep el seu fill per obra de l'Esperit Sant, i Josep acull Maria i l'infant que porta a les entranyes. Josep escolta la paraula del Senyor que li arriba per boca de l'àngel, canvia el seu cor i pren Maria a casa seva. Josep posa el nom a Jesús i reconeix que ell salva el món del seu pecat. El dubte deixa lloc a l'obediència i a la plena confiança.

Els plans de Déu es compleixen perquè les seves promeses no fallen, perquè la seva Paraula es manté. La intervenció de l'Esperit diu clarament que per a Déu no hi ha res impossible. D'altra banda, l'impossible esdevé possible gràcies a la disponibilitat de Maria, gràcies a la conversió i a l'acolliment de Josep. Amb el naixement de Jesús, que és també naixement en nosaltres i per a nosaltres, la humanitat entra a formar part activa d'una història nova: la història de la salvació de Déu.

Josep. Detall d'un frontal d'altar de Santa Maria d'Àvià (segle XIII). Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona.

3 MIREM LA VIDA

Imatge del film "Jesús de Natzaret" de Franco Zeffirelli.
L'actitud de Josep és una invitació a mirar els esdeveniments
a la llum de la fe.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Al voltant nostre passen molts esdeveniments, i n'hi ha que ens afecten més directament i que impliquen altres persones. L'actitud de Josep és una invitació perquè mirem els esdeveniments de cada dia a la llum de la fe allunyant el dubte i perquè actuem en conseqüència.
- En els evangelis Jesús és anomenat de moltes maneres. També cadascú s'hi apropa invocant el seu nom: Mestre, Senyor, Fill de David, Fill de Déu... Cada nom ens mostra una dimensió nova de la persona de Jesús. Com vivim la relació amb el Senyor?
- Jesús vol dir "salvació", i Emmanuel "Déu amb nosaltres". Quins moments i quines persones són instruments de la salvació de Déu en la vida de la comunitat cristiana?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església ens ajuda a creure en el Fill de Déu que s'ha fet home com nosaltres. El món sencer pot, per tant, conèixer Déu, el Pare, i participar dels seus dons, acollir la seva salvació. L'Esperit és el qui sembla en els cors de la humanitat el desig d'estimar Déu i de viure en el goig i la felicitat que el Senyor dona. Fugen el mal i el pecat, el dubte i el desencís. L'Església és la comunitat dels qui han rebut, gràcies al baptisme i als altres sagraments, la llum del Senyor. Aquesta llum ens arriba cada dia per la seva Paraula, la paraula de l'evangeli, la paraula del Verb encarnat.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Agraïm la salvació que hem rebut del Senyor amb un càntic d'acció de gràcies. Us suggerim el càntic d'Anna (1Sa 2, 1-10) o bé el Salm 138.
- Preguem pels pobres, pels malalts, pels estrangers, pels presoners, per tots aquells que el Déu salvador estima de manera particular i preferent.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- L'Esperit ens encamina a ser missatgers que comuniquen l'evangeli, com l'àngel que porta a Josep la bona nova del naixement de Jesús. El qui comunica l'evangeli fa néixer Jesucrist, el Senyor, en aquest món. Ho diu prou bé l'apòstol Pau als Corintis: "De fet, encara que tinguéssiu deu mil guies en

Crist, no teniu molts pares, perquè sóc jo qui en anunciar-vos l'evangeli, us vaig engendrar en Jesucrist" (1Co 4,15). També ho va fer amb Onèsim a la presó (Flm 10).

- L'Esperit ens impulsa a ser una comunitat de fe i d'amor, el poble del Senyor, servi-

dor de tota la humanitat. Aquest poble viu de la bondat del Senyor i l'escampa a mans obertes. Som un poble construït per l'Esperit, que mira la vida dels homes i dones d'avui com el Senyor mateix la mira, sensible a les seves necessitats i anhels.

PARAULES DE JOAN BAPTISTA

(Mt 3, 1-12)

¹ Per aquells dies es va presentar Joan Baptista, que predicava en el desert de Judea. ² Deia:

—Convertiu-vos, que el Regne del cel és a prop.

³ De Joan parlava el profeta Isaïes quan deia: *És la veu d'un que crida en el desert: Prepareu el camí del Senyor, aplaneu les seves rutes.* ⁴ Joan duia un vestit de pèl de camell i portava una pell a la

cintura; el seu aliment eren llagostes i mel boscana. ⁵ Anaven a trobar-lo gent de Jerusalem, de tot Judea i de tota la regió del Jordà, ⁶ confessaven els seus pecats i es feien batejar per ell al riu Jordà. ⁷ Quan Joan veié que molts fariseus i saduceus hi anaven perquè els bategés, els va dir:

—Cria d'escurçons! Qui us ha ensenyat que us escapareu del judici que s'acosta? ⁸ Doneu els fruits que demana la conversió, ⁹ i no us refieu pensant que teniu Abraham per pare; us asseguro que Déu pot fer sortir fills a Abraham fins i tot d'aquestes pedres. ¹⁰ Ara la destal ja és ran de la soca dels arbres,

Joan Baptista predicant. Detall d'un frontal d'altar (segle XII). Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona.

i tot arbre que no dóna bon fruit és tallat i llençat al foc. ¹¹Jo us batejo amb aigua perquè us convertiu; però el qui ve després de mi és més fort que jo, i jo no sóc digne ni de portar-li les sandàlies: ell us batejarà amb l'Esperit Sant i amb foc. ¹²Ja té la pala a les mans per ventar el gra de l'era; entrarà el blat al graner, però cremarà la palla en un foc que no s'apaga. ■

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Mateu presenta Joan Baptista vivint i predicant en el desert de Judea o de Judà el baptisme de conversió. Aquest desert s'estén a l'oest de la desembocadura del riu Jordà i del Mar Mort. Més a l'oest hi ha les muntanyes de Judà i tot un seguit de poblacions, de nord a sud: Jerusalem, Betlem, Hebron, Arad. Nombrosos torrents secs amb roquissars i coves configuren una orografia peculiar. El desert pertany al territori de Judea però és a tocar de la regió del Jordà, la ciutat més important de la qual és Jericó. El clima és molt calorós i àrid durant tot l'any, ja que el desert de Judea és situat sota el nivell del mar. Llevat d'algunes, molt poques, fonts, com les d'Enguedí, l'aigua bona de la zona és la del riu Jordà.

Socioreligioses

El profeta Joan és anomenat Baptista. Aquest títol defineix la seva activitat. Joan habita en el desert i s'identifica com un profeta, ja que, per exemple, va vestit a l'estil d'Elies (vegeu 2Re 1,8), el qual vindrà abans del Messies (vegeu Ml 3,23). L'aliment de Joan són les llagostes, animalons que la gent pobre de la zona menjava habitualment, tor-

*El riu Jordà on Joan batejava.
Mapa del mosaic de Madaba (segle VII).
Jordània.*

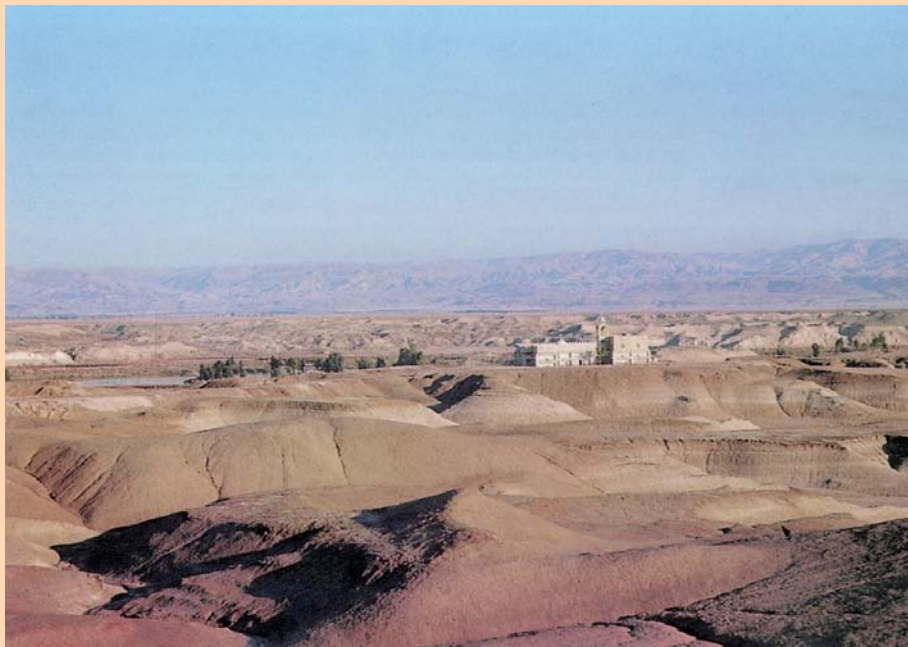
rades o salades. La mel de què s'alimenta pot referir-se a la produïda per les abelles en els ruscós situats a les esquerdes de les roques, o també a la mel vegetal, resultat de la secreció de certes plantes, per exemple dels tamarius. De Joan Baptista en parla l'historiador jueu Flavi Josep. El Baptista és el guia carismàtic d'un moviment popular que anuncia a tot el poble d'Israel, sense distincions, la proximitat del judici de Déu, davant el qual cal purificar-se amb la conversió i el baptisme en el Jordà. Jesús va estar molt relacionat amb el moviment de Joan als inicis del seu ministeri, quan baixà de Natzaret al Jordà perquè Joan el bategés (vegeu Mt 3, 13).

Simbolismes

El desert és un indret difícil per les condicions de vida i per la manca de les comoditats de la terra habitada. Potser per això és un lloc apte per a trobar-se amb Déu. De fet, és en el desert on Israel va descobrir de mica en mica aquell Déu que l'havia tret de l'Egipte i que ara el portava a la terra promesa. Després, quan Israel es decantà cap a altres déus i fou infidel a l'aliança, el Senyor li parlà com un estimat parla a l'estimada: "Jo la seduiré, la portaré al desert i li parlaré al cor" (Os 2, 16). El desert és el lloc de la conversió i de la llibertat. Allí, el Senyor, com un pare que vol educar

els seus fills (vegeu Dt 8,5), corregeix el poble que ell estima i el convida a canviar de vida i d'actitud.

La transformació física del desert, amb estanys i dolls d'aigua, amb arbres de tota mena, amb camins espaiosos per on poder transitar, és un signe de la renovació del poble (vegeu Is 41,18-19; 43,19-21). Igualment, el Baptista suscita, en ple desert, l'aigua que purifica dels pecats i rena l'existència.

Monestir de Pródemos, un dels llocs tradicionals del baptisme de Jesús. Desert de Judà prop del Mar Mort.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

La tradició cristiana relaciona Jesús amb el moviment de Joan Baptista. Fins i tot en Ac 10,37 llegim que la predicació de Joan és el punt de partença de l'activitat de Jesús. Per aquest motiu, els quatre evangelis esmenten la predicació de Joan com el pòrtic que dona entrada a l'episodi del baptisme de Jesús al Jordà a càrrec de Joan.

Les paraules de Joan sobre la vinguda del Regne (v. 2) es complementen amb una denúncia profètica del Baptista contra els diri-

El baptisme de Jesús per Joan. Detall de la porta del baptisteri, obra d'Andrea Pisano (1295-1349). Catedral de Florència.

gents d'Israel (vv. 7-9) i un anunci del judici imminent (vv. 10-12), expressat amb un llenguatge vigorós i ple d'imatges de tipus apocalíptic. Aquest llenguatge es proposa sacsejar els oïents i portar-los a la conversió.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

Les paraules de Joan Baptista són la veu humana i terrenal que es correspon a la veu celestial i divina que ressonarà en el baptisme de Jesús. Totes dues veus assenyalen la identitat d'aquell que ara arriba com a Senyor i Fill de Déu. Són els primers passos de Jesús en la seva edat adulta. Notem els paral·lels amb els orígens de Jesús, tal com es presenten al començament de l'evangeli.

L'itinerari de Jesús infant (1, 1-2, 23)

Orígens de Jesús: el Messies (1, 1-17)
l'Emmanuel (1, 18-25)

Els inicis de Jesús adult (3, 1-4, 25)

Identitat de Jesús: el Senyor (3, 1-12)
el Fill de Déu (3, 13-17)

e 2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Amb Joan Baptista comença a fer-se realitat el temps de l'alliberament anunciat pels profetes. El seu missatge es resumeix en dos elements: una crida a la conversió i l'anunci que Déu i el seu Regne estan a punt d'entrar en la humanitat. Les Escriptures comencen a complir-se. En efecte, tal com es llegeix en el profeta Isaïes, Joan és la veu del missatger que prepara el camí de Jesús, Senyor i Messies, l'enviat de Déu. El Baptista és un profeta que dóna testimoni del missatge que predica amb una vida austera i unes paraules vigoroses. No és, doncs, estrany que molta gent se senti atreta per la seva perso-

na i vulguin convertir-se. El baptisme que Joan ofereix no és un ritu exterior, sinó ple d'un compromís: la conversió, és a dir, una adhesió íntegra i fidel a Déu, un estil nou de vida d'acord amb el que ell vol de tots i cadascú.

La santedat de Joan i l'autenticitat del seu missatge atraven persones significades religiosament, com els fariseus i els saduceus, guies i dirigents del poble, que també demanen a Joan el baptisme. La reacció de Joan conté una exigència encara més gran: qui vulgui convertir-se, que ho demostrï amb les obres, que doni els fruits propis d'una bona conversió. Cal abandonar la falsa seguretat de pensar que n'hi ha prou de pertànyer al poble d'Israel. Dir-se fills d'Abraham no és garantia de res, ja que davant el judici de Déu només compta el bé que s'ha fet, no els títols que es puguin presentar. Donar fruit és el criteri últim i decisiu.

Joan és el precursor, el qui va al davant del Messies, el seu missatger. Joan és un gran profeta, però és a punt d'arribar el més fort, aquell que vencerà tota força de mal i portarà la llibertat. Mentre Joan bateja amb aigua al riu Jordà perquè la gent es converteixi, Jesús portarà a tota la terra un baptisme nou i definitiu: el foc de l'Esperit Sant, que salvarà tots els qui el rebin. Joan es presenta com l'esclau de Jesús, el Senyor. Aquell anuncia el judici, aquest serà el jutge, el qui mesurarà els fruits de cadascú, per damunt de tot, l'amor concret al pobre i necessitat.

Joan Baptista. Detall d'una pintura de M. Grünewald (1470-1528). Museu d'Unterlinden. Colmar (França).

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

CONVERSIÓ

Joan insisteix en la urgència de la conversió i la motiva dient que això és el que Déu vol. Un cor renovat i purificat, generós i amic del bé, pot acollir la visita del Senyor. El qui es converteix s'aparta del mal (Jr 18,11) i torna a Déu (Jl 2,12-13). Quan Déu envia els seus profetes perquè el poble es converteixi, cal donar una resposta decidida i sincera. Jesús, el mateix Fill de Déu, predicarà la conversió de cor com a clau per a entrar al Regne (Mt 4,17; Mc 1,15).

Són els dos grups més importants del Sanedrí, la instància suprema del poble jueu que tenia la seua a Jerusalem. Es tracta de jueus observants estrictes de la Llei i dels seus preceptes que tenen el risc de viure refiats d'ells mateixos. El problema, però, és la maldat o la bondat del cor, no les pràctiques rituals o l'opinió que un té d'ell mateix. No compta ser fill d'Abraham. Cal una conversió personal i total. D'aquí la duresa de la frase "cria d'escurçons".

FARISEUS I SADUCEUS

El baptisme de Joan dona peu a parlar del baptisme de Jesús. Jesús bateja amb l'Esperit Sant perquè té la plenitud d'aquest Esperit: així es manifestarà després del seu baptisme (vegeu Jn 1,33). Tota la vida de Jesús serà l'arribada de la força de l'Esperit a la humanitat, com un foc que arbora la terra. L'Església, després de la resurrecció del Senyor, batejarà en nom del Pare, del Fill i de l'Esperit, continuant així l'obra de Jesús (vegeu Mt 28,19; 1Co 12,13).

EL BAPTISME DE L'ESPERIT

Icona de sant Joan Baptista (segle XIV). British Museum. Londres. Joan és la veu del missatger que prepara el camí de Jesús, el Senyor i Messies.

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

És útil de comparar el text que comentem amb els textos paral·lels dels altres dos evangelis sinòptics: Mc 1,2-8 i Lc 3,1-18. Amb paraules molt semblants, la predicació de Joan Baptista és vista com una preparació del missatge de Jesús. Després que el Baptista sigui empresonat (vegeu Mt 4,12; Mc 1,14; Lc 3,19-20), Jesús parlarà d'ell de manera elogiosa i sentida, com aquell que recorda un antic mestatge, un gran profeta (compareu Mt 11,7-19 amb Lc 7,24-35). En qualsevol cas, Jesús conclou: "Entre els nascuts de dona no n'hi ha hagut cap de més gran que Joan Baptista; però el més petit en el Regne del cel és més gran que ell" (Mt 11,11 par. Lc 7,28).

Antic Testament

Joan és presentat com el nou Elies (vegeu Mt 16,11-13). El llibre del Siràcida parla d'aquest gran profeta com d'algú "que era com el foc i la seva paraula cremava com una torxa" (48,1). La vida d'Elies es pot resumir, com la de Joan, en el zel pel Senyor. Quan Elies va arribar a l'Horeb, la muntanya del Senyor, fugint de Jezabel, entrà en una cova i digué: "Estic encès de zel per tu, Senyor, Déu de l'univers" (1Re 19,10). Sabia que el poble d'Israel era

infidel a l'aliança i que ell, com a únic profeta del Senyor, havia de ser-ne el portaveu i missatger. També Joan encaminarà el poble a fer la voluntat del Senyor (vegeu Mt 21,32) i, com Elies, serà perseguit per les autoritats polítiques del moment (Herodes Antipès). Elies, però, no sofrirà martiri com Joan, sinó que serà endut al cel amb un carro de foc (vegeu 2Re 2,11). Per això és el profeta del últims temps: "Abans que arribi el dia del Senyor, dia gran i terrible, jo us enviaré el profeta Elies" (Ml 3,23). Amb Joan, Elies ha tornat (vegeu Lc 1,17).

Nou Testament

Joan Baptista és anomenat "testimoni de la llum" en el quart evangeli (Jn 1,6-8). Quan Jesús, llum del món, passi davant d'ell, Joan el reconeixerà i l'assenyalarà com el Fill de Déu (Jn 1,34). Els deixebles de Joan no dubtaran a seguir Jesús (vegeu Ac 19,1-7). El mateix Joan es negarà a ser considerat el Messies d'Israel contra l'opinió d'alguns (vegeu Mt 11,2-6). El Baptista es considerarà un missatger de la conversió que ha d'arribar a tot el poble d'Israel (Ac 13,24-25).

Maquerunt, una de les fortaleses construïdes per Herodes el Gran, on la tradició situa l'empresonament i execució de Joan Baptista, ordenades per Herodes Antipès.

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La nostra època, així ho va afirmar el papa Pau VI, vol testimonis i no mestres, i si accepta mestres és en tant que testimonis. Joan Baptista és un testimoni íntegre i sincer, el darrer dels grans profetes d'Israel que predica amb les paraules i amb les obres. Davant d'ell justos i pecadors senten una mateixa crida: la crida a la conversió. El seu baptisme s'adreça a tothom perquè ningú no pot dir que ja s'ha convertit, que ja es comporta tal com Déu vol. Joan proclama que una mirada autocomplaguda cap al passat només serveix per a justificar-se: "Jo, ja sóc fill d'Abraham!" Convertir-se vol dir mirar al futur, mirar cap al Déu que arriba enmig nostre i viure el somni d'un món nou, centrat en el fruit més gran: l'amor. Aquest és el camí del Senyor, el camí ample i pla de la justícia, de la misericòrdia i de la pau. Joan és la veu que anuncia la Paraula.

Ell és l'esclau, i després vindrà el Senyor. Ell prepara els camins, i ben aviat es manifestarà el qui és camí que porta al Pare. Joan és el profeta de l'espera i l'esperança, l'home convençut que un món nou és possible. No concentra l'atenció sobre si mateix, sinó que convida a adreçar-se cap a un altre, el qui té la força de l'Esperit i és llum del món. El qui ha de venir, Jesús, el Messies d'Israel, trencarà lligams de mort i esclavatges, curarà els malalts i portarà la bona nova als pobres. Per això cal un cor ben disposat, prompte a acollir l'evangeli del Senyor.

Predicació de Joan Baptista. Rembrandt (1606-1669). Gemäldegalerie. Berlin.

*El profeta. Escultura de Pau Gargallo (1881-1934). Centre Reina Sofia. Madrid.
Joan Baptista posa davant els nostres ulls el lligam entre creure i viure.*

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Reflexionem, amb Sant Agustí, sobre la veu i la paraula. Joan és una veu en el temps, però el Senyor és la Paraula que existia des del principi... Si treus la paraula, de què serveix la veu? On no s'entén res només hi ha brogit inútil. Una veu sense paraula fa impacte sobre l'oïda, però no edifica el cor.
- El desert és el lloc on Déu parla al seu poble. Les nostres ciutats i pobles són, ben sovint, deserts on hi ha solitud i soroll, pèrdua d'un mateix i contactes superficials amb els altres. Però poden ser espais de comunió, lloc de trobament amb el Senyor, àmbits on els pobres siguin estimats. Com escoltem la veu de Déu enmig del desert de la vida?
- Joan Baptista posa davant els nostres ulls el lligam entre creure i viure. Convertir-se vol dir canviar el cor, viure d'una manera diferent, adquirir una nova sensibilitat. Com rebem la crida a la conversió?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'any litúrgic comença amb el temps d'Advent, temps de vinguda. És un temps ple d'expectativa del Messies i, per tant, de preparació il·lusionada. En aquest temps obrim una ruta al Senyor i ho fem confessant els pecats i purificant els cors. Sortim de la rutina d'una vida on tot sembla igual i ens encaminem a Nadal, festa en què el deixeble obre les portes a Crist. Joan Baptista, amb el profeta Isaïes i Maria, la mare de Jesús, orienten la nostra esperança.

Preparar-se significa escoltar la Paraula, llegir les Escriptures, que són força i consol que mantenen la nostra esperança (vegeu Rm 15,4). L'aliment de la Paraula és imprescindible per als qui caminen. L'Església és missatgera de l'evangeli i nosaltres, com féu Joan Baptista, anunciem la Paraula del Senyor en el desert de les ciutats i pobles. Acol·lim la conversió i la proposem. Escoltem la Paraula i la comuniquem sense defallir, amb els llavis i el cor.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Fem pregària demanant la conversió i l'augment de l'esperança davant el Senyor que arriba. Podem fer servir el Salm 72.
- Fem una pregària espontània i en veu alta perquè entre tots construïm una humanitat solidària, lliure de la injustícia i l'egoisme i plena de fraternitat, on l'Esperit habiti dins cadascú i tots coneguïn Déu.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Joan Baptista fou com el pregoner que passa al davant per anunciar a tothom l'esdeveniment que s'apropa. Era un home que havia fet moltes hores de pregària en la solitud del desert, i així s'havia preparat per complir la missió que el Senyor li confiava. L'Esperit ens convida a ser precursors de Jesucrist.

- La crida de Joan a la conversió passa per fruits molt concrets: abandonar allò que és injust, fals i fereix la dignitat de la persona i acollir amb goig tot allò que és just, noble i vertader. No volem menystenir la gràcia que hem rebut.

- El baptisme de Joan era un signe de penediment dels pecats i del perdó de Déu. El baptisme en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant renova i salva, i ens uneix a Jesucrist mort i ressuscitat. Vivim, doncs, com a persones que han nascut de nou.

LES BENAURANCES

(Mt 5, 1-12)

¹ En veure les multituds, Jesús pujà a la muntanya, s'assegué, i se li acostaren els deixebles.

² Llavors, prenent la paraula, començà a instruir-los dient:

³ —Feliços els pobres en l'esperit: d'ells és el Regne del cel.

⁴ "Feliços els qui ploren: Déu els consolarà.

⁵ "Feliços els humils: ells posseiran la terra.

⁶ "Feliços els qui tenen fam i set de ser justos: Déu els saciarà.

⁷ "Feliços els compassius: Déu se'n compadirà.

⁸ "Feliços els nets de cor: ells veuran Déu.

⁹ "Feliços els qui treballen per la pau: Déu els anomenarà fills seus.

¹⁰ "Feliços els perseguits pel fet de ser justos: d'ells és el Regne del cel.

¹¹ "Feliços vosaltres quan, per causa meva, us insultaran, us perseguiran i escamparan contra vosaltres tota mena de calúmnies.

¹² Alegreu-vos-en i celebren-ho, perquè la vostra recompensa és gran en el cel. També així van perseguir els profetes que us han precedit. ■

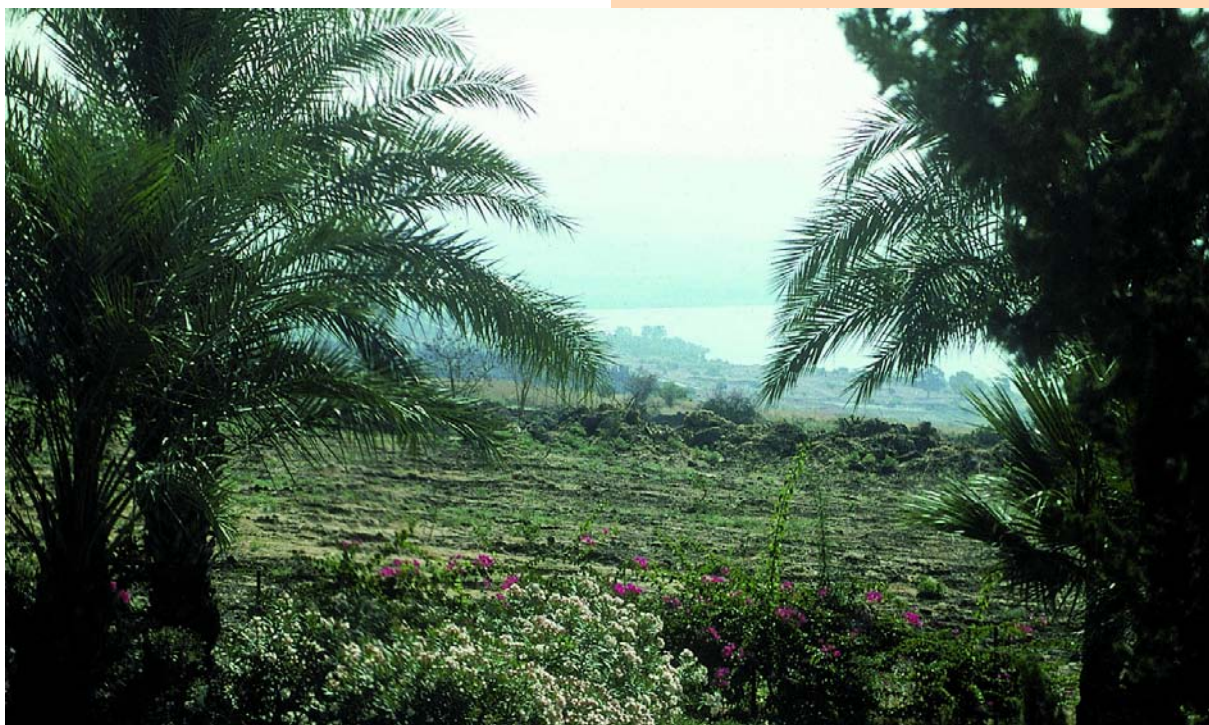

Crist en el mosaic de l'absis de l'Església dels sants Cosme i Damià (segle VI). Roma.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

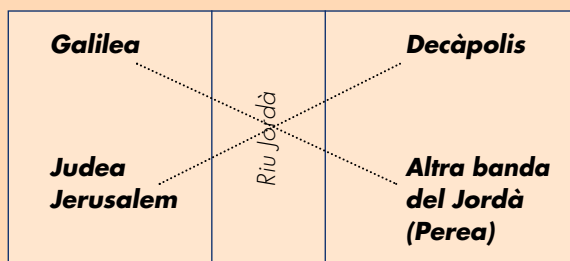
Geogràfiques

Encara que vora el llac de Galilea hi hagi un turó anomenat, tradicionalment, "la muntanya de les benaurances" no podem precisar ben bé el lloc on Jesús les va pronunciar. Certament, Jesús es troba a Galilea (vegeu Mt 4,23), i no sembla que sigui lluny de Cafarnaüm (vegeu Mt 8,1.5). Amb tot,

*El llac de Galilea des de la muntanya de les Benaurances.
(Fotografia: P. Ynaraja)*

poc abans del començament del Sermó de la muntanya, l'evangelista ens dóna unes coordenades geogràfiques que ens ajuden a entendre qui són els destinataris d'aquest Sermó. Llegim en Mt 4,25: "I el va seguir molta gent de Galilea, de la Decàpolis, de Jerusalem, de Judea i de l'altra banda del Jordà". Es tracta dels territoris on Jesús durà a terme tota la seva activitat. Per tant, tot el país hi és present. I de més enllà encara: l'anomenada de Jesús s'ha estès per tota la província romana de Síria, de la qual formen part els territoris esmentats (vegeu 4,24). Les coordenades geogràfiques es poden expressar amb aquest quadre:

Socioreligioses

Joan Baptista ha estat empresonat (Mt 4,12) i Jesús, que era a Judea amb el Baptista, abandona aquest territori i se'n va cap a Galilea. Tanmateix, no torna al poble on s'ha fet gran, Natzairet, sinó que ara se'n va a viure a Cafarnaüm, una població fronterera entre les antigues demarcacions de les tribus de Zabuló i Neftalí (Mt 4,15). El sentit és clar: som a la "Galilea dels pagans", tal com remarca la profe-

cia d'Isaïes (8,23-9,1). Jesús és llum per a Israel i per als qui no són jueus. El Sermó de la muntanya té un to d'universalitat. D'altra banda, Jesús es posa a instruir als seus deixebles, no a la sinagoga, lloc oficial i propi dels rabins, sinó a l'aire lliure, en ple camp. L'evangelí no està subjecte a les institucions oficials d'Israel. Jesús predica a les sinagogues (4,23) i fora d'elles. Cura i instrueix. Té compassió dels malalts (4,24) i "cura" les multituds amb la seva paraula. Així porta l'esperança a la gent.

Església commemorativa de les Benaurances. Israel.

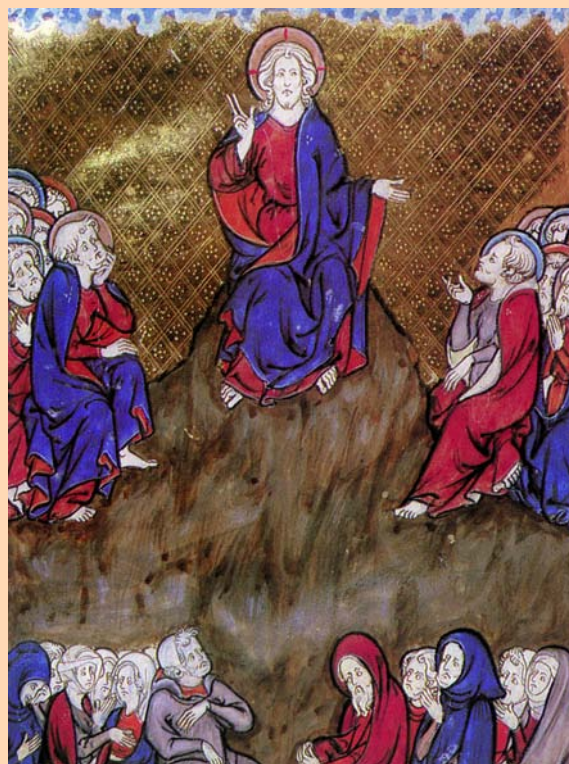
Simbolismes

La muntanya és el lloc de la manifestació de Déu, de l'esfera divina. Jesús parla des de la muntanya, com Déu havia parlat des del Sinaí i havia donat la Llei a Israel a través de Moisès. Moisès havia rebut les paraules divines i s'havia prosternat davant del Senyor (Ex 34,8). Jesús seu, perquè ensenya, amb l'autoritat que ha rebut de Déu mateix (vegeu Mt 28,18). Al Sinaí hi va pujar Moisès tot sol i ningú no pogué acompanyar-lo: qui tocava la muntanya del Sinaí, moria (vegeu Ex 19,12), i només Moisès sentia la veu de Déu. Ara, en canvi, Jesús és dalt la muntanya amb els deixebles, que se li acosten, i les multituds

Les muntanyes del Sinaí, on Israel va rebre la Llei.

escolten la seva veu. Com diu la Carta als Hebreus, l'accés a Déu ha quedat obert per a tothom gràcies a Jesús, el seu Fill (He 10,19-20). La muntanya del temple ja no és el lloc de la revelació de Déu i de la benaurança dels homes (vegeu Ls 2,2-3). La felicitat no anirà lligada a cap indret sinó a les persones que Déu estima: els pobres, els compassius, els qui ploren, els perseguits... Amb Jesús fins i tot el recinte del temple es convertirà en lloc de guaricions: els cecs i els coixos tindran accés a la casa de Déu i els infants entonaran una nova lloança (Mt 21,14-16).

El Sermó de la muntanya. Miniatura de 1295. Bibliothèque Mazarine. París.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

Ens trobem davant nou “benaurances” o proclamacions de felicitat i benedicció adreçades a nou tipus de persones o a nou maneres de ser persona segons l’evangelí de Jesús. És benaurat el qui ha rebut la joia del cor, la plenitud de vida que tan sols Déu dóna. La felicitat que prové d’ell arriba a unes persones (els pobres, els famels, els qui ploren, els perseguits) que no semblen tenir ningú al costat: Déu, però, és vora d’ells i els considera els seus amics. La felicitat també passa per una actitud o un comportament o una decisió que es prenen d’acord amb la voluntat divina. A la Bíblia hi ha un bon grapat de benaurances, sobretot en els Salms (per exemple 1,1; 40,5; 84,5; 128,1). Tampoc no manquen en els evangelis, com en el diàleg entre la dona que declara sortosa la mare de Jesús i la resposta d’aquest que fa recaure la felicitat sobre els qui escolten i guarden la paraula de Déu (Lc 11,27-28).

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L’EVANGELI DE MATEU

El Sermó de la muntanya es troba a l’inici del ministeri de Jesús. És el seu primer discurs i, per tant, el podem considerar programàtic. Aquest discurs que comença en 5,3 i acaba en 7,27, està emmarcat per una referència al lloc i als destinataris (5,1-2) i per la reacció d’aquests davant el que han sentit (7,28-29). El centre del Sermó de la muntanya és el Pare-nostre (6,9-13). Jesús ve a dur a plenitud la Llei i els Profetes, els quals no són anul·lats sinó aplegats (5,17), tal com es mostra en les antítesis (5,21-48). Per l’altre costat, Jesús insta una novetat, representada pel tresor, la llum, la pregària, en una paraula, el Regne. Les Benaurances són la introducció del Sermó de la muntanya, juntament amb les paraules de Jesús sobre la sal de la terra i la llum del món, i es corresponen a l’epíleg (7,13-27). L’epíleg subratlla el valor de fer la voluntat del Pare del cel per part del qui escolta les paraules de Jesús (7,13-27).

Detall d’un mosaic del Mausoleu de Gala Plàcidia (segle V). Ravenna.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Jesús va a la muntanya i s'asseu. És el mestre que ensenya amb una autoritat comparable a la de Déu dalt del Sinaí. Allò que segueix és la "carta magna" del Regne. El moment és solemne. Hi ha un primer cercle (els deixebles) i un segon cercle (les multituds). El terme "benaurats" o "feliços" surt nou vegades de la boca de Jesús, vuit en tercera persona ("feliços els...") i una en segona ("feliços vosaltres"), l'última. Notem que en la primera i la vuitena es diu: "d'ells és el Regne del cel", i que entre la segona i la setena es parla en futur ("Déu els consolarà", "posseiran la terra"...). Jesús, doncs, parla de l'amistat de Déu (el Regne), que ja es té en el present i que es continuarà tenint, sense minva, en el futur.

En les benaurances i malaurances que trobem en Lc 6,20-26, Jesús s'adreça als pobres, necessitats, desgraciats i rebutjats, tantes vegades marginats en nom de la Llei pels dirigents religiosos d'Israel, en particular, els dirigents del temple. Aquí en Mt 5,1-12 aquesta perspectiva s'amplia: no es parla de "pobres" sinó de "pobres en l'esperit" per a referir-se als qui es malfien de les riqueses i posen la seva confiança només en Déu amb un cor humil, pacient i lliure de tota violència. Potser patiran

i ploraran perquè sofriran injustícia i opressió, però Jesús els garanteix el consol de Déu. En una paraula, com diu la quarta benaurança, rebran de Déu la seva companyia perquè hauran cercat de ser justos, de viure fent la seva voluntat.

En la segona part (benaurances cinquena, sisena i setena) Jesús proclama feliços els compassius, els nets de cor i els qui treballen per la pau. El deixeble de Jesús, que posa en pràctica l'evangelí, té entranyes de misericòrdia envers els pobres i de perdó i rebutja tota duresa. Té el cor net, sense malícia ni afany, i per això serà capaç de veure Déu, ja que és amic de la justícia, l'amor i la fidelitat (vegeu Mt 23,23). El treball a favor de la pau en tots els camps de la vida personal i social el farà estar prop de Déu, el Pare de tots els homes, bons i dolents, justos i injustos (vegeu Mt 5,45). Potser serà perseguit perquè no es doblegarà davant la mentida i la injustícia, però la felicitat del Regne davalla damunt d'ell.

En la novena benaurança, la de cloenda, s'insisteix sobre les dificultats de tot tipus que afecten la vida del deixeble. Assimilat als antics profetes, que també foren rebutjats i menystinguts, el deixeble que vol viure les benaurances té garantit el repòs prop del Senyor per sempre.

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

BENAUATS // FELIÇOS

El Salm 119 (118) parla tot ell del compliment de la Llei i comença amb una benaurança: "Feliços els homes de conducta irrepreensible, que segueixen la Llei del Senyor!" En molts passatges de l'Antic Testament és considerat feliç el qui compleix tots els preceptes, el dissabte, les festes i tots els ritus de purificació. La felicitat queda, doncs, vinculada al compliment de la Llei. Tanmateix, Jesús proclama benaurats els qui Déu estima perquè es compadeix de les seves mancances i els qui fan allò que ell vol: l'amor, la fidelitat, la justícia. No és qual-sevol pràctica externa allò que dóna la felicitat sinó un cor renovat per l'amor del Senyor i que batega en l'amor als altres. Aquí hi ha el centre de la Llei, i per aquí passa la felicitat. Per això, els pobres, els estimats de Déu, són els primers del Regne.

POBRES EN L'ESPERIT

Els "pobres" són els qui pateixen necessitats i mancances, i no gaudeixen de la protecció i de

les seguretats dels rics i poderosos. La seva vida és l'espera d'un do, d'un gest, d'una paraula, que sovint no arriba. I Déu, afirma Jesús, els el fa arribar perquè es posa al seu costat.

Els "pobres en l'esperit" són els qui confien tan sols en Déu, i ho esperen tot d'ell. Més enllà de la seva situació social, o cultural o fins i tot econòmica, són "pobres" perquè comparteixen amb ells el fet de sentir-se en necessitat. Per això, el "pobre en l'esperit" no viurà en l'autosuficiència o la riquesa, no serà amic de si mateix o dels diners, perquè el qui viu així no participa de les benaurances: l'amistat del Senyor és la seva glòria i el seu tresor. Ser "pobre en l'esperit" és l'actitud espiritual fonamental del deixeble.

El Sermó de la muntanya. Fresc de fra Angelico (1387-1455). Convent de Sant Marc. Florència.

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòtics

El lloc que ocupen els pobres en el ministeri de Jesús és del tot principal. Els textos del profeta Isaïes serveixen de referència: Jesús porta a compliment allò que hi era anunciat. Així, els deixebles de Joan Baptista van a trobar Jesús i li pregunten, de part del seu mestre, si és o no és el Messies. En la resposta, Jesús els fa present les seves obres: els malalts són curats (cecs, coixos, leprosos, sords), els morts ressusciten i, per damunt de tot, “els pobres reben l’anunci de la bona nova” (Mt 11,5 par. Lc 7,22). Aquesta frase, inspirada en Is 61,1 es retroba en la sinagoga de Natzaret, on Jesús diu de si mateix que ha estat enviat “a portar la bona nova als pobres” (Lc 4,18). Aquesta bona nova és la benedicció i l’amistat de Déu que s’expressa en les benaurances. Déu revela als pobres i als senzills els misteris del Regne (vegeu Mt 11,25-26 par. Lc 10,21).

Antic Testament

La preocupació de Déu pels pobres traspassa l'Antic Testament d'una banda a l'altra. El primer defensor dels drets dels pobres és precisament el Senyor, el Déu d'Israel. Ell escolta els pobres i els ajuda (1Sa 2,8), i els salva quan són oprimits (Jr 20,13), els alimenta amb escreix: “els seus pobres menjaran fins a saciar-se” (Sl 132,15). En les lleis d'Israel s'insisteix a donar suport al qui passa necessitat o és estranger o viu desprotegit (orfes i viudes). Vegeu Lv 19,9-10; Dt 24,17-22. El dejuni que Déu vol és la solidaritat amb els pobres (Is 58,7-10). Els profetes d'Israel recorden una vegada i una altra que Déu no tolera l'opressió dels pobres i denuncien, com farà Jesús en les malaurances (Lc 6,24-26), la confiança buida dels rics en les seves riqueses. Vegeu Is 3,14-15; Jr 5,28; Ez 16,49; Am 2,6-8.

Nou Testament

L'esperit de les Benaurances penetra la vida de les comunitats cristianes primitives. Allí els pobres són estimats i acollits, i hi ha una solidaritat efectiva (vegeu Ac 4,34; Rm 15,26). En la Carta de Jaume trobem un ressò de les Benaurances: “¿No és Déu qui ha escollit els pobres d'aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l'estimen?” (2,5).

*Gravat de Rembrandt (1606-1669). Museu del Louvre. París.
“Els pobres reben l'anunci de la bona nova”.*

2.7. EL TEXT ENS PARLA

És sorprenent que algú anomeni feliços els exclosos i marginats d'aquest món, els qui no compten davant els aparats de poder i els privilegiats de la terra. I, malgrat tot, el futur no és dels prepotents, dels qui creuen en la violència i l'engany, dels qui s'aferren al benestar. El futur i el present passen per una humanitat diferent, en la qual s'afermi cada dia l'esperit de les benaurances. Molts, fins i tot entre els qui no són cristians, han entès la força del missatge de Jesús, que parla de compassió i de misericòrdia, de sinceritat de cor, de compromís a favor de la pau, en una paraula, de viure d'acord amb l'evangelí, proper a Déu Nostre Senyor i als pobres de la terra.

Però Jesús va més enllà. No sols anomena feliços els pobres sinó que ell mateix es fa pobre. Jesús va néixer com un pobre, va viure com un pobre, va morir com un pobre. Ell, que podia viure com un poderós, renuncia al poder que li oferia amb tota la força el temptador i reclama per a ell l'honor de fer-se servidor i de donar la seva vida com a rescat per tothom.

Jesús viu i mor entre els desprestigiats i els qui desconeixen la Llei. I, precisament perquè Jesús va acceptar l'anorreament fins a la mort i mort en creu, Déu el va exaltar i li va donar un nom que està per damunt de tot altre nom.

Per això, si algú ens pregunta quins són els pobres en l'esperit, els qui ploren, els humils, els qui tenen fam i set de ser justos, els compassius, els nets de cor, els qui treballen per la pau, els perseguits pel fet de ser justos, la resposta és dir que el pobre, el misericordiós, el compassiu... és el Crist. Primer ell, i després els qui vulguin seguir-lo, els qui escoltin la seva veu, els qui siguin els seus deixebles.

Qui són els pobres? El Crist i els qui vulguin seguir-lo.

3 MIREM LA VIDA

Som capaços de reconèixer que Déu es revela als senzills i als humils?

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- La "felicitat" i la "benaurança" recauen sobre persones que, sovint, reconeixen el do que han rebut o el do que reben els pobres i desvalguts en tant que amics de Déu. Som capaços de reconèixer que Déu es revela als senzills i als humils, tal com Jesús ho reconeix?
- La felicitat és, en darrer terme, Jesucrist en nosaltres. No l'hem de cercar, doncs, molt amunt ni tampoc a les profunditats de la terra. Cerquem la felicitat dins el cor, el lloc on escoltem la Paraula?
- No n'hi ha prou d'adonar-se que en el món hi ha pobresa i pobreses. La qüestió són les persones, és a dir, els pobres. Qui són els pobres per a nosaltres? Els coneixem, els estimem, ens tenen a prop?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Les Benaurances ens porten a contemplar Jesús, el Crist, el Senyor. Ell és el "Benaurat". I allò que diem del cap, ho afirmem també del cos. Formem part de l'Església, que és un cos actiu, impulsat per l'Esperit, on hi ha molts membres. Els membres són vius i enriqueixen tot el cos. L'Església està adornada amb molts carismes o dons de l'Esperit. Poc importa la condició ètnica o social. Com diu l'apòstol: "Tots nosaltres, jueus i grecs, esclaus i lliures, hem estat batejats en un sol Esperit per a formar un sol cos" (1Co 12,13).

Identificar-nos amb les Benaurances vol dir participar de la felicitat que brolla de la vida de Jesucrist mort i ressuscitat. Els membres d'un cos participen d'allò que té el cap. Igualment, nosaltres, rebem la felicitat del qui és el cap de l'Església, de manera particular quan rebem l'Eucaristia, que és el sagrament del Regne. Allí el Regne promès i viscut, anunciat i ofert, es manifesta i il·lumina els qui s'acosten a rebre els sants misteris, el cos i la sang del Senyor.

Llegim en la resolució 76 del Concili Tarraconense del 1995: "Atès que Jesucrist, el nostre Salvador, enviat pel Pare, essent ric

es va fer pobre per nosaltres; ... s'adjudicà a la sinagoga de Natzaret l'evangelització dels pobres com a tret messiànic; ... proclamà benaurats els pobres, els qui ploren i els qui tenen fam i set de justícia... els membres d'aquest Concili es proposen ferment... de viure com Jesucrist visqué i de proclamar el missatge que Jesucrist proclamà".

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Contemplem la nostra vida d'acord amb l'esperança que Déu ens dóna. Resem el càntic dels màrtirs de l'Anyell (Ap 7,10.12.14-17). També podem pregar amb el Salm 34.
- Recordem els moments de joia en l'Esperit que han anat assenyalant la nostra vida, petits o grans. Són primícies de la vida de Déu que hem rebut i que s'ha de manifestar en plenitud: feliços els convidats al banquet de noces de l'Anyell! (Ap 19,9).

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- Les Benaurances són clams que expressen l'amor de Déu pels homes i les dones del nostre món. No hi ha res que ens pugui allunyar o separar d'aquest amor. L'Esperit el sosté i no permetrà que s'esvaeixi o es perdi.

- Hi ha molts assedegats de felicitat que beuen en fonts d'on raja aigua que no calma la set i que, ben sovint encara en fa agafar més. Les Benaurances són estrelles que guien el nostre camí de pelegrins. Qui les accepti i en visqui, coneixerà el goig de l'Esperit Sant.
- El missatge de les Benaurances eixampla els nostres horitzons. Ens treu d'una vida mediocre, en la qual tot sembla igual i repetitiu, i ens posa al davant la novetat i el coratge de l'evangeli. L'Esperit ens encamina a ser deixebles de veritat.

EL PARENOSTRE

(Mt 6,5-15)

⁵ I quan pregueu, no sigueu com els hipòcrites, que els agrada de posar-se drets i pregar a les sinagogues i a les cantonades de les places perquè tothom els vegi. Us asseguro que ja tenen la seva recompensa. ⁶ En canvi, tu, quan preguis, entra a la cambra més retirada, tanca-t'hi amb pany i clau i prega al teu Pare, present en els llocs més amagats, i el teu Pare, que veu el que és amagat, t'ho recompensarà.

⁷ Quan pregueu, no parleu per parlar, com fan els pagans: es pensen que amb la seva xerrameca es faran escoltar. ⁸ No sigueu, doncs, com ells, que bé sap el vostre Pare de què teniu necessitat abans que li ho demaneu. ⁹ Vosaltres, pregueu així:

Pare nostre del cel,
santifica el teu nom,

¹⁰ vingui el teu Regne,
que es faci la teva voluntat
aquí a la terra com es fa en el cel.

¹¹ Dóna'ns avui el nostre pa de cada dia;

¹² perdona les nostres ofenses, així com nosaltres perdonem els qui ens ofenen;

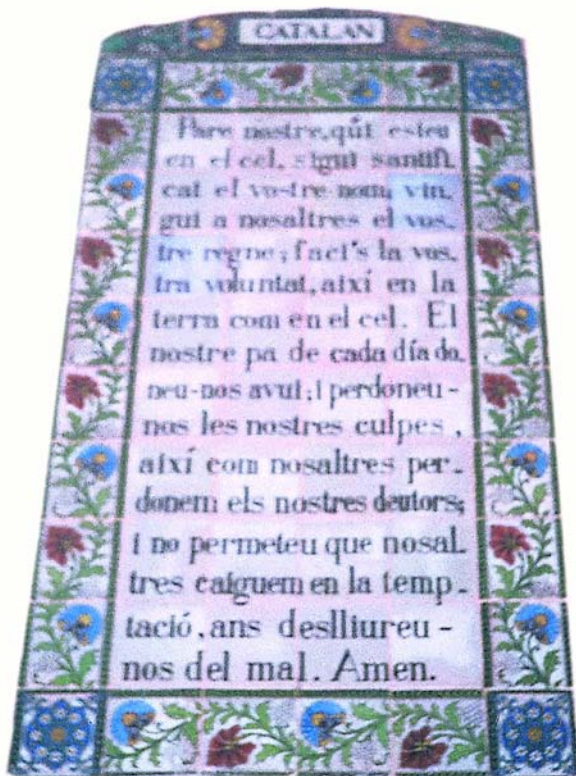
*L'orant. Sarcòfag paleocristià (segle IV).
Església de Sant Feliu. Girona.*

¹³ no permetis que caiguem en la temptació,
i allibera'ns del mal.

¹⁴Perquè, si perdoneu als altres les seves faltes, el vostre Pare celestial també us perdonarà a vosaltres; ¹⁵però si no els les perdoneu, el vostre Pare no us perdonarà les vostres. ■

Rajoles amb el "Paternoster" en català. Convent de carmelites descalces a la cripta del Paternoster. Jerusalem.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

El Parnostre forma part del Sermó de la Muntanya, el primer llarg recull d'ensenyaments de Jesús que Mateu ofereix en el seu evangeli. Com vàiem en el text anterior, el Sermó de la muntanya està situat immediatament després d'un resum de la seva activitat i de la seva anomenada: a Jesús, el segueix gent de tots els territoris jueus i de més enllà (Mt 4,23-25). Veient les multituds, i tenint al davant seu els deixebles, Jesús es posa a ensenyar. Per a fer-ho, puja a la muntanya, que recorda el Sinaí, on Déu havia revelat a Moisès el contingut de la seva aliança amb el poble d'Israel: el Sermó de la muntanya manifesta com Jesús porta a la plenitud "els llibres de la Llei i dels Profetes" (vegeu Mt 5,17).

Per la seva banda, el text mateix del Parnostre fa referència a dues categories geogràfiques amb un fort valor simbòlic: el cel i la terra. Segons la concepció bíblica tradicional, el cel és l'àmbit de Déu i la terra el dels homes: "El Senyor s'ha reservat el cel i ha donat als homes la terra" (Sl 115,16). Déu és el Pare "del cel" no pas perquè es mantingui lluny de la humanitat sinó perquè ell no està limitat per l'espai ni pel temps. Tanmateix, viu constantment atent a les necessitats dels seus fills, que viuen sobre la terra.

Socioreligioses

Jesús presenta el Parenostre en contrast amb la pregària dels pagans, que “parlen per parlar” i “es pensen que amb la seva xerrameca es faran escoltar” (Mt 6,7). Es coneixen exemples d’oracions antigues que no són res més que tirallongues de paraules, que calia repetir com si tinguessin el poder màgic d’aconseguir de la divinitat el que un volia. El Parenostre, en canvi, vol ser una pregària senzilla, entenedora i amarada de confiança filial.

Jesús critica també els qui fan la seva pregària amb hipocresia, no pas per entrar en diàleg amb Déu, sinó per fer-se veure de la gent. Aprofitant els moments del dia destinats a la pregària, els jueus del temps de Jesús que volien passar per piadosos se situaven estratègicament en llocs concorreguts, a les places o a les sinagogues (el lloc habitual de reunió i de pregària de les comunitats jueves), per fer la seva pregària de manera ben visible.

D’altra banda, el Parenostre té alguns paral·lelismes amb pregàries jueves de l’època de Jesús, com ara l’anomenada “pregà-

Jueu pregant amb el tal·lit i les filactèries.

ria de les divuit benediccions”, que es recita tres cops al dia, i sobretot la pregària del *Qaddix*, on es demana a Déu que el seu nom sigui santificat i glorificat, i que instauri el seu Regne.

Simbolismes

El text del Parenostre conté molts conceptes plens de significat, que provenen del món bíblic (el nom, el Regne, la voluntat de Déu, el pa, el deute, el perdó, la temptació, el mal...). Però allò que dóna el to a tota la pregària és sens dubte la invocació inicial. Déu és anomenat “Pare”, un terme que arrela en l’experiència mateixa de Jesús com a Fill de Déu. El poble d’Israel, com es veu en l’Antic Testament, feia servir de vegades aquest terme per parlar de Déu, a qui reconeixia com a creador i alliberador (Dt 32,6; Is 63,16; Jr 3,19). Però Jesús va molt més enllà i viu una intensa relació personal amb Déu com a Fill. Així, tots els qui creuen en Jesús participen de la seva condició de Fill, reben el seu Esperit, i són fets fills de Déu (vegeu Ga 4,4-6). Per tant, tots els creients poden adreçar-se a Déu com a fills, a imitació de Jesús. Parlar de Déu com a Pare vol dir reconèixer en ell totes les qualitats positives que es poden imaginar en el millor dels pares, i al mateix temps totes les qualitats positives que pugui tenir la millor de les mares (Is 66,13). D’altra banda, una conseqüència immediata d’invocar Déu com a Pare en el Parenostre és que tots els qui el resen s’han de sentir germans els un dels altres i de tothom.

e 2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

La pregària del Parenostre forma part de l'ensenyament de Jesús; en concret, és el centre del Sermó de la muntanya. Jesús és el Mestre que amb una autoritat única i incomparable, com la de Déu dalt del Sinaí, explica com s'ha de comportar el deixeble en els diversos àmbits de la vida. La pregària és, doncs, el centre de la vida del deixeble.

El text mateix del Parenostre té totes les característiques d'una pregària, és a dir, d'unes paraules que volen fer entrar en diàleg amb Déu. En la pregària hi pot haver lloança, agraïment, benedicció... Aquí, en el Parenostre, ens trobem de ple en una pregària de petició. De fet, després de la invocació inicial, que situa la persona que prega en l'àmbit de la relació filial amb Déu ("Pare nostre del cel"), se segueixen set peticions concretes.

Notem que el Parenostre està formulat en plural, com una pregària comunitària. Per tant, quan preguem de manera personal amb el Parenostre, no ens deixem de sentir units als altres, amb la consciència de formar part de la família dels fills de Déu.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

El Parenostre està situat al centre del Sermó de la Muntanya, el primer dels cinc grans ensenyaments de Jesús en l'evangelí segons Mateu (cc. 5-7; 10; 13; 18; 23-25) (vegeu esquema general). En concret, el Parenostre es troba dins un fragment dedicat a la pregària, envoltat de dos més, dedicats a l'almoina i al dejuni. El principi que els unifica és aquest: "Mireu de no fer el que Déu vol només perquè la gent us vegi, ja que així no tindríeu cap recompensa del vostre Pare del cel" (Mt 6,1). Per tant, aquestes tres "bones obres" (almoina, pregària, dejuni) són expressió d'allò que Déu vol.

Principi: No fer el que Déu vol només per ser vistos de la gent (6,1)

<i>L'almoina</i> (6,2-4)	no fer almoina com els hipòcrites
<i>La pregària</i> (6,5-15)	no pregar com els hipòcrites (6,5-6) no pregar com els pagans (6,7-8) el Parenostre (6,9-13) perdonar i ser perdonat (6,14-15)
<i>El dejuni</i> (6,16-18)	no jejunar com els hipòcrites

Detall d'un mosaic del Mausoleu de Gala Plàcidia (segle V).
Ravenna.

e 2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

La pregària del Parenostre comença amb la invocació a Déu com a Pare, que crea un ambient de diàleg filial i confiat. Els qui l'invoquen ho fan en tant que fills, com a membres d'una gran família.

La primera part de la pregària consta de tres peticions, que es relacionen directament amb Déu. Les paraules clau són: el nom, el Regne, la voluntat. I en cada cas es va repetint "teu/teva", referit al Pare. En primer lloc es demana a Déu que santifiqui el seu nom, és a dir, que manifesti plenament en la història humana allò que més el caracteritza: la misericòrdia, l'amor, el perdó. En segon lloc, li de-

Jesús pregant. Miniatura d'un leccionari (segle XI). Mont Athos.

manem que vingui el seu Regne, o sigui, que ell mateix instauri en el nostre món, i de manera definitiva, el seu pla de justícia i de lliber-tat. I finalment, li preguem que es faci la seva voluntat, és a dir, que es realitzi el seu designi de salvació universal. En una paraula, es de-mana que el seu regnat s'esdevingui entre els homes (a la terra) igualment com es realitza ja en l'àmbit diví (en el cel).

En la segona part, les peticions són quatre i es-tan centrades en necessitats dels qui preguen: l'aliment (el pa), el perdó dels pecats, la pro-tecció contra la temptació, l'alliberament del mal. En cada cas, la referència personal que es repeteix amb insistència és "nostre" o "no-saltres". El pa és el símbol concret de tot allò que necessitem per a la vida del cos i de l'es-perit, i demanar-lo a Déu és reconèixer que tot ens ve d'ell. El perdó és el do que necessita la nostra feblesa, l'única possibilitat de refer les relacions malmeses per la duresa del nostre cor. Davant la temptació només ens podem de-fensar amb la força que ve de Déu; per això cal demanar-li la protecció i l'ajuda per ser preservats del mal que fereix la nostra vida. En-mig de les quatre peticions hi ha un compromís concret expressat pels qui preguen: el de per-donar els qui els han ofès. El perdó concedit al qui t'ha ofès assenyala la sinceritat de la pregària. Demanem fins a set vegades i el nos-tre compromís es redueix a un de sol.

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

Nom ► En el món antic, de manera particular a Israel, el nom tenia una gran importància. Indicava la realitat profunda de la persona que el portava, o bé la seva missió específica. També Déu tenia un nom propi, que segurament es pronunciava "lahvè", i que es pot traduir per "Jo sóc el qui sóc" (Ex 3,14). Com a signe de respecte, els israelites van deixar de pronunciar-lo, i anomenaven a Déu "el Senyor". El nom de Déu, com tot el que fa referència a ell, és sant, i això significa que està per damunt de les coses creades, que no té les limitacions de les realitats terrenals. En el Nou Testament, per exemple en el mateix Parenostre, Déu rep el nom de "Pare". Jesús dóna preferència a aquest nom per damunt de qualsevol altre ("Rei", "Altíssim", "Beneït"...).

PA ► El pa és, en moltes cultures, l'aliment bàsic de les persones. Al mateix temps, és un símbol de tot allò que és necessari per a viure, i de tot allò que serveix d'aliment. Jesús multiplica el pa perquè vol alimentar les multituds que el segueixen (Mt 14,13-21; 15,32-39), i en el darrer sopar pren el pa i el dóna als deixebles tot dient: "Preneu, mengeu-ne; això és el meu cos" (Mt 26,26). L'evangeli de Joan presenta Jesús com el "pa de vida" (Jn 6,35). Els primers cristians es reunien per "partir el pa" (Ac 2,42), sabent que tan sols l'evangeli de Jesús pot saciar la fam del cor humà. És clar que l'aliment de les persones és material i espiritual, ha de no-

drir el cos i l'esperit. Per això el pa per excel·lència és la "paraula que surt de la boca de Déu" (Dt 8,3; Mt 4,4; Lc 4,4).

El darrer sopar. Miniatura d'un manuscrit armeni (segle XIV).

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòtics

L'evangeli de Lluc recull també la pregària del Parenostre (Lc 11,2-4), amb algunes diferències respecte a la versió de Mateu. Concretament, es troba en la llarga secció que descriu el viatge de Jesús de Galilea a Jerusalem, en un moment en què els deixebles, veient que Jesús prega, li demanen: "Senyor, ensenya'ns a pregar" (v. 1). Aquesta petició fa veure que el Parenostre és la pregària que Jesús posa als llavis dels deixebles: el deixeble no prega per ell mateix, sinó amb les paraules que el Mestre li ensenya. Si comparem Mt 6,9-13 i Lc 11,2-4, advertirem semblances i diferències. En Mateu la invocació inicial és "Pare nostre del cel", mentre que Lluc diu senzillament "Pare". Les peticions sobre la santificació del nom i la vinguda del Regne són idèntiques, però la que parla de la voluntat del Pare només es troba en Mateu. Pel que fa a la petició sobre el pa, en Mateu es demana que Déu el doni "avui", i en Lluc que el doni "cada dia". En la petició següent, per a parlar de les ofenses, Mateu empra literalment els termes "deutes" i "deutors", i Lluc, "pecats" i "tots els qui estan en deute amb nosaltres". Finalment, la petició que el Pare ens alliberi del mal és només en el text de Mateu.

Antic Testament

Pràcticament totes les paraules del Parenostre tenen el seu rerefons en l'espiritualitat de l'Antic Testament. En no poques pregàries els personatges bíblics expressen la seva confiança en Déu, com, per exemple, Salomó en ocasió de la dedicació del temple de Jerusalem (vegeu 1Re 8,23-53) o Jeremies quan és perseguit pels seus adversaris (15,15-18). En l'entrada "pregària" de l'Índex Temàtic de la BCI trobareu un bon nombre de pregàries bíbliques. Naturalment els Salms són l'antecedent privilegiat del Parenostre.

Nou Testament

El Parenostre es pot comparar amb càntics, himnes i pregàries de tota mena presents en el Nou Testament: el càntic de Maria (Lc 1,46-55), el càntic de Zacaries (Lc 1,68-79), l'himne d'acció de gràcies de Jesús (Mt 11,25-30 par. Lc 10,21-22), alguns himnes de les cartes paulines (Ef 1,3-14)... Hi ha una proximitat especial del Parenostre amb la pregària que l'evangeli de Joan posa en boca de Jesús abans de la Passió (Jn 17).

2.7. EL TEXT ENS PARLA

El Parnostre ha estat reconegut des dels primers segles del cristianisme com un resum de l'ensenyament de Jesús sobre la pregària i fins i tot com una síntesi de l'Evangeli. Avui continua essent un mitjà excel·lent per al diàleg amb el Déu personal i proper que Jesús ens ha revelat. En el Parnostre demanem moltes coses a Déu, però el Parnostre, com qualsevol pregària cristiana, no es limita a la petició. En el rerefons hi bateguen, la lloança, la benedicció, l'agraïment, el reconeixement, la intercessió, tots els vessants de la pregària cristiana. I sobretot un vessant que és indefugible: la pregària cristiana mai no és desencarnada ni alienadora. Preguar a Déu no significa desentendre'ns de la nostra responsabilitat. La pregària és font de compromís, és llum per a la vida, és força per a posar en pràctica l'Evangeli. En el Parnostre aquest compromís és concreta en el perdó ofert als qui ens han ofès, a imitació del perdó que rebem de part del qui és Pare de misericòrdia. D'altra banda, el Parnostre, sense deixar de ser pregària, és programa de vida. Cada petició que fem a Déu "torna" a nosaltres i es converteix en una pregunta sobre les nostres actituds i els nostres comportaments. Així, doncs, davant cada frase del Parnostre cal que mirem qui-

nes repercussions ha de tenir en la nostra vida de cada dia. Per exemple, demanar a Déu que faci venir el seu Regne comporta estar disposat a viure d'acord amb els valors d'aquest Regne: treballar per la pau i la justícia, no buscar l'honor o el prestigi, posar-se al servei dels pobres i dels febles. O bé, demanar a Déu que ens doni el pa de cada dia suposa estar disposat a compartir els béns d'aquest món amb senzillesa i amb generositat, treballant perquè no falti a ningú l'aliment necessari. O, encara, demanar el perdó de Déu vol dir, i així ho manifestem explícitament, perdonar des d'ara mateix els qui ens hagin ofès.

*Pintura paleocristiana (segleV). Catacombes de San Gennaro. Nàpols.
En el Parnostre hi bateguen tots els vessants de la pregària cristiana.*

La pregària, un diàleg de confiança filial amb Déu.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Quin lloc ocupa la pregària en la nostra vida? Vivim la relació amb Déu com un diàleg de confiança filial? Estem convençuts que la pregària és una força feble capaç de transformar el món i els cors?
- Ens sentim fills d'un mateix Pare i, per tant, germans els uns dels altres? Passem pel damunt de les diferències socials, ètniques, religioses, culturals i retrobem allò que ens agermana, ser fills del Pare del cel? Tenim presents en la nostra pregària les necessitats dels altres, especialment els més pobres?
- Ens comprometem amb fets i paraules, a fer possible tot allò que demanem a Déu? Les nostres actituds de cada dia, són coherents amb la nostra pregària? És la nostra pregària l'alè, el respir de la fe?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Els evangelis de Mateu i de Lluc mostren com el Parenostre va ser entès des dels primers temps del cristianisme com la pregària cristiana per excel·lència, la que Jesús mateix havia volgut per als seus deixebles. La *Didakhé*, un escrit cristià de finals del segle I, mostra que ja aleshores els cristians ensenyaven el Parenostre als catecúmens, als qui es preparaven per a rebre el baptisme, i que aquests el resaven per primera vegada en comunitat durant la primera eucaristia en què participaven.

El Parenostre és la pregària del Senyor, i, de manera particular, la pregària del dia del Senyor i de l'eucaristia que s'hi celebra. De fet, en cada eucaristia, la comunitat prega amb el Parenostre abans de rebre el Cos i la Sang del Senyor. Per això, la petició del pa que necessitem es refereix també al pa de la Paraula i al pa de l'Eucaristia. Sense l'aliment eucarístic els qui caminen defallirien. Necessiten el do del Senyor. De fet, el to i el contingut del Parenostre conviden a la confiança, però alhora és tractada amb la reverència que demanen unes paraules que provenen de Jesús mateix; per això la recitació comunitària és introduïda tradicionalment amb el verb "gosar".

El Parenostre és la millor pregària eclesial, usada pràcticament per totes les confessions cristianes com a expressió adequada de la comunió dels creients entre ells i amb Déu. El Parenostre constitueix, doncs, un element de primer ordre en el camí de fraternitat i d'unitat entre tots els qui creiem en Crist.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Preguem, de manera atenta i confiada, amb el Parenostre. Us suggerim de cantar-lo. Podem fer precedir la recitació del Parenostre amb el Salm 134 o el 117.
- Demanem d'aprendre a viure com a fills estimats de Déu, amb una atenció constant a la seva Paraula i en diàleg permanent amb ell a través de la pregària.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- La pregària del Parenostre ens recorda que Jesús és mestre i model de pregària. El cristià, com els primers deixebles, és convidat a acollir el seu ensenyament i a pregar amb les seves mateixes paraules.
- L'Esperit Sant habita en el nostre interior i fa possible la nostra pregària de fills. L'Esperit ens posa als llavis la invocació a Déu com a Pare. Com diu l'apòstol

Pau: "Perquè vosaltres no heu rebut un esperit d'esclaus que us faci tornar a caure en el temor, sinó l'Esperit que ens ha fet fills i ens fa cridar: "Abba, Pare!" Així l'Esperit mateix s'uneix al nostre esperit per donar testimoni que som fills de Déu" (Rm 8,15-16).

- L'Esperit ens impulsa a viure atents a les necessitats dels homes i dones del nostre món i a presentar-les al Pare. La pregària, i especialment el Parenostre, ens fa descobrir els pobres, germans nostres, ens recorda que ens cal l'ajuda de Déu i ens esperona al compromís.

GUARICIÓ DEL CRIAT D'UN CENTURIÓ

(Mt 8,5-13)

⁵ Jesús va entrar a Cafarnaüm. Un centurió l'anà a trobar i li suplicava:

⁶ — Senyor, el meu criat és a casa al llit amb paràlisi i sofreix terriblement.

⁷ Jesús li diu:

— Vinc a curar-lo.

⁸ El centurió li respon:

— Senyor, jo no sóc digne que entris a casa meva; digues només una paraula i el meu criat es posarà bo. ⁹ Perquè jo mateix, que estic sota les ordres d'un altre, tinc soldats a les meves ordres. I a un li dic: "Vés-te'n", i se'n va, i a un altre: "Vine", i ve, i al meu criat li mano: "Fes això", i ho fa.

¹⁰ Quan Jesús ho sentí, en quedà admirat i digué als qui el seguien:

—Us asseguro que no he trobat ningú a Israel amb tanta fe. ¹¹ I us dic que vindrà molta gent d'orient i d'occident i s'asseuran a taula amb Abraham, Isaac i Jacob en el Regne del cel, ¹² mentre que els hereus del Regne seran llançats fora, a la tenebra; allà hi haurà els plors i el cruixit de dents.

¹³ Després Jesús digué al centurió:

—Vés-te'n, i que es faci tal com has cregut.

I en aquell mateix moment el criat es va posar bo. ■

Capitell de la sinagoga de Cafarnaüm
(segle IV).

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Carfarnaüm, “poble de Nahum”, fou el centre de l’activitat de Jesús a Galilea. Avui s’identifica amb Tell Hum, situat al nordoest del llac de Genesaret, a uns quatre quilòmetres de la desembocadura del

Panoràmica de les restes de l'antiga Cafarnaüm.

riu Jordà en el llac. Hi destaquen les ruïnes d'una sinagoga del segle IV, edificada sobre un edifici més antic, i d'unes cases del segle I. Una d'aquestes cases és coneguda com casa de Pere, ja que el nom de l'apòstol apareix gravat a les parets. Aquesta casa era una església domèstica judeo-cristiana en els segles II-IV i en el segle V s'hi edificà una església octogonal. Avui, després d'una excavació d'aquestes restes arqueològiques, s'ha construït una nova església elevada sobre les antigues edificacions.

Galilea, en temps de Jesús, era un territori governat pel tetrarca Herodes Antipes (governà del 4 aC al 39 dC); i Cafarnaüm era una població d'uns 2000 habitants amb una oficina de recaptació d'impostos i una duana, ja que el territori del tetrarca Filip començava no lluny d'allí, en el riu Jordà. Això feia que residís a Cafarnaüm una petita guarnició de soldats d'Herodes, comandats per un centurió, que tenia casa al poble.

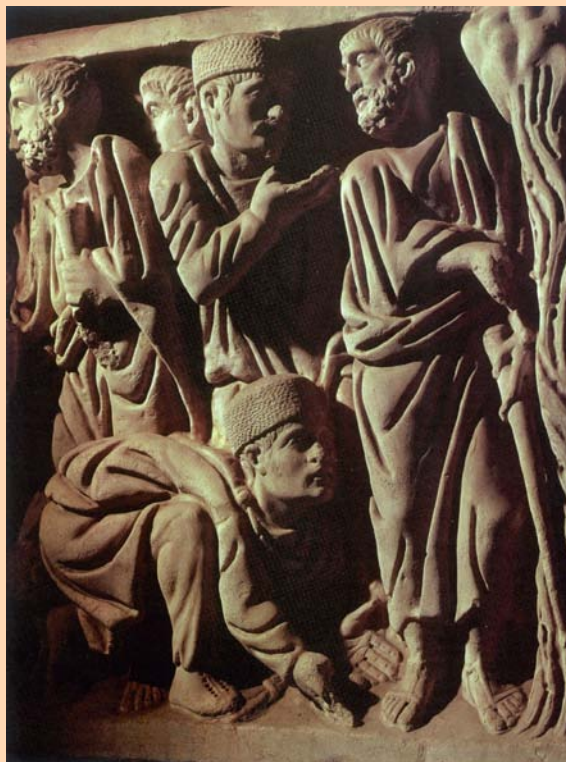
Socioreligioses

Al front de la guarnició de Cafarnaüm hi havia un oficial. L'evangeli li dona el nom de "centurió". En teoria, un centurió era el comandant de la unitat més petita de l'exèrcit romà o dels exèrcits dels sobirans associats a Roma, com Antipes: una centúria estava formada per un destacament de 60 a 100 soldats. El centurió de Cafarnaüm no és jueu sinó pagà, i els homes que té sota el seu comandament no són gaires: Cafarnaüm no és un lloc

massa important. N'hi ha prou de garantir la seguretat de l'oficina de l'administració pública (portada per un públicà o recaptador d'impostos) i vigilar la via que va del sudoest (Genesaret i Magdala) i porta cap a l'est (Betsaida).

Segons Lc 7,1-9 el centurió de Cafarnaüm se sentia pròxim a la religió jueva i fins i tot havia pagat la construcció de la sinagoga del poble. Era amic dels jueus.

La malaltia del criat del centurió és descrita com una paràlisi, acompanyada de sofriments terribles.

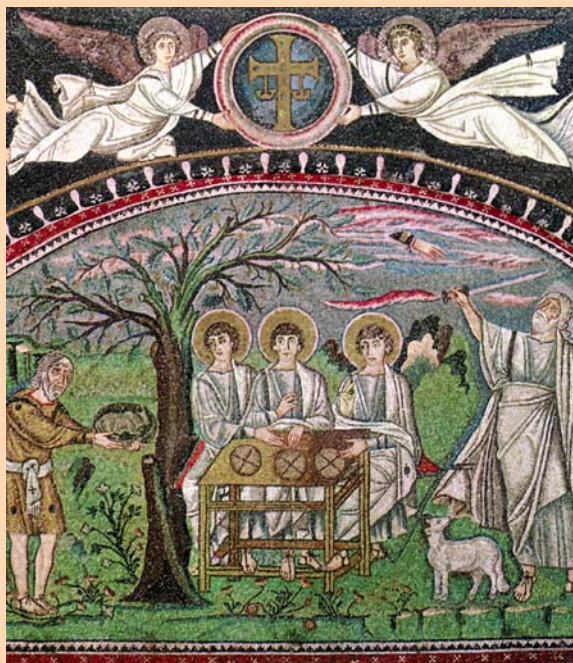

El centurió Corneli amb l'apòstol Pere. Detall d'un sarcòfag (segle IV). Musée de l'Arles antique. Arle.

Com passa amb altres denominacions de malalties en els evangelis, es tracta d'una descripció a la qual cal donar un sentit genèric. No podem llegir-ho com una referència a la paràlisi en el sentit mèdic actual. Ens indica simplement que el criat sofreix un trastorn greu de la seva mobilitat.

Simbolismes

L'expressió "Regne del cel", molt freqüent en l'evangelis segons Mateu, és idèntica a la de "Regne de Déu", que és la més usada en els altres evangelis sinòptics. Amb ella, se'ns indica que el Déu salva-

Els tres hosts asseguts a la taula d'Abraham. Mosaic de San Vitale (segle VI). Ravenna.

dor es fa present a la terra i que aquest fet anticipa la salvació futura i definitiva. En les benaurances i en el conjunt del Sermó de la muntanya (5,1-7,29) es veu com aquest tema és central, però també surt amb força en les accions, sobretot de guarició, que Jesús fa tot seguit (8,1-9,34). Aquestes guaricions són senyals que el Regne del cel ha començat ja a la terra. Són signes que el món de Déu, amb la seva força salvadora, ha irromput en el nostre món humà. El qui acull amb fe la proclamació de Jesús esdevé fill i hereu del Regne.

La imatge de la taula d'un convit per representar la salvació futura la trobem ja en l'Antic Testament: «En aquesta muntanya, el Senyor de l'univers oferirà a tots els pobles un banquet de plats gustosos i de vins selectes...» (Is 25,6). Aquesta imatge expressa també l'aliança entre Déu i el poble alliberat; per això també els sacrificis oferts a Déu anaven sovint acompanyats de banquets "a la presència del Senyor". En el text d'Isaïes el banquet de l'aliança futura i definitiva és ofert a tots els pobles.

També en el Nou Testament la imatge del banquet, especialment el de noces, té relació amb el Regne futur, en els darrers temps (Ap 19,9). És així com podem copsar tota la força d'aquesta imatge de salvació en els banquets en què Jesús participa, al costat de persones considerades pecadores (Mc 2,15-17; Lc 15,1-2) o bé en les paràboles on es fa referència a un banquet (Mt 22,1-14; Lc 14,15-24; Mt 25,1-13). La mateixa Eucaristia està situada en el marc del sopar pasqual.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

La guarició del criat del centurió és la narració d'un miracle, però també conté un ensenyament profètic de Jesús sobre el banquet del Regne. El text té, doncs, dues parts, que en l'evangelí segons Mateu han estat unides en el mateix episodi. En l'evangelí segons Lluc trobem, en canvi, separades la guarició del criat del centurió (7,1-10) i la profecia sobre el banquet celestial dels últims temps (13,28-29). Mateu ha volgut relacionar la fe d'un estranger, el centurió, que sobresurt enmig d'Israel, amb la presència de molts comensals estrangers al costat dels tres grans patriarques israelites: Abraham, Isaac i Jacob.

Detall de la sinagoga de Cafarnaüm.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

L'evangelí segons Mateu ha aplegat en una sola secció nou accions prodigioses de Jesús, la majoria de les quals són guaricions de persones malaltes o impossibilitades, tant del cos com de l'esperit. La secció (8,1-9,34) agrupa de tres en tres aquestes accions. La primera agrupació inclou:

Guarició d'un leprós (8,1-4)
Guarició del criat d'un centurió, d'un estranger (8,5-13)
Guarició de la sogra de Pere i d'altres malalts (8,14-17)

La guarició del leprós té lloc després que Jesús ha baixat de la muntanya. El centurió el va a trobar quan entra a Cafarnaüm. Arribat a la casa de Pere, Jesús cura la sogra d'aquest i tots els malalts que li porten a casa.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Situació insòlita: el centurió pagà de Cafarnaüm, un estranger, surt a l'encontre de Jesús, el profeta jueu. Li demana la guarició del seu criat (també es pot llegir: "del seu fill"), que és al llit amb paràlisi i molts sofriments. La resposta de Jesús expressa la seva disposició per acudir a casa del malalt, malgrat les reticències que tenien els jueus d'entrar a casa d'un pagà: Entrar-hi significava transgredir les nor-

mes de puresa ritual exigides per la Llei de Moisès. Potser per això, en la versió de Lluc (7, 1-10), Jesús és acompanyat a casa del centurió pels dirigents religiosos de Cafarnaüm. De fet, el mateix centurió és conscient de les dificultats que entranya la seva petició. Però és un home ple de confiança en la paraula de Jesús i el mou l'estimació que professa al seu criat. Per això insisteix prop de Jesús, dient-li que n'hi ha prou amb la seva paraula forta, capaç de vèncer la malaltia. Per a un militar l'argument és clar: ell prou coneix el valor i l'autoritat d'una paraula, d'una ordre donada als seus soldats. No dubta, doncs, de la paraula de Jesús. No cal que aquest entri a casa seva.

Jesús lloa públicament la fe d'aquell home, un estranger, que en això supera els mateixos fills del poble d'Israel. La fe inexhaurible del centurió anuncia una paradoxa. Els patriarques Abraham, Isaac i Jacob, els pares del poble escollit tindran per companys de taula persones provinents de tots els pobles. Del Regne, en canvi, poden quedar-ne exclosos aquells que ara escolten la paraula de Jesús, però no l'accepten. El centurió, en canvi, acull Jesús des de la humilitat. Per això, sense saber-ho, té un futur esplendorós davant d'ell: viure com a fill del Regne per sempre.

*Còdex del Beatus (any 975). Catedral de Girona.
Els pares del poble escollit tindran per companys de taula
persones provinents de tots els pobles.*

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

NO SÓC DIGNE

Les paraules del centurió posen al descobert els sentiments d'humilitat d'aquell home i la seva absoluta confiança en la força de la paraula de Jesús. La seva actitud s'assembla a la de Joan Baptista: «... el qui ve després de mi és més fort que jo, i jo no sóc digne ni de portar-li les sandàlies: ell us batejarà amb l'Esperit Sant i amb foc» (Mt 3,11). Igualment s'expressa l'apòstol Pau: «Perquè jo sóc el més petit dels apòstols i ni tan sols mereixo que em diguin apòstol...» (1Co 15,9). La litúrgia eucarística recull les paraules del centurió abans de rebre el cos i la sang del Senyor, d'acollir-lo a casa.

FE

El relat subratlla la fe del centurió. El centurió té una confiança total en l'autoritat de Jesús sobre la realitat del mal i la malaltia. Creu en el poder de la seva paraula, capaç de retornar la salut o la vida, fins i tot a distància. Jesús admira aquell home no jueu per la seva confiança, i és per això que el fa participar, ja ara, amb la guarició del seu criat, del món nou que es comença a desvetllar amb la predicació del Regne i amb els senyals salvadors que l'acompanyen. La fe del centurió i dels qui s'afegeixen a la seva actitud de confiança anuncia la felicitat plena que hi haurà en la taula del banquet del Regne.

REGNE

A l'Antic Testament el país d'Israel és promès al poble que camina pel desert. Déu l'hi dona com una herència (vegeu Nm 33,54; 36,3). Aquesta herència material es converteix de mica en mica en la vida eterna o Déu mateix, que és la possessió més gran que es pot esperar (Sl 16,5). En el Nou Testament aquesta herència té un nom: el Regne de Déu. Els hereus del Regne són els qui han rebut el do de ser fills de Déu gràcies a la fe en Jesucrist, siguin jueus o no ho siguin (Ga 3,26-29). Aquests són els veritables descendents d'Abraham i hereus de la promesa de Déu. En canvi, dins el poble d'Israel es produeix una divisió entre els qui accepten i els qui refusen l'evangeli.

*Relleu de Sant Martí de Maldà (segle XIV).
Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona.
El centurió posa la seva confiança en la força de la paraula de Jesús.*

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis sinòptics

En els evangelis de Mateu i Marc es narra la guarició de la filla d'una estrangera: Mateu l'anomena cananea (15,21-28), mentre que en Marc rep el nom de sirofenícia (7,24-30). Aquesta dona i el centurió són estrangers, i Jesús s'apiada d'ells, curant-los, respectivament, la filla i el criat. No són guaricions físiques, ja que en tots dos casos la guarició arriba d'una manera treballada, després d'una súplica adreçada a Jesús plena de confiança. Jesús obra la guarició a distància, però abans subratlla la fe confiada dels dos estrangers.

Antic Testament

Els llibres dels profetes, a més d'oracles sobre el judici de què es fan mereixedors els pobles pagans, contenen oracles sobre la seva salvació. Per als profetes, Israel no és salvat en exclusiva. Isaïes obre una perspectiva cap al futur i mostra com Déu crida totes les nacions (45,20-25) a participar del seu culte (60,1-16) en un aplec de gran festa (66,18-21). Igualment el Salm 47 ens parla del regnat

de Déu sobre tots els pobles, reunits com un sol poble amb el Déu d'Abraham.

Nou Testament

L'evangeli segons Joan conté una narració que es refereix a la guarició del fill d'un funcionari reial (4,46b-54). Es tracta d'un relat paral·lel al de la guarició del criat del centurió. Tanmateix, en l'evangeli segons Joan el funcionari reial no és un pagà; per això rep, de bon començament, un toc d'atenció per part de Jesús que s'adreça a un jueu: la fe no es pot fonamentar de cap manera en els miracles i prodigis, per molt espectaculars que siguin. És a dir, els signes de Jesús no són proves irrefutables per a la fe; i aquí convé recordar les paraules de Jesús ressuscitat: «Feliços els qui creuran sense haver vist!» (20,29). En canvi, en aquests signes de Jesús, s'hi descobreix una manifestació de la glòria que ell té com a Fill enviat del Pare: Jesús és el qui dona la vida, i el fill del funcionari representa tots els qui creuen en ell i tenen vida en el seu nom (vegeu 20,31).

*Llinda romana. Cesarea.
Déu crida totes les nacions a participar del seu culte.*

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La fe demana convenciment i coratge. Però només es creu des de la pròpia feblesa. Som uns captaires d'amor i guarició. Exactament com el centurió, un home que necessitava la compassió de Jesús si volia salvar de la malaltia cruel el seu criat. Què no faríem per una persona que estimem? El centurió va a trobar algú que, en darrer terme, és l'únic que el pot ajudar. Les dificultats són evidents: ell és un pagà i Jesús no comparteix amb ell ni l'ètnia ni la religió. El profeta de Natzaret no està moralment obligat a res.

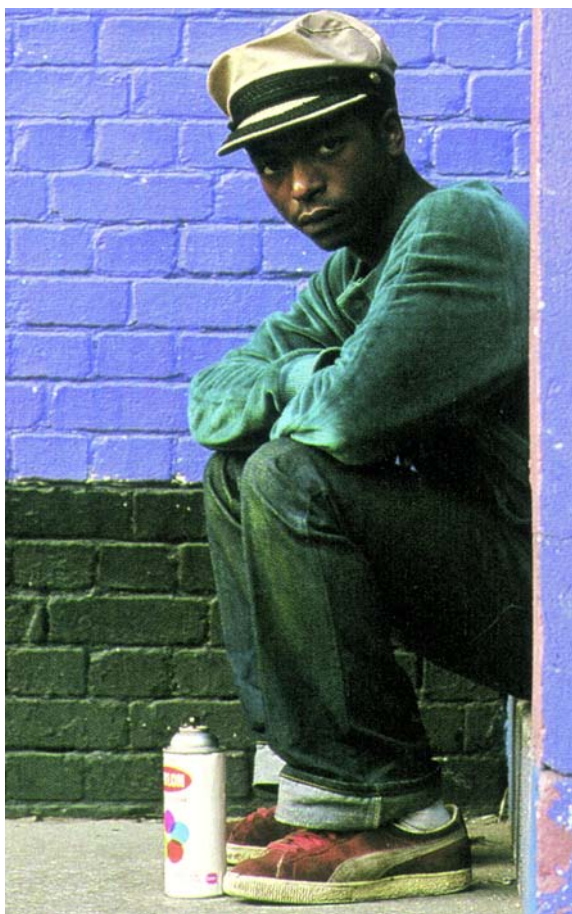
I, malgrat tot, amb la gosadia que dona la necessitat i la confiança que inspira Jesús, s'acosta a ell i li demana que curi el seu criat. La seva confiança en el poder de Jesús és tan gran que li demana tan sols una paraula. Per al centurió, la paraula de Jesús cura, ni que sigui a distància, ni que sigui sense que el criat malalt sigui tocat. El criat es posa bo perquè hi ha una força de vida en la paraula de Jesús i perquè aquesta força queda «recollida» en la fe d'aquell estranger. La seva confiança en Jesús és el receptacle del miracle. I la confiança sempre va més enllà, s'obre a reconèixer el Déu d'Abraham, d'Isaac i de Jacob, el Déu que fa seure a la seva taula tots els homes.

Jesús posa el centurió com a exemple, no de bondat o de religiositat, sinó de fe coratjosa i valentia. Molts dels qui escoltaven Jesús eren persones virtuoses i intaxables, dignes membres del poble de l'aliança. Però el seu cor restava tancat a la paraula del Senyor. Potser valoraven Jesús però no hi dipositaven una confiança sense límits. El centurió no es reserva res per a si mateix. Es posa davant Jesús amb la seva humanitat alliberada de qualsevol orgull. Diu l'evangeli: «Qui s'humilia serà enaltit». Al banquet del Regne els pobres i els humils, els estrangers i els exclosos hi tenen un lloc de preferència.

Per la fe som uns captaires d'amor i guarició.

3 MIREM LA VIDA

Un estrany o algú amb qui volem aprendre a conviure?

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- La confiança en la persona de Jesús brolla d'un cor senzill i humil. Com ens situem davant de Déu? Vivim en l'amor per nosaltres mateixos, com si no deguéssim res a ningú, com si tinguéssim dret a tot?
- La paraula de Jesús, sosté la nostra vida? Escoltem l'evangeli com qui té fam i set? Si és així, la força de la paraula de Jesús no trobarà cap resistència per a transformar la nostra vida.
- Jesús i el centurió pertanyen a dos grups humans diversos, però hi ha entre ells una relació de simpatia. Entre nosaltres ha arribat una nova onada d'immigrants. L'estranger, és un estrany o bé algú amb qui volem aprendre a conviure?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'elogi de Jesús al centurió pagà per la seva fe és l'elogi a tots aquells que en el nostre món cerquen Déu. Moltes vegades no els arriba la paraula salvadora de l'Evangeli pels obstacles interessats o pel brogit de tants missatges banals com hi ha en la nostra societat. Hi ha per als cristians el risc de mantenir l'evangeli, paraula de vida, tancat dins el clos del nostre context eclesial, com si es tractés d'una herència que no volem o no sabem compartir. L'evangeli, però, s'ha de comunicar. L'Església se sent hereva de l'encàrrec missioner del Senyor ressuscitat: «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus» (Mt 28,19). Però l'evangeli es viu gràcies a una fe sostinguda pels sagraments, en particular, per l'eucaristia. Per això, abans d'atansar-nos a rebre el Cos i la Sang de Jesús, recitem les paraules que el centurió adreçà a Jesús: l'Eucaristia és un do que va molt més enllà de la nostra feblesa i de la nostra indignitat.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Prenguem l'himne de Colossencs 1,15-20 i recitem-lo plegats.
- Preguem amb el salm 117, tot lloant el Senyor per la seva misericòrdia.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Una fe com la que Jesús lloa és feta del reconeixement de les pròpies mancances i d'una gran confiança en la persona de Jesús. Ell, el Fill de Déu, ens fa tastar l'amor entranyable del Pare.
- Jesús, en néixer, és adorat pels savis que vénen de molt lluny. També el centurió, un home llunyà, va a trobar el Senyor. Pel seu costat, l'Església és una llar per a tots els pobles, i les seves portes

són obertes a tothom. Seguir Jesús vol dir fer pas als qui volen trobar qui els guareixi.

- El centurió sap escoltar. Per a ell, la Paraula de Jesús val més que tot. No es refugia darrere el seu paper d'home amb autoritat. En ell van junts la humilitat i la pregària. No és lluny del Regne de Déu.

DISCURS SOBRE ELS PETITS

(Mt 18,1-9)

¹ En aquella ocasió, els deixebles preguntaren a Jesús:

—Qui és el més important en el Regne del cel?

² Jesús va cridar un infant, el posà enmig d'ells ³ i digué:

—Us ho asseguro: si no torneu a ser com els infants, no entrareu pas al Regne del cel. ⁴ Així, doncs, el qui es faci petit com aquest infant, és el més important en el Regne del cel ⁵ I qui acull un infant com aquest en nom meu, m'acull a mi.

⁶ "Però al qui fa caure en pecat un d'aquests petits que creuen en mi, més li valdria que li pengessin al coll una mola de molí i l'enfonsessin enmig del mar.

⁷ "Ai del món, on tants fan caure en pecat! Això no es pot evitar, però ai dels qui fan que els altres caiguin en pecat! ⁸ Si la mà o el peu et fan caure en pecat, talla-te'ls i llença'ls. Val més que entris a la vida sense mà o sense peu, que no pas que siguis llançat amb totes dues mans o amb tots dos peus al foc etern.

⁹ "I si l'ull et fa caure en pecat, arrenca-te'l i llença'l. Val més que entris a la vida amb un sol ull, que no pas que siguis llançat amb tots dos ulls al foc de l'infern. ■

Crist i els infants. Pintura d'Emil Nolde (1867-1956). Museum of Modern Art. Nova York.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

El fragment que estudiem situa Jesús i els seus deixebles a Galilea, on transcorre la part més important del ministeri de Jesús (cc. 5-18). En 17,22 es diu que Jesús i els seus deixebles "es trobaven junts

El llac de Tiberiades.

a Galilea"; en 17,24 es precisa més i s'indica que són a Cafarnaüm, i aquesta precisió és corroborada amb la referència al llac (de Galilea) (17,27). Jesús fa de Cafarnaüm, població situada vora el llac, la seva segona pàtria, després de deixar Natzaret (4,12.13). Cafarnaüm és el centre principal de l'activitat de Jesús a Galilea, i obre i tanca el ministeri galileu. En efecte, és "vora el llac de Galilea" (4,18) on Jesús havia cridat Pere com a primer deixeble, i és també vora el llac on Pere és distingit amb l'honor de pagar el tribut amb la mateixa moneda que el Mestre (vegeu 17,27). Després en 19,1 es diu que Jesús se'n va de Galilea, un cop "hagué acabat aquests ensenyaments" i s'encamina cap a Jerusalem, on tindran lloc la seva passió, mort i resurrecció.

Socioreligioses

Els deixebles de Jesús li plantegen la pregunta sobre qui és el més gran en el Regne del cel (18,1). Traslladen així a l'esfera del Regne un tema que preocupava els jueus més pietosos. Determinats grups religiosos, com ara els fariseus, es creien mereixedors d'un tracte preferencial de part de Déu, convençuts de la seva fidelitat i santedat. Això els feia buscar sempre d'ocupar els primers llocs i que la gent els honorés. Semblantment, els deixebles plantegen la qüestió sabent que ells han decidit seguir Jesús i que mereixen un lloc preeminent en el seu Regne (vegeu 20,21).

La resposta de Jesús remet, de forma paradoxal, a la realitat dels infants. L'infant, en temps de Jesús i encara avui en molts indrets del món, no és valorat, i sovint sofreix el menyspreu i fins i tot l'exploració per part dels adults. Es troba, doncs, en una situació de feblesa i dependència, i necessita ajut i suport. L'infant, viu gràcies a allò que rep. El do és central en la seva vida.

Noi jueu de Jerusalem.

Simbolismes

L'infant esdevé un símbol per als deixebles. Jesús els insta a fer-se petits com un infant, a reconèixer la seva feblesa, i a evitar tota mena d'actitud autosuficient.

Adoptant aquesta mateixa actitud envers Déu, els deixebles entraran al Regne del cel i hi seran els més importants. L'infant, per tant, no és símbol immediat d'innocència, ja que també pot ser víctima del mal del món.

Entrar al Regne és posseir-lo. En les Benaurances Jesús proclama que el Regne és dels pobres en l'esperit (vegeu Mt 5,3), els qui ho esperen tot de Déu amb un cor humil. L'infant queda assimilat al pobre i desvalgut, al malalt i al qui sofreix i, per això, ell mateix és signe, sagrament del Senyor: acollir-

los és acollir Jesús mateix (vegeu Mt 19,14).

La feblesa dels infants es vincula amb la feblesa en la fe dels "petits" (vv 6.10). Aquests creuen en Jesús però poden ser induïts a pecar. La gravetat d'aquest comportament és enorme i s'expressa amb la imatge del qui és enfonsat al mar amb una roda de molí penjada al coll. Semblantment, manifesta l'energia amb què cal evitar tot allò que porta a pecar.

*Relleu amb una escena d'escola (segle II dC). Museu de Trèveris.
Cal que el deixeble es faci petit com un infant per a entrar al Regne.*

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El text que treballem correspon a una instrucció que Jesús dóna als seus deixebles. Aquesta instrucció és el discurs a la comunitat de deixebles (18,1-35). La narració ens situa, doncs, en la intimitat del grup dels seguidors de Jesús. L'originalitat d'aquest discurs de Jesús és que comença amb un gest sorprenent: cridar un infant i posar-lo al mig dels deixebles (v. 2). A partir d'aquí Jesús desenvolupa el seu discurs. En les paraules de Jesús no manquen les expressions radicals i hiperbòliques, com la de penjar al coll una roda de molí o tallar-se la mà o buidar-se l'ull. Són expressions que volen sacsejar l'esperit i fer reaccionar els qui les escolten. No es tracta de pautes de conducta que caldria prendre al peu de la lletra.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

El nostre text es troba inserit en el quart dels grans discursos amb què Mateu construeix el

seu evangeli. Se'l coneix com el discurs a la comunitat o a l'Església (17,24-18,35).

La pregunta dels deixebles sobre el més important en el Regne (v. 1) és el detonant dels ensenyaments de Jesús. El centre d'atenció és la vida de la comunitat i, en concret, la grandesa evangèlica i comunitària dels que són insignificants als ulls dels homes, els infants i els petits. Segueix la paràbola de l'ovella perduda, que subratlla la sol·licitud pels més indefensos, tan valuosos davant el Pare que no vol que se'n perdi ni un de sol. La reconciliació amb el germà que t'ha ofès tanca la pregunta dels deixebles. Després ve la pregunta de Pere (v. 21) i una segona resposta de Jesús (vv. 22-35). L'esquema és el següent:

Pregunta dels deixebles (v. 1)

Resposta de Jesús (vv. 2-20)

- els infants i petits, models i objecte de solidaritat (v. 2-8)
- els petits, objecte d'acolliment (vv. 10-14)
- el germà que t'ha ofès, objecte de perdó amb el diàleg i la pregària (vv. 15-20)

Pregunta de Pere (v. 21)

Resposta de Jesús (vv. 22-35)

- el perdó, il·limitat, és rebut i és ofert: paràbola del servent sense compassió

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Els deixebles plantegen a Jesús qui té la primàcia en el Regne del cel. Jesús els posa al mig un infant per tal que quedi clara la seva resposta. És un gest que parla per ell mateix. Però, què desvetlla en els deixebles aquest infant? Segurament, petitesa, feblesa, dependència, insignificància... El resultat sembla ser el menyspreu o, en el millor dels casos, el desinterès. Tanmateix, Jesús sorprèn els deixebles amb la seva resposta: cal tornar a ser com els infants, fer-se com ells, si es vol tan sols entrar al Regne. Més encara, només el qui es fa petit serà el més important.

Les temptacions que amenacen l'home. Llinda romànica de l'Església del Sant Sepulcre. Museu Rockefeller. Jerusalem.

La pregunta sembla ja contestada, però Jesús continua: els deixebles no solament han de fer-se petits com els infants, sinó que han de tenir-ne cura, valorar-los, acollir-los. Fent-ho així, en nom de Jesús, acullen el mateix Senyor. L'altra cara de la moneda és fer caure en pecat un germà feble en la fe, un dels qui ocupen l'últim lloc de la comunitat. Creuen en Jesús, però són vulnerables. Per això mateix mereixen el màxim respecte, l'atenció més gran. Qui és incapaç de donar-los-la i, cosa molt pitjor, els encamina al pecat, comet una maldat sense nom. Com maldat sense nom és penjar al coll d'algú una mola de molí i tirar-lo dins el mar.

No manquen, en la humanitat, persones que desencaminen i porten a la perdició. El pecat sembla connatural en molts. Però el pecat ha de ser bandejat de la vida del deixeble. En la comunitat de Jesús, cada deixeble ha de vetllar perquè res no pugui impedir-li l'entrada a la vida: cap desig (d'aquí, la referència a l'ull) ni cap acció o comportament (d'aquí, la referència a la mà o al peu). Amb una fina ironia, Jesús recorda que val més ser un manco, coix o guerxo salvat, que no un condemnat íntegrament. El valor de la vida eterna s'imposa per ell mateix. El Pare no vol que es perdi ningú.

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

PETITS

El qui és petit davant de Déu no viu dels seus coneixements ni de la seva virtut ni dels seus mèrits. Per això Déu mateix se li manifesta, li revela el seu disseny d'amor, que queda amagat als savis i als entesos (vegeu Mt 11,25). El qui és petit necessita un got d'aigua fresca (10,42), o bé que li donin

menjar i beguda, acolliment i vestit, guarició i atenció (25,40). Per això l'infant és el prototipus del qui és petit, ja que es troba necessitat de tant coses. El qui es fa petit i infant viu de manera autèntica la relació amb Déu. Aquest esdevé gran ja que tot ho espera de Déu i allò que és i que assoleix ho veu com a do del Pare. Un bon exemple és Maria, la petitesa de la qual s'ha convertit en grandesa als ulls de Déu (vegeu Lc 1,46-55).

La relació amb Déu es basa en la fidelitat: Déu es manté fidel envers nosaltres, mentre que nosaltres no sempre li som fidels. Jesús, però, crida els deixebles a ser sal de la terra i llum del món a fi que tothom, veient les nostres bones obres, glorifiqui el Pare del cel (Mt 5,13-16). Als antípodes hi ha els qui són causa que el més febles caiguin en pecat. Per desgràcia, és un fenomen freqüent, gairebé inevitable (Mt 18,7). Cal, per tant, que en la comunitat hi hagi una responsabilitat especial de cara als germans més petits. L'escàndol és una de les pedres d'ensopec més grosses dins la comunitat cristiana.

FER CAURE EN PECAT

Santa Anna, la Mare de Déu, l'infant Jesús i sant Joan Baptista infant. Pintura de Leonardo da Vinci (1452-1519). National Gallery. Londres.

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis sinòtics

Jesús ensenya que el Regne és dels qui són com els infants en una escena en què alguns d'aquests li són presentats. Els tres sinòtics (Mt 19,13-15; Mc 10,13-16; Lc 18,15-17) refereixen que els deixebles volen impedir-ho. Jesús reacciona immediatament: "Deixeu que els infants vinguin a mi". El text que estudiem es troba, amb algunes diferències, en Mc 9,33-37 i Lc 9,46-48. En Marc i Lluc els deixebles no expliciten la pregunta com en Mateu, però se'ns diu que discutien (Mc), començaren a rumiar (Lc) sobre aquesta qüestió. També aquí Jesús pren un infant com a model d'allò que els vol ensenyar. En el cas de Marc, la figura de l'infant serveix per a ponderar que acollir-los és acollir Jesús mateix i aquell que l'ha enviat. Lluc afegeix que el més petit entre els deixebles és el més gran. Encara, Mt 18,6-9, és estretament paral·lel de Mc 9,42-48. El mateix Mateu repetirà el tema de fer caure en pecat en 5,29-30, en ple Sermó de la muntanya, a propòsit de l'adulteri.

Antic Testament

El llibre dels salms és ple d'invocacions fetes pels qui se senten febles i desvalguts i tot ho esperen de Déu: "Com la cérvola es deixa per les fonts d'ai-

gua, també em deixo jo per tu, Déu meu" (Sl 42,2). Alhora, també es manifesta sovint el reconeixement dels dons del Senyor: "Quan miro el cel que han creat les teves mans, la lluna i els estels que hi has posat, jo dic: "Què és l'home, perquè

Fragment d'un fresc de Giotto (1267-1337). Capella degli Scrovegni. Pàdua.
A l'entrada de Jesús a Jerusalem, els infants cridaven:
"Hosanna al fill de David".

te'n recordis? Què és un mortal, perquè el tinguis present?" Gairebé n'has fet un déu, l'has coronat de glòria i dignitat (Sl 8,4-6). El poble d'Israel sap que depèn de Déu. En els moments de màxima feblesa és quan el Senyor se li manifesta amb més força i el salva (Ex 3,7-10; Is 40,1-2). Israel és un infant que Déu mateix ensenya a caminar i alimenta (Os 11,1-4).

Nou Testament

El fet d'adoptar una sincera actitud de petitesa davant de Déu és expressat amb varietat d'imatges i de matisos en el conjunt del Nou Testament. El Magníficat esdevé el text més emblemàtic, però també la paràbola del fariseu i el publicà il·lumina, en certa manera, el sentit d'aquesta actitud (Lc 18,9-14). Igualment cal tenir present la petició de la mare dels fills del Zebedeu (Mt 20,20-28 par. Mc 10,35-45) i la discussió dels deixebles en Lc 22,24-27, episodis que conclouen en un sol punt: fer-se servidors els uns dels altres. També en Joan (13,13-17), els deixebles són exhortats a imitar Jesús que no ha vingut a ser servit, sinó a servir. Jesús s'identifica amb els petits, els febles, els necessitats, de manera que mostrar-s'hi sol. Ícít és atendre el mateix Jesús (Mt 25,31-46). Pel seu costat, l'apòstol Pau exhorta els romans a acollir "els qui són febles en la fe" (Rm 14,1), sense judicar ningú ni ser motiu de caiguda o d'escàndol per a cap germà (Rm 14,13). Una cosa semblant es diu als corintis (1Co 8,7-13; 10,31-33).

*Detall d'un mosaic (segle VI). Església de San Vitale. Ravenna.
Déu mateix ensenya a caminar i alimenta Israel.*

e 2.7. EL TEXT ENS PARLA

Els nostres esquemes i els nostres valors no són els de Déu. Anem equivocats si ens atansem a ell amb la pretensió que ens siguin reconeguts els nostres mèrits. Ben al contrari, Jesús ens convida a entrar al Regne de l'única manera que s'hi pot entrar: com a infants, és a dir, desvalguts, febles, petits. El motiu és doble: d'una banda, volem seguir l'exemple de Jesús, que s'ha fet petit i pobre i que ens ensenya a trobar-lo en els petits. D'altra banda, la nostra feblesa i el nostre pecat ens fan veure que no podem viure en l'orgull i la satisfacció autocomplaguda. Qui pot assegurar que entrarà a la vida sense que li manqui una mà, un peu o un ull?

Si els criteris de Déu no són els nostres, se'ns demana que ens fem com els infants i que incorporem a la

nostra vida tot allò que un infant representa. Els infants en l'esperit, davant de Déu i davant els altres, estan contents del seu gran privilegi: ser els petits que el Pare celestial estima. Enrere queda la confiança en la pròpia força i les pròpies capacitats. El veritable deixeble sap que és fort gràcies al missatge del qual és portador. En efecte, Jesús envia els dotze al món sense cap més força que la paraula de l'evangeli, capaç de ressuscitar morts i de donar la salvació als qui la cerquen. Al Regne hi entren els qui entenen i viuen el servei i la sol·licitud pels més petits. Des de l'amistat amb els infants i els pobres el deixeble veu com sorgeixen en el seu cor noves energies d'amor i de misericòrdia. Jesús és l'infant que cal acollir.

*La Mare de Déu, imatge de l'Església.
Escultura de Michael Erhart (segle XV).
Museu de Berlín.*

*Al Regne, només s'hi entra com a infants,
és a dir, desvalguts, febles o petits.*

Qui ocupen els primers llocs a les nostres comunitats?

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Oscil·lem entre els dubtes de fe i la seguretat gairebé incontestable. Tot plegat són mostres de la nostra feblesa. Però el bon camí passa per fer-nos com els infants. Com anem avançant per aquest camí?
- Jesús alerta de no fer caure en pecat els qui creuen en ell, però amb una fe feble. Tenim cura del nostre comportament i de les nostres paraules, especialment davant persones que inicien el camí de la fe? Una actitud de gent que ho sap tot i està de tornada de tot, té alguna cosa a veure amb tornar a ser com els infants?
- De quina manera en les nostres celebracions i reunions els més febles, els petits de la comunitat, ocupen els primers llocs?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església és fidel a l'ensenyament de Jesús quan té una cura especial dels més petits del món: els qui estan abandonats, els qui són víctimes de les guerres, els malalts, els estrangers, els qui passen fam, els infants. En una paraula, quan no s'aparta del pecat i del mal del món sinó que el viu en pròpia carn, fent-se solidària del sofriment i d'aquells que són trepitjats en els seus drets de persona humana. Com va quedar de manifest durant el Jubileu de l'any 2000, l'Església, mitjançant els seus bisbes i en particular el papa de Roma, demana perdó al món pels pecats que han comès els seus membres i busca de créixer en la fidelitat a l'evangelí de la pau i del perdó.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci, perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Agraïm a Déu els dons que ens ha donat i demanem-li que ens ajudi a posar-los al servei dels altres, sobretot dels més necessitats.

- Recitem un salm com a infants que pregunten confiadament al seu Pare. Us suggerim els salms 131 o 138.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Quan duem a terme els nostres projectes, és freqüent deixar-nos abatre pel cansament o pel desencís. Com a Pere quan s'enfonsa, Jesús ens diu que confiem en ell, que li donem la mà. L'Esperit no permetrà que el nostre cor trontolli.
- L'amor que el Senyor ens té i que arriba als infants i als pobres renova la nostra vida. Qui viu d'aquest amor i escolta la veu de l'Esperit no es desviarà a dreta o a esquerra. Seguirà joiosament el camí de l'evangelí.
- L'evangelí proclama la grandesa del qui és feble i és una invitació a acollir-lo. De fet, Déu mateix, en Jesús, s'ha fet feble, un com nosaltres, i ha acollit els qui caminaven dispersos. Acollim Llätzer, el pobre, que truca a la porta de la nostra Europa, rica i benestant. Qui comparteix els béns d'aquest món, compartirà els béns de l'altre.

PARÀBOLA DEL SERVENT SENSE COMPASSIÓ

(Mt 18,21-35)

²¹ Aleshores Pere preguntà a Jesús:

—Senyor, quantes vegades hauré de perdonar al meu germà les ofenses que em faci? Set vegades?

²² Jesús li respon:

—No et dic set vegades sinó setanta vegades set.

²³ "Per això passa amb el Regne del cel com amb un rei que volgué demanar comptes als seus subordinats. ²⁴ Tot just havia començat, quan li'n van portar un que li devia deu mil talents.

²⁵ Com que no tenia amb què pagar, aquest senyor va manar que, per a poder satisfer el deute, el venguessin com a esclau, amb la seva dona, els seus fills i tots els seus béns.

²⁶ Llavors ell se li va llançar als peus i, prosternat, li deia:

"—Tingues paciència amb mi i t'ho pagaré tot.

²⁷ "Llavors, compadit d'ell, el senyor deixà lliure aquell subordinat i li va perdonar el deute. ²⁸ Quan aquell home sortia, va trobar un dels seus companys que tan sols li devia cent denaris. L'agafà i l'escanyava dient:

"—Paga'm el que em deus.

²⁹ "El company se li va llançar als peus i li suplicava:

"—Tingues paciència amb mi i ja t'ho pagaré.

³⁰ "Però ell s'hi va negar i el va fer tancar a la presó fins que pagués el deute. ³¹ Quan els altres companys van veure el

*L'evangelista Mateu.
Fragment del políptic d'Edward Burne-Jones (1837-1896).*

que havia passat, els va saber molt de greu, i anaren a explicar-ho al seu senyor. ³² Ell va fer cridar aquell home i li digué:

"—Servidor dolent, quan vas suplicar-me et vaig perdonar tot aquell deute. ³³ ¿No t'havies de compadir del teu company, com jo m'havia compadit de tu?

³⁴ "I, indignat, el va posar en mans dels botxins, perquè el torturessin fins que hagués pagat tot el deute.

³⁵ "Igualment us tractarà el meu Pare celestial si cadascú no perdona de tot cor el seu germà. ■

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

La paràbola, com tot el discurs a la comunitat (18,1-35), se situa a Cafarnaüm (vegeu 17,24), població vora el llac de Galilea. L'expressió "en aquella ocasió" (18,1) uneix l'episodi del tribut del temple (17,24-27) amb el discurs a la comunitat.

Referent a Cafarnaüm trobareu informacions en el tema anterior.

Socioreligioses

Tot i que els costums i les normatives socials canvien amb el pas dels temps, no deixa d'estranyar la forma de cobrar-se el deute que té el rei. La paràbola diu que aquest, davant la insolència del seu subordinat, va manar

que el venguessin com a esclau juntament amb la seva dona i els seus fills. Això vol dir que tota la família era solidària i corresponsable dels

Esclaus. Baix relleu de Ninive (segle VII aC).

deutes del cap de casa. Per això la decisió del rei els afecta tots per igual. Així, el rei, amb l'import de la venda, es podrà rescabalar, ni que sigui en una mínima part, dels diners que li deu el seu subordinat.

Aquesta pràctica de vendre com a esclaus els qui no poden pagar els deutes és atestada en les cultures antigues i també en l'Antic Testament. El cas és contemplat en la legislació d'Israel (Lv 25,39; Dt 15,12). De fet, un deutor pot donar els seus fills en esclavatge a canvi de cancel·lar un deute (Is 50,1) o per pagar el tribut al rei (Ne 5,4-5). En els relats sobre el profeta Eliseu s'explica que la viuda d'un home que havia estat membre d'un

grup de profetes s'exclama al profeta dient que els seus creditors es volien quedar el seus dos fills per esclaus (2Re 4,1).

L'esclavatge és habitual en el món antic. Els esclaus eren presoners de guerra, lladres, deutors insolvents o fills d'altres esclaus. Una persona podia oferir-se a si mateixa com a esclava per pagar un deute o senzillament per no passar fam. Fins i tot en les primeres comunitats cristianes hi havia esclaus. Un d'ells es deia Onèsim, esmentat en la carta a Filèmon. Ara bé, per als primers cristians els esclaus eren, per damunt de tot, germans estimats (vegeu Flm 16).

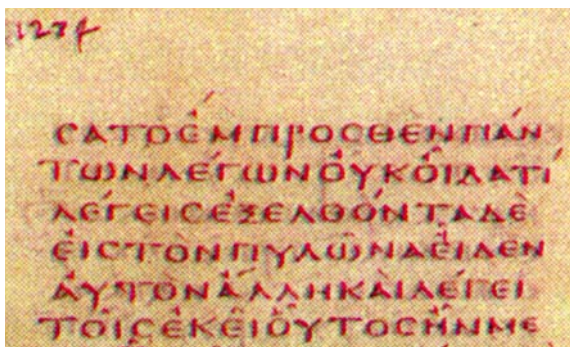
Monedes de Palestina del segle I dC.

Simbolismes

La paràbola es mou entre l'exageració i els contrastos. De fet, la quantitat (deu mil talents) que deu el subordinat al rei és exorbitant: uns 217.000 kg de plata (hauria hagut de treballar més de 100.000 anys per poder-la pagar!). En canvi, la suma que li deu el seu company és insignificant: encara no mig quilo de plata (cent denaris equivalen al sou de 100 dies de treball). La paràbola contraposa, de manera paradoxal, un deute extraordinàriament gran comparat amb un deute petit. No ens hem de preguntar, doncs, com és possible arribar a contreure un deute tan enorme. Tampoc no ens preguntarem si la millor manera que té el rei de recuperar aquest deute fabulós és fer tancar a la presó el seu deutor... La paràbola és plena d'exageracions i ironies.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El nostre text pertany al gènere parabòlic. Una paràbola és una imatge treτα de la vida de cada dia que serveix perquè els qui l'escolten canviïn el seu punt de vista i entrin en la manera de ser i de fer del Regne, tal com Jesús l'anuncià. El qui s'inventa la paràbola crea un relat o una sentència perquè vol comunicar una perspectiva nova. Pot valdre's de la sorpresa o, simplement, fer adonar de la realitat de les coses. En qualsevol cas, la paràbola s'entén quan es va al nucli essencial i no ens quedem enganxats per qüestions que no hi juguen cap paper. Així, en el cas de la nostra paràbola, Jesús vol ensenyar-nos a perdonar de tot cor, ja que el perdó que hem d'oferir al nostre germà és absolutament insignificant en relació amb el que rebem de Déu.

Detall del text de l'evangelí de Mateu en el Còdex Vaticà (segle IV).

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

La paràbola del servent sense compassió culmina el discurs a la comunitat que Jesús adreça als deixebles, a l'Església com a tal. A la introducció del discurs, que és l'episodi del tribut al temple, segueix el discurs a la comunitat, articulat en dues preguntes. L'esquema és el següent:

Pregunta dels deixebles: qui és el més important en el Regne (v. 1)

Resposta de Jesús (vv. 2-20)

Pregunta de Pere: quantes vegades cal perdonar (v. 21)

Resposta de Jesús (vv. 22-35)

– un perdó il·limitat: setanta vegades set (v. 22)

– un perdó rebut i ofert (vv. 23-35)

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

El text comença amb la pregunta de Pere: són set vegades el límit del perdó? A la vuitena ofensa rebuda, puc deixar de perdonar? Jesús respon amb una xifra que té valor simbòlic: cal perdonar setanta vegades set. Set és un

nombre de plenitud i setanta, múltiple de set, indica una totalitat. Per tant, no es tracta de perdonar un nombre concret de vegades sinó de perdonar sempre, d'estar plens de perdó per a poder-lo escampar entre els germans. La plenitud del perdó queda explicada en la paràbola que segueix, la del servent sense compassió, en la qual es veu la distància infinita entre el que deu el servent del rei i les possibilitats reals de pagar el deute. És clar que aquell home no podrà pagar mai de la

El qui havia estat perdonat, reacciona sense entranyes: fa empresonar el seu petit deutor.

vida el seu deute. Les seves afirmacions ("t'ho pagaré tot") resulten ingènues i impossibles de realitzar. L'únic camí que li queda és la bona voluntat del rei. Es troba a les seves mans: l'ordre de reduir-lo a l'esclavatge ja ha estat dictada. Llavors, el rei, de manera sorprenent, es fa enrere i amb una generositat i una compassió il·limitades, li perdona un deute impossible de condonar: ara no cal que pagui absolutament res. La generositat és total i va molt més enllà de qualsevol expectativa. El perdó ha estat total i sense condicions.

La segona sorpresa de la paràbola salta quan precisament aquell home, a qui se li ha perdonat un deute desorbitat, es mostra dur envers un seu petit deutor. El qui havia estat objecte d'una generositat tan gran com el deute que tenia, ara reacciona sense entranyes: el càstig que el rei li ha estalviat, ara l'aplica al seu petit deutor i el fa empresonar. Les afirmacions del pobre deutor ("ja t'ho pagaré") li rellisquen. Havia estat perdonat sense límits i ara és incapaç de perdonar un deute infinitament més petit.

Aquell home sense cor ni compassió no ha donat allò que havia rebut, no ha ofert el perdó que li concedien. Perdonar és una qüestió de ser conseqüents: allò que el Pare et dóna sense mesura, no ho escatimis al qui t'hagi ofès.

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

PERDÓ

Davant la realitat de la feblesa i el pecat, que trenca la comunió amb Déu i amb els altres, apareix, de forma sorprenent i reiterada, el desig de Déu de reconciliar-se amb tots els qui s'han apartat d'ell. Déu no vol la mort del pecador i està sempre disposat a oferir el seu perdó. De fet, Jesús insisteix que ha vingut a buscar els pecadors (Mc 2,17) i a portar-los el perdó de Déu (Lc 19,9-10). Aquest perdó, però, ha de ser rebut i acollit mitjançant el perdó que s'ofereix als qui t'han ofès, total i incondicional com el perdó de Déu. Si queda dins el cor l'odi o la rancúnia, el perdó no és sincer. Dir, com es fa a vegades, "jo perdono però no oblidó" és no perdonar. El perdó total implica arribar a una relació absolutament nova que no guardi res del vell llevat de la ofensa. Saber-se perdonat per Déu comporta perdonar els altres. També després del Parenostre (Mt 6,14-15) Jesús posa en relació directa el perdó que Déu concedeix i el perdó que ens hem d'oferir els uns als altres.

COMPASSIÓ

Si Déu perdona és perquè és compassiu, perquè té entranyes de misericòrdia (paraula sinònima de "compassió"), perquè el seu cor no és inflexible. Tant en l'Antic com en el Nou Testament, un dels noms de Déu és el de misericordiós i compassiu: ell és un Pare que perdona. Etimològicament, la paraula "com-passió" vol dir "partir amb", "sentir amb". Es tracta, doncs, d'una actitud contrària a l'orgull, a situar-se per damunt de l'altra

persona, a mirar l'altre com si fos menys que nosaltres. El qui es compadeix reproduceix en ell els sentiments del Déu d'Israel que, referint-se al poble esclau a Egipte, diu: "Conec els seus sofriments" (Ex 3,7). Aquest és el Déu i Pare de Nostre Senyor Jesucrist, "Pare entranyable i Déu de tot consol" (2Co 1,3). Per això Jesús, en les benaurances, proclama: "Feliços els compassius: Déu se'n compadirà" (Mt 5,7). Són les dues cares de la mateixa moneda: Déu és compassiu i, per això, nosaltres també ho hem de ser; si ho som, ell també ho serà amb nosaltres.

La dona acusada d'adulteri és perdonada per Jesús. Pintura de Rembrandt (1606-1669).

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis sinòtics

La vida de Jesús és una mostra continuada de perdó i misericòrdia. Jesús perdona fins i tot quan aquest perdó no és demanat. Així, el paralític que busca la curació de la seva malaltia sent com Jesús li diu: “Els teus pecats et són perdonats” (Mc 2,5). I en Mt 9,8 s’afegeix que la gent “glorificava Déu que havia donat als homes un poder tan gran”. Perdonar és una invitació i una missió.

Al llarg de l’evangeli Jesús ensenya a perdonar, tal com veiem en el Sermó de la muntanya, estimant fins i tot els enemics i pregant per ells (5,44); ens fa demanar en el Parenostre que Déu ens perdoni com nosaltres perdonem (6,12) i a continuació insisteix en la necessitat de perdonar (6,14-15). Ell, a la creu, morirà perdonant i exculpant els seus botxins (Lc 23,34), després d’haver garantit la seva presència sota la forma de pa i de vi, el qual ara “és la seva sang vessada en remissió dels pecats” (Mt 26,28).

Antic Testament

El Déu de l’Èxode és “compassiu i benigne, lent per al càstig, fidel en l’amor” (Ex 34,6; vegeu Ne 9,17). Per això, quan Moisès li ho suplica perdo-

na les culpes del seu poble (Nm 14,19-20). I quan el poble arriba a la terra promesa Déu no deixa d’escoltar la súplica de perdó que li adreça Israel i els envia qui els alliberi dels opressors. El pecat del poble es repeteix, però Déu perdona, no cessa de perdonar. El missatge dels profetes insisteix en aquesta voluntat de perdó (vegeu Ez 18,27; Os 14,5). El poble invoca així el Senyor: “Perdona totes les nostres culpes” (Os 14,3).

En els salms tampoc no manquen les expressions referides al perdó constant de Déu (32,5, per exemple). Per això, el pecador pot pregar ben confiat a Déu que perdoni el seu pecat, com fa David en l’extraordinari salm 51. El perdó de Déu arriba fins i tot als mateixos pobles estrangers, com és el cas dels ninivites en el llibre de Jonàs (3,10). En una paraula, no hi ha cap llibre de l’Antic Testament que no esmenti el perdó de Déu.

Nou Testament

Jesús perdona la dona adúltera sense preguntar-li si està penedida del que ha fet; li diu simplement que no torni a pecar més (Jn 8,1-11). I, després de la resurrecció, els deixebles reben l’Esperit i són enviats a portar el perdó i la pau (Jn 20,23). El baptisme, com veiem al llarg de tot el llibre dels Fets dels Apòstols (2,38; 10,43; 13,38) és el sacrament de l’home nou i del perdó. També l’apòstol Pau parla del perdó total que Déu ens ha concedit en Crist (Rm 4,25), i exhorta a perdonar-nos mútuament com Crist ens ha perdonat (Col 3,13).

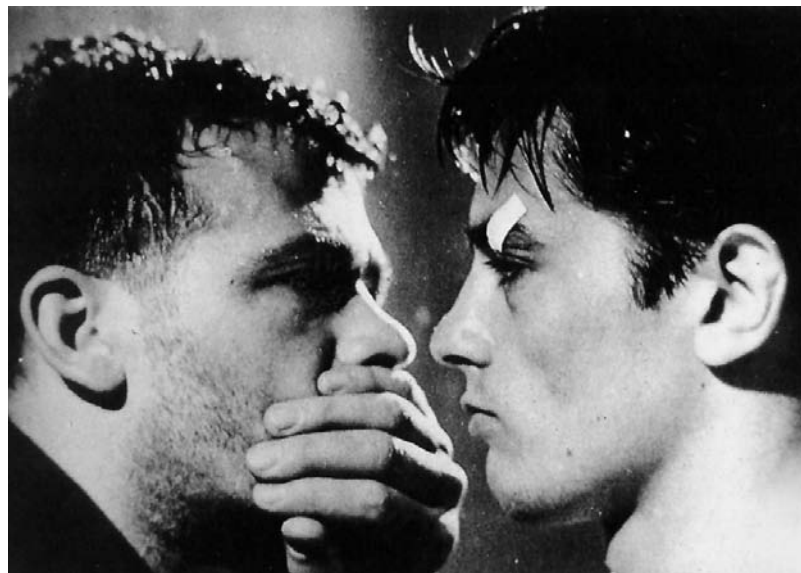

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La paràbola del servent sense compassió presenta un Déu que perdona de manera generosa i total, plenament gratuïta, sense motius ni clàusules. Una veritat s'imposa: Déu vol perdonar i ens convida a fer el mateix. Amb la paràbola Jesús posa dins el nostre cor la imatge i l'actitud d'un Déu que és Pare (v. 35) i que, per tant, no vol que hi hagi enemistat entre cap dels seus fills. El Pare vol que perdonem totalment, sense cap mena de càlculs ni de reserves. El perdó no és problema de quantitat (quantes vegades?) sinó de qualitat (perdono de cor?). El mateix passa amb l'amor.

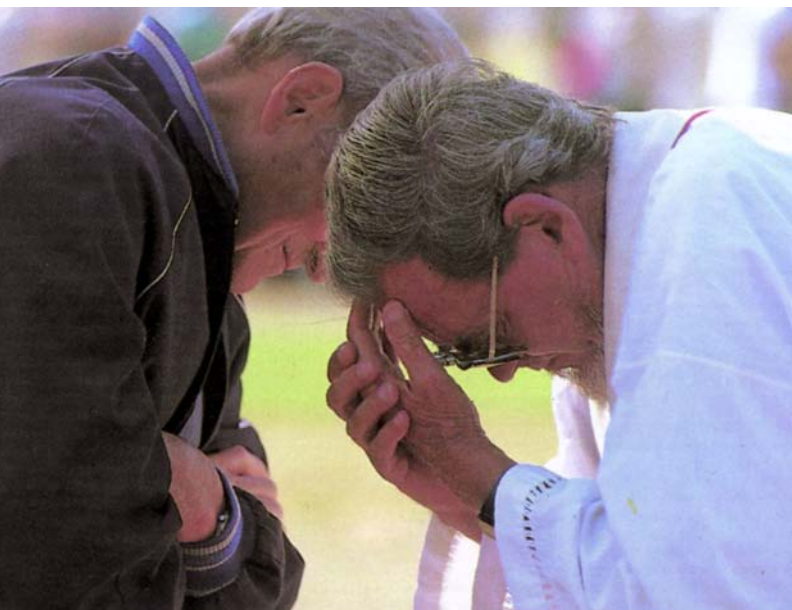
Cal dir, però, que el perdó no és fàcil. Fins i tot sovint s'interpreta com una feblesa: els forts no perdonarien, sinó que es venjarien. Pensar això és no entendre què vol dir perdonar i, sobretot, què vol dir que Déu ens perdoni. El perdó és la misericòrdia concedida il·limitadament, sense còmputos ni xifres. Jesús vol expressar que el perdó no té límits i per això exagera les quantitats: perdonar és un valor absolut, igual que l'amor que el sustenta. El perdó és l'altra cara de l'amor. De fet, en la paràbola s'hi juga quelcom fonamental de la vida cristiana, el manament nou: estimar tal com Jesús ens ha estimat (Jn 15,12).

En definitiva, les nostres accions externes responen al nostre interior. Si tenim el cor ple d'amor, de compassió i de misericòrdia ho demostrarem de cara enfora. Però si és ple de maldat, d'odi, de rancúnia i de violència, ens passarà com a aquell home que no va saber perdonar el seu company. I el qui no perdona, és que no estima. No estima ni coneix aquell que, sense que ell ho demani, l'ha perdonat del tot, mogut tan sols pel seu cor misericordiós.

Una imatge del film "Rocco i els seus germans" de Luchino Visconti.

3 MIREM LA VIDA

Perdonar i demanar perdó demana humilitat.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Segurament que sovint resem el Parenostre, i en la celebració eucarística ens donem la mà en senyal de pau. Preguntem-nos per la sinceritat de la nostra pregària i del nostre gest. Tenim consciència que el perdó és una actitud absolutament irrenunciable del cristià?
- El nostre perdó ha de ser total i incondicional. No podem anar mesurant o comptant les vegades que hem perdonat o que hem de perdonar. Quines són les dificultats a l'hora de perdonar les ofenses que ens fan?
- Perdonar i demanar perdó demana humilitat. Sovint ens fan pensar que demanar perdó és no tenir coratge, no tenir valentia per a enfrontar-se amb l'altre. Que perdonar és cosa de covards. I és tot el contrari. No és veritat que oferir el perdó o demanar-lo suposa una gran fortalesa d'esperit?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església continua en el món la donació del perdó per part de Déu. Per això té com un dels seus tresors més preuats la potestat de perdonar pecats. Però no es tracta d'un poder sinó d'un servei. I un servei que necessita per a ella mateixa. Tots necessitem, i l'Església també, demanar i rebre el perdó de Déu. Per això, els ministres del sagrament de la Penitència haurien de ser els qui més sentissin la necessitat de ser perdonats per Déu i per tant de demanar perdó tant a Déu com als germans. Només des de l'alegria experimentada personalment, només des del goig de demanar i de rebre el perdó podran ajudar els altres a viure els mateixos sentiments i a tenir les mateixes actituds.

Ara bé, tot això suposa tenir consciència de pecat. Avui en dia, aquesta consciència és feble. Hi ha bones dosis de relativisme: per què cal perdonar, molts es pregunten. Cal entendre la necessitat i la urgència de perdonar i ser perdonats. Cal, doncs, reconèixer amb senzillesa i humilitat, però també amb valentia el nostre propi pecat, contra Déu i contra els altres. Però també hem de saber que Déu és infinitament superior al mal que fem o puguem fer.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Preguem amb els salms que posen als nostres llavis invocacions de perdó i sentiments d'humilitat i confiança. Podem escollir el 32 o el 51.
- Recitem pausadament el Parenostre, dient de tot cor les paraules: "Perdoneu les nostres culpes així com nosaltres perdonem els nostres deutors".

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- L'Església, mestra d'humanitat com la va definir Pau VI, hauria de ser també mestra del perdó. D'una banda, perquè el demana; de l'altra, perquè l'atorga amb generositat. I això ho fa amb els de dins i amb els de fora. L'Esperit ens encamina a fomentar entre tots els homes, la cultura del perdó. Aquest és el camí de la fraternitat veritable.

- Qualsevol comunitat cristiana és cridada a ser testimoni del perdó i de l'amor del Senyor. En una societat sovint endurida per la raó del qui és fort, l'evangeli és missatge que obre el camí de la reconciliació.

- En el món diversificat i plural en què vivim hi ha raons per al desacord i el conflicte, però també n'hi ha per al retrobament de les persones. L'Esperit ens porta al diàleg entre tots, especialment els creients de les diverses religions.

EL JUDICI FINAL

(Mt 25,31-46)

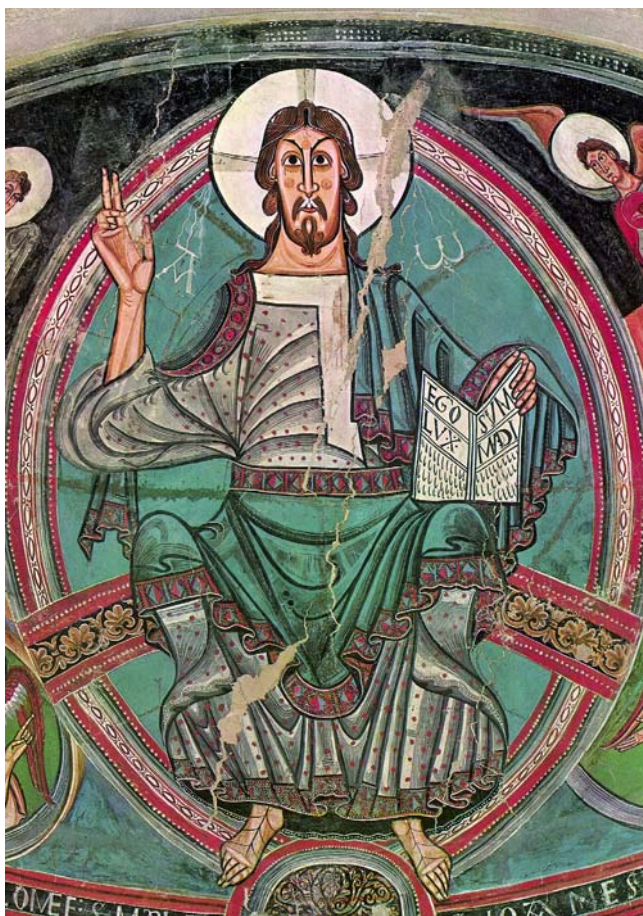

³¹ »Quan el Fill de l'home vindrà ple de glòria, acompanyat de tots els àngels, s'asseurà en el seu tron gloriós. ³² Tots els pobles es reuniran davant seu, i ell destriarà la gent els uns dels altres, com un pastor separa les ovelles de les cabres, ³³ i posarà les ovelles a la seva dreta, i les cabres a la seva esquerra. ³⁴ Aleshores el rei dirà als de la seva dreta:

—Veni, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. ³⁵ Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vaucollir; ³⁶ anava despullat, i em vaucollir; estava malalt, i em vaucollir; era a la presó, i vinguéreu a veure'm.

³⁷ »Lavors els justos li respondran:

—Senyor, ¿quan et vam veure afamat, i et donàrem menjar; o que tenies set, i et donàrem beure? ³⁸ ¿Quan et vam veure foraster, i et vam acollir; o que anaves despullat, i et vam vestir? ³⁹ ¿Quan et vam veure malalt o a la presó, i vinguérem a veure't?

El Crist en majestat. Absis de Sant Climent de Taüll (1125). Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona.

⁴⁰ »El rei els respondrà:

"—Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu.

⁴¹ »Després dirà als de la seva esquerra:

"—Aparteu-vos de mi, maleïts: aneu al foc etern, preparat per al diable i els seus àngels.

⁴² »Perquè tenia fam, i no em donàreu menjar; tenia set, i no em donàreu beure; ⁴³ era foraster, i no em vau acollir; anava despullat, i no em vau vestir; estava malalt o a la presó, i no em vau visitar.

⁴⁴ »Llavors ells li respondran:

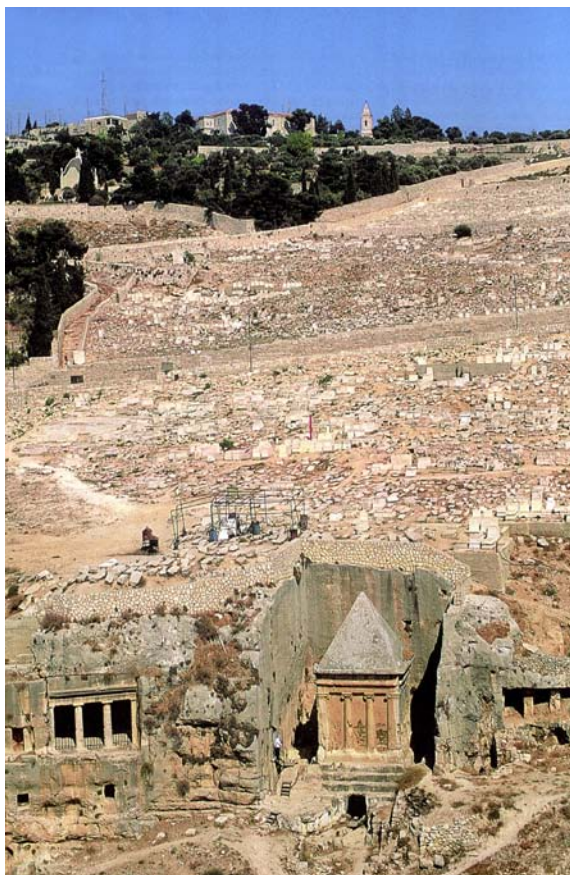
"—Senyor, ¿quan et vam veure afamat o assedegat, foraster o despullat, malalt o a la presó, i no et vam assistir?

⁴⁵ »Ell els contestarà:

"—Us ho asseguro: tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi.

⁴⁶ »I aquests aniran al càstig etern, mentre que els justos aniran a la vida eterna. ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

El text del judici final clou el discurs anomenat de la parusia o de la fi dels temps (cc. 24-25). Jesús el dirigeix als deixebles després de sortir del temple (24,1), mentre seu a la muntanya de les Oliveres (24,3) quan falten dos dies per la Pasqua (26,2). En temps de Jesús la reconstrucció del temple, iniciada per Herodes el Gran (37-4 aC), era molt avançada (vegeu Jn 2,20). Notem com els deixebles fan observar a Jesús les imposants construccions que formen el recinte del temple. La muntanya de les Oliveres és el turó meridional d'una petita serralada de tres turons situada a l'est de Jerusalem i separada de la ciutat pel torrent de Cedró. Era un lloc idoni per la pregària i la contemplació. La muntanya de les Oliveres apareix vinculada especialment amb els darrers esdeveniments de la vida de Jesús: allí hi pronuncia el discurs de la parusia (Mt 24,3-25,46), des d'allí entra triomfant a Jerusalem (21,1), s'hi retira a pregar amb els deixebles després de l'últim sopar (26,30.36), allà serà traït per Judes (26,47-56). El llibre dels Fets dels Apòstols hi situa el relat de l'Ascensió (Ac 1,12).

Tombes a la muntanya de les Oliveres. Jerusalem.

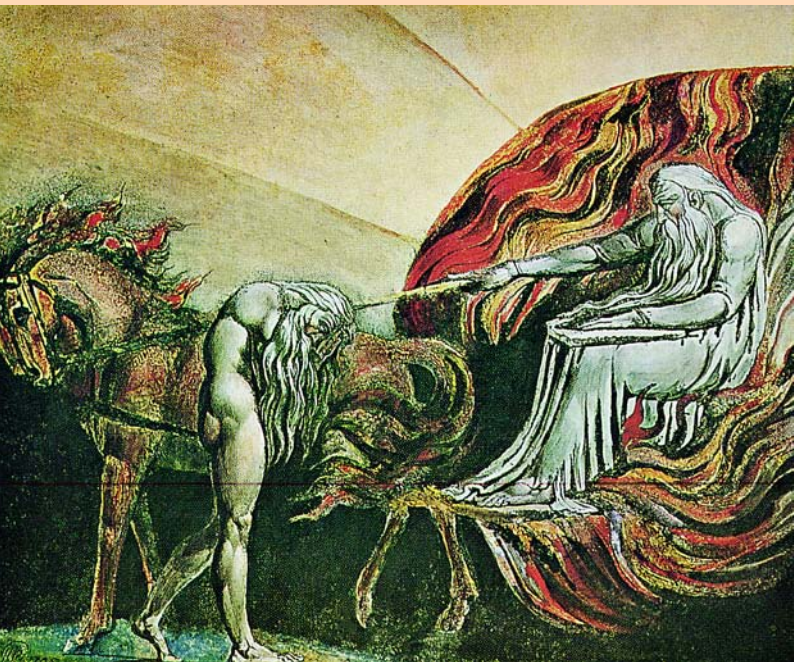
Socioreligioses

En el segle I dC l'apocalíptica era un corrent religiós dominant entre els jueus de Palestina. Després de la crisi provocada pels reis selèucides, en particular Antíoc IV Epífanes, que havien volgut canviar la religió d'Israel, i després de l'ocupació romana, iniciada l'any 63 aC, molts jueus no veien cap altra solució que una intervenció immediata de Déu en la història humana, que portaria a l'establiment del seu Regne. En aquest Regne els justos obtindrien la recompensa joiosa i els malvats patirien el càstig de la seva maldat. La narració del judici final (Mt 25,31-46) està influïda pel pensament

apocalíptic a la vegada que se'n distancia: el judici final només arribarà quan Déu vulgui (vegeu Mt 24,36) i allò que hi tindrà valor seran les obres de misericòrdia.

Simbolismes

L'escenari del judici final reflecteix el simbolisme de l'apocalíptica. El Fill de l'Home, acompanyat de tots els àngels, seua al seu tron gloriós des d'on jutja tots els pobles. A l'Antic Testament els àngels personifiquen la divinitat (Ex 3,2.4), i, sobretot, són mitjancers entre Déu i els homes (Gn 28,12) en tant que enviats seus. En canvi, el diable és concebut com el sobirà dels àngels caiguts per la seva rebel·lia contra Déu; per això en el judici final, el diable apareix envoltat dels seus àngels i destinat al foc etern (25,41). El "tron gloriós" de Déu és al cel (Sl 11,4); allí hi seua el Senyor, envoltat a dreta i esquerra pels seus àngels (Za 14,5). El tron és símbol de la sobirania universal de Déu (Dn 7,9). Davant d'ell hi arriben "tots els pobles", és a dir, tota la humanitat (Mt 25,32). En l'escenari del judici, la dreta simbolitza la felicitat i l'esquerra representa la desgràcia, de la mateixa manera que les ovelles eren considerades animals nobles, al revés de les cabres.

Déu jutjant l'home pecador. Aquarel·la de William Blake (1757-1828). Tate Gallery. Londres.

e 2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El text del judici final ve a ser un relat exemplar, quasi de tipus sapiencial. S'hi comparen dues situacions molt diverses entre si, i el lector es veu obligat a escollir la millor i aplicarla a l'experiència de la vida. En el nostre cas, el text contraposa els misericordiosos amb els qui no han practicat la misericòrdia, i així s'orienta el lector a optar per la vivència de l'amor. Però el text té també una gran càrrega ètica, relacionada amb Jesús, el Fill de l'home: les obres de misericòrdia realitzades vers el proïsme són considerades pel Fill de l'Home com realitzades en favor d'ell mateix. L'exigència moral és clara i radical. El lector s'ha de decidir fermament per la vivència de la misericòrdia com a eix de la vida cristiana.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

El judici final culmina el discurs de la parusia, adreçat als deixebles, que amb Jesús acaben d'abandonar Jerusalem i el seu temple. En l'escena es relata profèticament l'arribada del Fill de l'home, jutge de la fi dels temps, el judici universal i la sentència doble (el Regne, el foc etern) d'aquest judici. L'escena culmina igualment el ministeri públic de Jesús, que s'havia iniciat amb les benaurances. L'esquema del discurs de la parusia és el següent:

Introducció (24,1-3)

- el Messies abandona el temple (24,1-2)
- pregunta dels deixebles (24,3)

Discurs (24,4-25,46)

- La història fins a la parusia o vinguda del Fill de l'home (24,4-35)
 - abans de la fi (24,4-14)
 - la tribulació de la fi (24,15-28)
 - la vinguda del Fill de l'home (24,29-35)
- El temps present
 - ignorants de la data de la fi (24,36)
 - tres imatges parabòliques (24,37-44)
 - tres paràboles (24,45-25,30)
- La parusia o vinguda del Fill de l'home: el judici final i universal (25,31-46)

Un àngel en un fresc de la basílica construïda pels croats a Getsemani. Museu franciscà d'Estudis Bíblics. Jerusalem.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

El Sermó de la muntanya (Mt 5-7) i el judici final (Mt 25,31-46) formen un gran arc. En l'evangelí segons Mateu les benaurances són la proposta de Jesús, i el judici final en constitueix l'avaluació. En el judici tots els homes passen per la prova de la veritat, que es concreta en la intensitat de l'amor vessat dins el cor dels germans més pobres: famolencs, assedegats, estrangers, despullats, malalts i presos. Jesús s'identifica amb tots ells fins al punt que la misericòrdia o la duresa practicada cap a ells és interpretada com a realitzada a favor o en contra de Jesús mateix: "Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu" (v. 40). I a l'inrevés: "Tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi" (v. 45). D'altra banda, Jesús actua amb una total autoritat: ell és el Fill que parla en nom del Pare i dona allò que pertoca a cadascú. Ell és el rei del món que té la clau del Regne etern.

Els "germans" més petits són els pobres, els qui es troben en necessitat, els qui viuen mancats de suport i protecció. Poden pertànyer a la comunitat cristiana o, simplement, ser membres de la gran família huma-

na. De fet, "tots els pobles" (v. 32) s'han aplegat per a ser jutjats. Les singularitats ètniques, socials i fins i tot religioses serveixen de ben poc. La mesura és igual per a tots: l'exercici de la misericòrdia envers tota persona i especialment envers els pobres; l'amor concret cap a tots els qui són equiparats a Jesús mateix.

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

FILL DE L'HOME

Moltes vegades és un sinònim d'"home", és a dir, d'algú que no és diví i mor (Ez 2,1.3). En el llenguatge apocalíptic del llibre de Daniel apareix un personatge celestial anomenat "fill d'home" (7,13), una figura misteriosa presentada com a cap i símbol del seu propi regne, format pel "poble sant de l'Altíssim" (v. 18.22). A l'època de Jesús, el Fill de l'home és un personatge celestial que, al final de la història, s'asseurà en el tron gloriós com a jutge universal i salvarà els qui hauran practicat la misericòrdia per tal que frueixin de la vida. Així, quan el gran sacerdot pregunta a Jesús per la

seva identitat, aquest s'identifica amb el Fill de l'home que seu a la dreta de Déu i ve sobre els núvols del cel (Mt 26,64). Però Jesús donà al títol "Fill de l'home" un contingut més ample que el que tenia a l'apocalíptica: Jesús parla d'ell mateix com del Fill de l'home que és rebutjat i condemnat, que sofreix una cruel passió abans de ressuscitar d'entre els morts (Mt 17,9.22; 20,18).

REGNE

Que el Regne de Déu s'instauri vol dir que les relacions de l'home amb Déu i les relacions de l'home amb els altres homes es fonamenten tan sols en l'amor gratuït. Això és tan extraordinari que és impossible que el Regne arribi amb les soles forces humanes. Per això Déu té el Regne preparat des de la creació del món (vegeu Mt 25,24) i l'instaurarà, quan vulgui, per tal de posar fi a la malvestat de la història. La qüestió, però, és saber qui participarà en el Regne, qui en serà ciutadà. La resposta de Mt 25 és clara: el qui hagi practicat la misericòrdia vers els pobres; altrament, l'única companyia possible serà la del diable i dels seus àngels.

El judici final. Pintura de Fra Angelico (1431). Museo di San Marco. Florència.

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis sinòtics

El judaisme de l'època de Jesús esperava la intervenció immediata de Déu en la història mitjançant un judici. Així, Joan Baptista amenaça amb el judici els fariseus i saduceus (Mt 3,7). Jesús anuncia un judici dur per als mestres de la Llei (23,33), les ciutats galilees que no han escoltat la predicació (11,22-23), els qui el rebutgen (12,41-42) i els qui rebutgen els seus enviats (10,15). Ara bé, el resultat del judici dependrà de la postura adoptada envers el proïsme: en el judici final l'home serà judicat amb la mateixa mesura que hagi aplicat al proïsme (7,1-2). No hi valdran les profecies ni les expulsions de dimonis ni haver fet molts miracles: tan sols se salvarà el qui obri el bé (7,23), el qui hagi donat fruits concrets d'amor al germà (7,19).

Antic Testament

El judici de Déu esclata sovint a l'interior de la història; així, el Senyor judica la perversitat de Sodoma i Gomorra (Gn 18,16-33), i anuncia la condemna dels opressors d'Israel (Gn 15,14). Però a partir d'Amós guanya en importància el dia del Senyor (5,18-20) en que Déu jutjarà el seu poble i totes les nacions (1,3-2,3). Igualment Jeremies afirma que tota nació es trobarà davant el tribunal diví (30-38). Després de l'exili de Babilònia es descriu amb cla-

redat el judici final (Is 66,16) i es parla d'un banquet universal que té lloc al final de la història: Déu vol salvar tots els pobles (Is 25,6-9). Molt a prop del temps de Jesús, en el llibre de la Saviesa es parla del judici darrer de Déu, terrible per als impius i font de consol per al just (4,20-5,23).

Nou Testament

Joan, en el seu evangeli, afirma que el Pare ha designat Jesús com a jutge del darrer dia, però el judici s'avança al moment en què aquest arriba al món (5,26-30). De fet, el Fill no ve al món per condemnar-lo sinó per salvar-lo (3,17). El judici comença ara. Això mateix diu Mateu: el judici futur es juga ara i aquí. Per això, l'anunci del judici, a la predicació apostòlica, implica una crida a la conversió: Déu té fixat un dia per jutjar l'univers amb els criteris de Crist ressuscitat (Ac 17,31; He 6,2; 1Pe 4,5). Déu jutjarà cada persona, sense distinció, segons les seves obres (1Pe 1,17; Ap 20,11-15).

*Els elegits. Detall del Judici Final (segle XV).
Catedral de Bourges.*

2.7. EL TEXT ENS PARLA

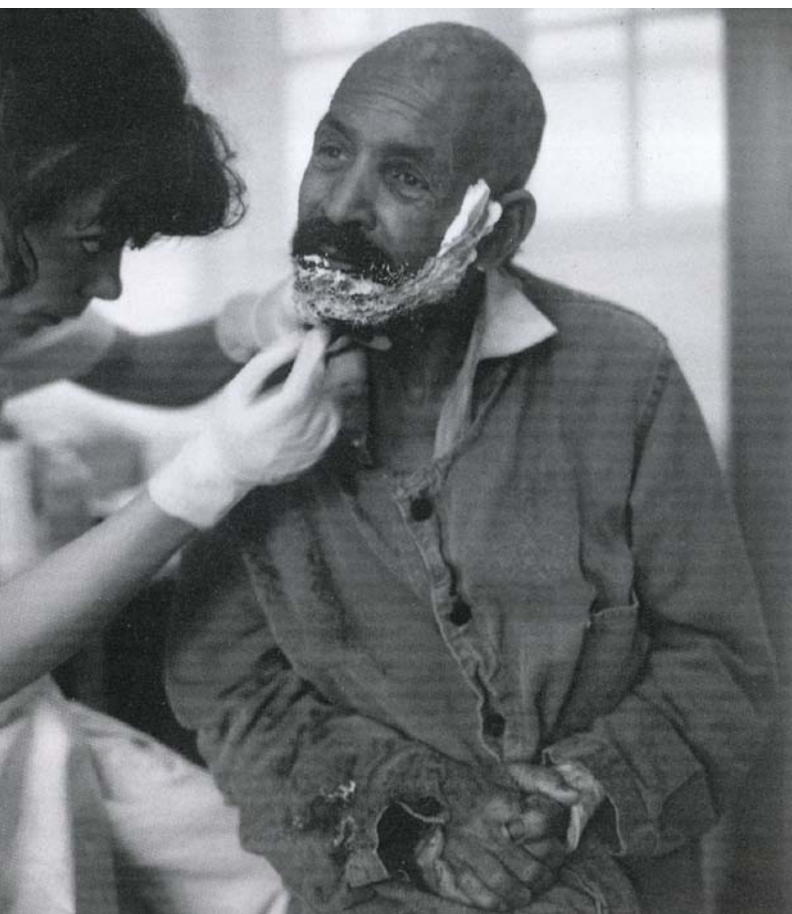
En el Sermó de la muntanya Jesús presenta la vida del deixeble que ha de ser sal de la terra i llum del món. El deixeble és capaç de compadir-se de les necessitats dels altres i per això és feliç, perquè rebrà la compassió de Déu i serà acollit en el seu Regne. El deixeble es compromet a favor dels pobres i es fa pròxim als rebutjats i desvalguts. El punt de par-

tença és el Pare, que s'apiada de tots, que no fa discriminacions i que mira els pobres com a amics seus. Podem dir que a mesura que el deixeble es dóna als qui passen necessitat, descobreix cada vegada més què vol dir tenir Déu com a Pare. I, d'altra banda, a mesura que la invocació de Déu com a Pare guanya espai en la seva vida es compromet cada vegada més a favor dels pobres.

Aquestes són les bases d'una vida viscuda segons l'evangeli. El judici final és definitiu perquè hi som judicats per allò que és essencial. Per això comença ara i aquí, i Jesús en parla no com una realitat llunyana sinó present. Ara, tot fent camí, ja embrenem una determinada ruta. Ara, donem menjar als afamats, o no ho fem. Ara, acollim els forasters i estrangers, o ens en desentenem. Ara, anem a veure malalts i presoners, o només mirem per nosaltres mateixos. De fet, el camí és un de sol: el de l'amor. Qui el segueix, troba Jesús en els pobres, ja que reconeix en ells la seva imatge. L'amor ple i total obre les portes del Regne. De fet, l'amor no passarà mai. Ni el got d'aigua fresca queda sense recompensa.

El Crist Jutge. Detall del Judici Final. Fresc de Miquel Àngel (1474-1564). Capella Sixtina del Vaticà.

Al final allò que resta és l'amor.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Ens preguntem per la nostra proximitat als pobres. Som a prop del sofriment humà? Coneixem els famolencs? Els forasters i immigrants? Els qui no tenen sostre? Els malalts? Els presos? Els qui estan sols?
- Qualsevol obra de misericòrdia realitzada envers els altres homes és una obra de misericòrdia envers Jesús. Som capaços de fer una lectura de la nostra vida des de l'evangeli? Sabem veure, darrere el germà que pateix, la presència de Crist sofrent?
- L'evangeli insisteix que al final allò que resta és l'amor. Actuem amb gratuïtat en les nostres relacions quotidianes? Som desinteressats en el servei al proïsme?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Jesús concentra el contingut de la Llei i dels Profetes en l'amor a Déu i als altres (Mt 22,34-40; Mc 12,28-34; Lc 10,25-28). El relat del judici final afina la naturalesa de l'amor cristià en la vivència de la misericòrdia. L'exercici de l'amor compassiu envers els pobres és un puntal de la fe que l'Església ha recordat sempre. El papa Gregori el Gran afirma: "Quan donem als pobres les coses indispensables no fem grans actes de generositat; més aviat els tornem el que és seu. Més que realitzar un acte de caritat, el que fem és complir un deure de justícia". En termes semblants, diu sant Joan Crisòstom: "No compartir amb els pobres els béns és robar-los-els i llevar-los la vida. El que posseïm no són els nostres béns sinó els seus". Amb aquest mateix sentit es manifesta el Concili Vaticà II: "Hem de satisfer primer de tot les exigències de la justícia, de manera que no s'ofereixi com ajuda de caritat el que pertoca fer a títol de justícia". I santa Rosa de Lima escriu: "Quan servim els pobres i malalts, servim Jesús. No hem de cansar-nos d'ajudar el nostre proïsme, perquè en els pobres servim Jesús".

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Hem vist que la clau de la vida rau en l'amor, però en l'amor concret i real envers els altres. Llegim a poc a poc, i com a pregària, el text de les Benaurances (Mt 5,1-12), demanant al Senyor força per a viure-les i dur-les a la pràctica.
- Manifestem, en forma de pregària agraïda, les ocasions en què hem experimentat la misericòrdia dels altres. Preguem per aquelles persones i situacions que demanen la nostra presència misericordiosa.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- L'Èsperit ens encamina a implicar-nos veritablement dins el món i viure l'amor concret pels altres. L'evangeli és una invitació constant a descobrir les Benaurances en el cor de la vida.

- L'Èsperit ens empeny a viure la misericòrdia cap als qui tenim a prop, i ens esperona a atansar-nos als qui passen una necessitat abans que ens ho demanin.
- En el temps que vivim, l'Èsperit dirigeix la nostra vida a actuar amb misericòrdia envers els desconeguts: els estrangers, els malalts abandonats, els qui viuen sols, les dones maltractades que sofreixen en silenci, els infants dels carrers, els països de l'Àfrica, els homes i dones d'altres races i cultures.

LA CRUCIFIXIÓ I LA MORT

(Mt 27,32-56)

³² Quan sortien van trobar un home de Cirene, que es deia Simó, i el van obligar a portar la creu de Jesús. ³³ Arribats en un indret anomenat Gòlgota que vol dir “lloc de la Calavera”, ³⁴ li donaren a beure vi barrejat amb fel; ell el va tastar, però no en volgué beure. ³⁵ Després de crucificar-lo, es repartiren els seus vestits jugant-se’ls als daus. ³⁶ I s’estaven asseguts allà custodiant-lo. ³⁷ Damunt el seu cap, havien posat escrita la causa de la seva condemna: “Aquest és Jesús, el rei dels jueus.” ³⁸ Juntament amb ell foren crucificats dos bandolers, l’un a la dreta i l’altre a l’esquerra. ³⁹ Els qui passaven per allí l’insultaven movent el cap amb aires de mofa ⁴⁰ i dient:

—Tu que havies de destruir el santuari i reconstruir-lo en tres dies, salva’t a tu mateix, si ets Fill de Déu, i baixa de la creu! ⁴¹

També els grans sacerdots se’n burlaven amb els mestres de la Llei i els notables, tot dient:

⁴² —Ell que va salvar-ne d’altres, a si mateix no es pot salvar! És rei d’Israel: que baixi ara de la creu i creurem en

Calvari (segle XIII).
Museu d’Art. Girona.

ell! ⁴³ Ha confiat en Déu: que l'alliberi ara, si tant se l'estima! Ell, que va dir: Sóc Fill de Déu!

⁴⁴ Els bandolers que havien estat crucificats amb ell l'insultaven de la mateixa manera. ⁴⁵ Des del migdia fins a les tres de la tarda, es va estendre una foscor per tota la terra. ⁴⁶ I, cap a les tres de la tarda, Jesús va exclamar amb tota la força:

—Elí, Elí, ǵlemà sabactani? que vol dir: “Déu meu, Déu meu, per què m’has abandonat?”

⁴⁷ En sentir-ho, alguns dels qui eren allí deien:

—Aquest crida Elies.

⁴⁸ De seguida un d'ells corregué a prendre una esponja, la xopà de vinagre, la posà al capdamunt d'una canya i la hi donava perquè begués. ⁴⁹ Els altres deien:

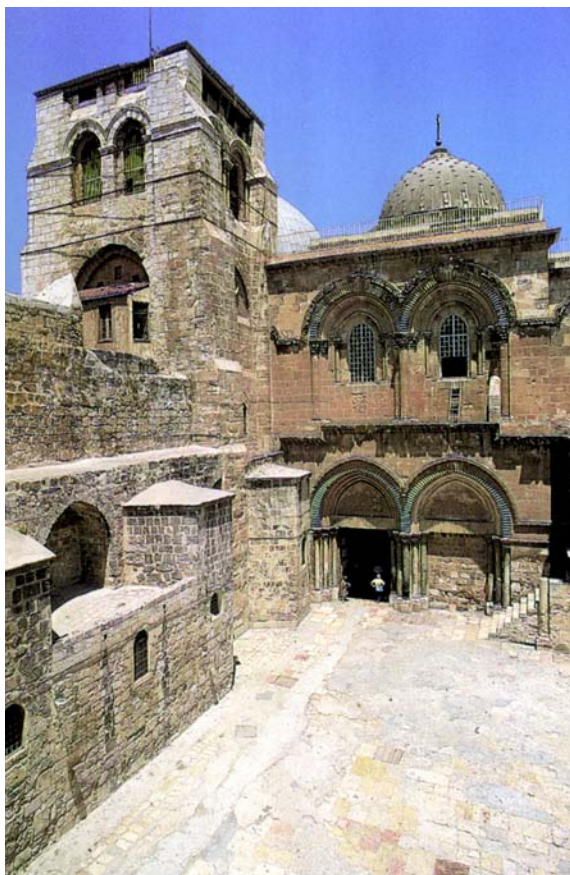
—Deixa, a veure si ve Elies a salvar-lo.

⁵⁰ Però Jesús tornà a cridar amb tota la força, i va expirar.

⁵¹ Llavors la cortina del santuari s'esquinçà en dos trossos de dalt a baix; la terra tremolà, les roques s'esberlaren; ⁵² els sepulcres s'obriren, i molts cossos dels sants que hi reposaven van ressuscitar. ⁵³ Sortiren dels sepulcres i, després de la resurrecció de Jesús, van entrar a la ciutat santa i s'aparegueren a molts. ⁵⁴ El centurió i els qui amb ell custodiaven Jesús, veient el terratrèmol i tot el que havia passat, van agafar molta por i deien:

—És veritat: aquest era Fill de Déu.

⁵⁵ També hi havia allà moltes dones que s'ho miraven de lluny estant. Havien seguit Jesús des de Galilea i li prestaven ajut. ⁵⁶ Entre elles hi havia Maria Magdalena, Maria, mare de Jaume i de Josep, i la mare dels fills de Zebedeu. ■

Església del Sant Sepulcre. Jerusalem.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Cirene és una ciutat situada a la costa nord d'Àfrica. A Jerusalem hi havia jueus originaris d'aquesta ciutat; fins i tot hi tenien una sinagoga (Ac 6,9). L'indret anomenat Gòlgota, que vol dir "lloc de la Calavera", avui es troba a l'interior de les muralles de Jerusalem, dins la basílica del Sant Sepulcre, però en temps de Jesús queia fora de la ciutat. Es deia Gòlgota perquè era un turó de roca d'uns cinc metres d'alçada que tenia forma rodona, semblant a una calavera (en arameu, "gulgaltá" significa cap o bé calavera). En aquest indret eren ajusticiats els condemnats a morir crucificats.

Socioreligioses

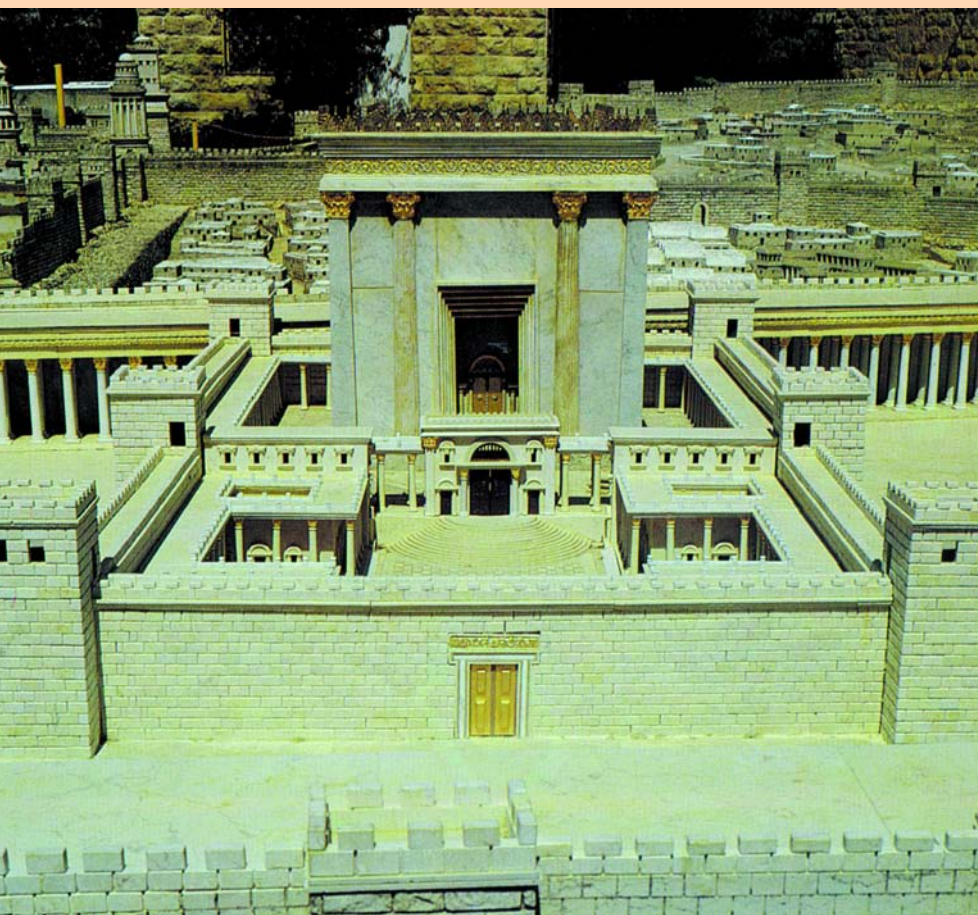
Jesús invoca el Pare abans de la mort amb les paraules "Déu meu, Déu meu" (Sl 22,2), en hebreu "Elí, Elí". Els qui l'envolten se'n riuen i fan un joc entre "Elí" i "Elies". Per tant, les referències a Elies (vv. 47 i 49) són una burla adreçada a algú que és condemnat com a Messies, Rei dels jueus. En efecte, segons la tradició jueva, Elies havia de venir abans del Messies i havia de ser el precursor (vegeu Ml 3,23; Mt 17,10). En el sopar pasqual els jueus reviven

cada any aquesta tradició de la vinguda d'Elies: una copa que només s'omple al final del sopar és el signe de l'esperança messiànica del poble jueu. El lligam d'Elies amb el Messies queda concretat, en els evangelis, amb la figura de Joan Baptista, el qual és presentat per Jesús com Elies (Mt 11,14).

Simbolismes

Quan Jesús mor, la cortina del santuari s'esquinça en dos trossos de dalt a baix. Al santuari del temple hi havia dues cortines: la de l'entrada que el separava de l'exterior i la interior que separava el lloc sant del lloc santíssim (vegeu Ex 26,31-36). La

primera tenia brodada l'esfera de l'univers amb els signes del zodíac. La interior amagava l'arca de l'aliança i només l'obria el gran sacerdot el dia de l'Expiació (Lv 16; He 9,7). Jesús, acusat de voler destruir el santuari i reconstruir-lo en tres dies (Mt 26,61; 27,40), és el nou santuari, ja que el seu cos ressuscitarà (vegeu Jn 2,19-22). Que la cortina es parteixi pel mig vol dir que amb la mort i la resurrecció de Jesús comença la nova aliança (vegeu He 7,24-26). Com llegim en He 10,20: "Ell ha inaugurat per a nosaltres un camí nou i viu, que passa a través de la cortina del lloc santíssim, és a dir, a través de la seva humanitat".

Maqueta del Temple de Jerusalem en temps de Jesús. El Santuari.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

Ens trobem davant d'una part del relat de la passió, l'acta del martiri de Jesús. El text de Mt 27,32-56, pròxim a Mc 15,21-41, és una narració força minuciosa de les hores que antecedeixen i segueixen la mort de Jesús. Aquesta narració sorgeix molt antigament en la comunitat apostòlica que viu i celebra el memorial del Senyor. Cada evangelista elabora el relat d'acord amb les característiques pròpies del seu evangeli i segons les informacions que li han arribat. Mateu, per exemple, subratlla que la mort de Jesús és compliment profètic del disseny de Déu (26,56) i que amb Jesús el món antic s'ha acabat i comença el món nou (27,51-53).

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI DE MATEU

La passió, mort i resurrecció de Jesús, Messies d'Israel i Senyor de l'Església, és la cinquena i última gran part de l'evangeli de Mateu (26,1-28,20). L'evangelista l'articula en set unitats que ressegueixen els darrers moments de la vida de Jesús i els primers moments després de la seva resurrecció. La cloenda (28,16-20) és alhora la cloenda de tot l'evangeli. El fragment que estudiem narra la crucifixió i mort de Jesús. L'esquema, semblant al de les altres unitats, és aquest:

- a. crucifixió de Jesús, rei d'Israel i Fill de Déu: burles i insults dels presents (27,32-44)
- b. mort de Jesús: darrera pregària i darrera burla (27,45-50) prodigis còsmics i reaccions dels presents: Jesús és Fill de Déu (27,51-56)

Relleu d'una església bizantina. Jerusalem.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Jesús defalleix i un africà, Simó, és obligat a portar la creu. Arribat al Gòlgota tasta, però no beu, la barreja que donaven als condemnat per alleugerir-los els sofriments; de fet, la barreja de mirra i fel augmenta la força dels escarnis. Els soldats romans claven Jesús a la creu i es fan a sorts els seus vestits: així ho vol el costum i així ho anuncia l'Escriptura. El condemnen per allò que és (Messies-Rei del seu poble), però hi ha un equívoc en la seva condemna: ell és el Messies de pau, tot i ser crucificat amb dos bandolers. Els dos bandolers crucificats l'un a la dreta i l'altre a l'esquerra de Jesús ens fan recordar el quart càntic del servent del Senyor (Is 53, 12). Ni és cap blasfem: és el mateix Fill de Déu. La seva condició de Fill de Déu i de Messies és objecte de burles i insults. A la pena infamant de la crucifixió s'afegeixen paraules de mofa i menyspreu. De fet, les paraules "si ets Fill de Déu" recorden les del diable en les temptacions del desert. Però Jesús no baixa de la creu ni se salva a si mateix, precisament perquè és Fill de Déu. No farà cas de cap temptació perquè segueix en tot la voluntat del Pare que l'ha enviat. Ells, els membres del Sanedrí, han condemnat Jesús per blasfèmia quan li han sentit dir que era Fill

de Déu i ara no s'adonen que ho demostra realment des de la creu. I Déu acabarà alliberant-lo perquè Jesús hi confia i perquè el Pare estima el seu Fill.

La mort de Jesús s'acosta, i les tenebres anuncien el dolor per la mort del Fill únic, però alhora mostren que s'aproxima el Dia del Senyor, en el qual s'obrirà un món nou sense esclavages, marcat per la resurrecció de Jesús i la nostra. La terra trontolla, amb dolors de part, perquè la història canvia i la mort perd el seu domini. Abans, però, el Fill ha de passar per la mort amb la pregària als llavis, treta del Salm 22. Jesús mor invocant Déu, no maleint-lo. El Fill se sotmet en tot al Pare des del fons del sofriment i de la mort imminent. La seva confiança en Déu és total.

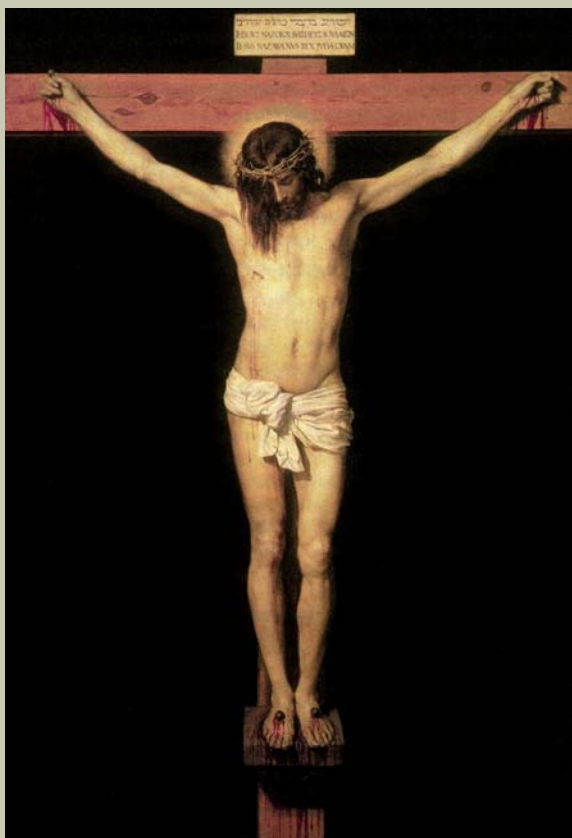
Així ho posen en evidència els soldats que custodien Jesús i que, a diferència dels qui li feien burla, reconeixen la seva condició de Fill de Déu. La comunitat és present vora la creu a través d'un grup nombrós de dones que són deixebles de Jesús i que ara donen testimoni de la seva mort, de la mort del Messies i Fill de Déu.

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

**DÉU MEU,
PER QUÈ
M'HAS
ABANDONAT?**

Així comença el Salm 22. L'autor del Salm ha tingut una experiència de rebuig total fins a un punt que frega el sentiment d'abandó per part de Déu. De fet, el salm expressa aquesta situació difícil amb l'experiència de la protecció de Déu que ha

*Crist a la creu. Pintura de Diego Velázquez (1599-1660)
Museo del Prado. Madrid.*

escollat la pregària. Per això el salm és, en darrer terme, una pregària confiada ("Però tu, Senyor, no t'allunyis", vv. 12.20). El salmista acaba anunciant el nom de Déu a tot el poble reunit, l'aplec dels seus germans. Tant Mateu com Marc prenen aquesta pregària per fer-nos entendre la mort victoriosa de Jesús a la creu, el camí de Jesús que va des de les profunditats del sofriment corporal i espiritual fins a la plenitud en el compliment de la voluntat del Pare. Tots els qui obren els ulls a Crist clavat en creu reben la salvació.

A la creu de Jesús, damunt el seu cap, hi van posar aquest escrit: "Aquest és Jesús, el rei dels jueus" (v. 37). I els qui passen prop d'ell l'escarneixen perquè, com a Fill de Déu, ha confiat en el Pare. Es pot ben dir que sense l'evangeli tot resta fosc, fins i tot allò que Déu revela i manifesta. Des del començament del text evangèlic, de Jesús es diu que ha de salvar dels pecats el seu poble (1,21). Però quan el cruel Herodes vol prendre la vida al Messies d'Israel, Déu mateix preserva el seu Fill de la mort indicant-li el camí de l'exili (2,15). La veu del cel revelarà dues vegades, al baptisme i a la transfiguració, que Jesús és el Fill del mateix Déu (3,17; 17,5). Però serà davant Caifàs, el cap de les autoritats religioses d'Israel, que Jesús es presentarà com a tal (26,63-64). El centurió i els altres soldats testifiquen, pel seu costat, que el dalta-baix còsmic que acompanya la seva mort només té una explicació: ell és Fill del Déu poderós i Senyor de la història.

**FILL DE
DÉU**

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis sinòptics i evangeli de Joan

El relat de la passió es troba, amb detall, en els quatre evangelis, ple de semblances i diferències (vegeu Mt 26-27; Mc 14-15; Lc 22-23; Jn 18-19). Són quatre relats paral·lels que descriuen la història de la passió, mort i sepultura de Jesús. Aquest episodi darrer de la seva vida revesteix una importància tan gran que és anunciat tres vegades, tant en els evangelis sinòptics (per exemple, Mt 16,21-28; 17,22-23; 20,17-19) com a l'evangeli de Joan (Jn 3,14; 8,28; 12,32). A més, hi ha altres referències a la mort violenta que Jesús sofrirà, víctima innocent de la maldat humana, senyera acceptada per uns i rebutjada pels altres (vegeu Lc 2,34-35).

Antic Testament

Mateu omple el text amb al·lusions a les Escriptures. Així, el relat de la crucifixió i mort de Jesús està teixit amb diversos fils provinents dels Profetes i dels Salms: el vi barrejat amb fel (Sl 69,22), els vestits que es reparteixen els soldats (Sl 22,17-19), els dos bandolers al costat de Jesús (Is 53,12; Sl 69,20-21), els qui passen i insulten Jesús movent el cap i recordant les paraules dels falsos testimonis (Sl 22,8; 35,11-12; 109,4-5), les paraules iròniques dels membres dels tres grups del Sanedrí (Sl 22,9; Sv 2,13.18.20), la foscor (Am 8,9-10), les paraules finals de Jesús (Sl

22,2), l'esment d'Elies (Mt 3,23-24), l'esponja de vinagre (Sl 69,22), la cortina del santuari (Ex 26,31-36; Lv 16,15-16), la terra que tremola (Am 8,8), els morts que ressusciten (Ez 37,1-14; Dn 12,2). Un text poètic remarcable per veure en la crucifixió i mort de Jesús el compliment de les Escriptures és el quart cant del servent del Senyor (Is 52,13-53,12).

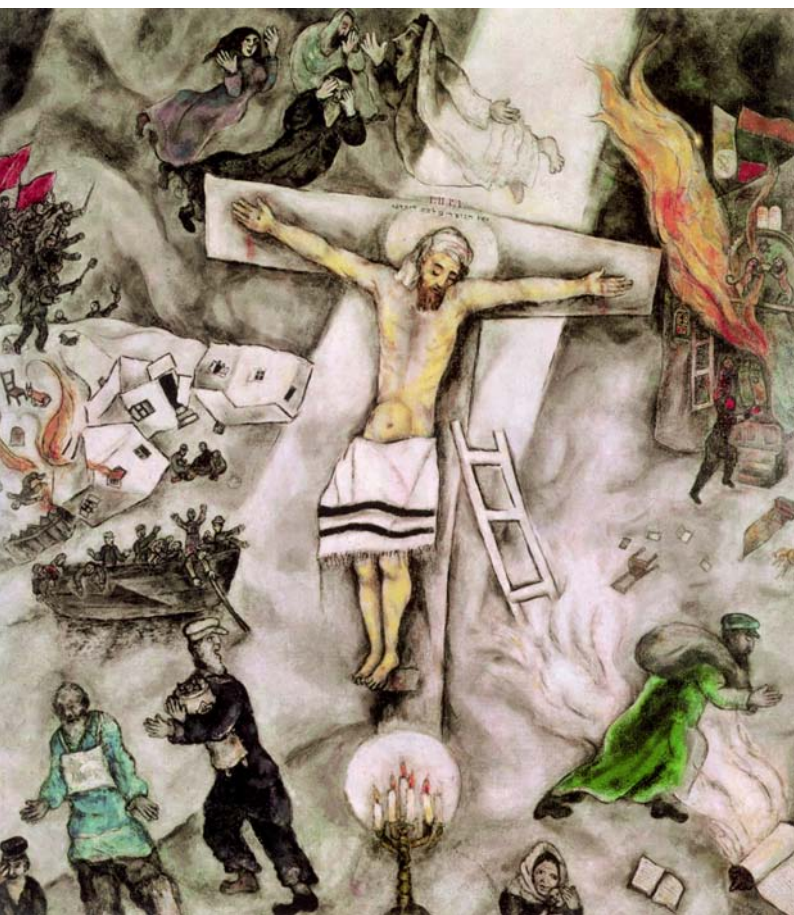
Nou Testament

La crucifixió i mort de Jesús és el primer ensenyament que es viu i es predica a la llum de la resurrecció en tot el Nou Testament (1Co 15,3-4). De l'abundància de textos, destaquem: Jesús ha mort per salvar-nos dels pecats (Rm 5,6-11; 1Jn 4,10). La seva mort ens ha alliberat, allò que érem abans ha estat crucificat amb ell (Rm 6,6-8). Aquesta mort, per l'amor que ens té el Pare, és la nostra defensa (Rm 8,31-39), ja que és la manifestació de la saviesa de Déu que no van saber ni saben captar els qui dominen aquest món i van crucificar "el Senyor de la glòria" (1Co 1,18.21-25; 2,2.6-8). L'agonia de Jesús i la seva vida es manifesta en el nostre cos (2Co 4,10-12); per això, crucificats amb Crist vivim la vida terrenal gràcies a la fe en el Fill de Déu (Ga 2,19-21). Crist, que s'abaixà i es féu obedient fins a la mort i una mort de creu, ens ensenya a deixar les rivalitats i les arrogàncies, a no mirar cadascú per ell sinó a procurar sobretot pels altres (Fl 2,3-11). Encara, en la Carta als Hebreus Jesús és el gran sacerdot que fa l'ofrena única i definitiva a la creu, purificant-nos dels pecats (1,3; 5,8-10; 10,10-20).

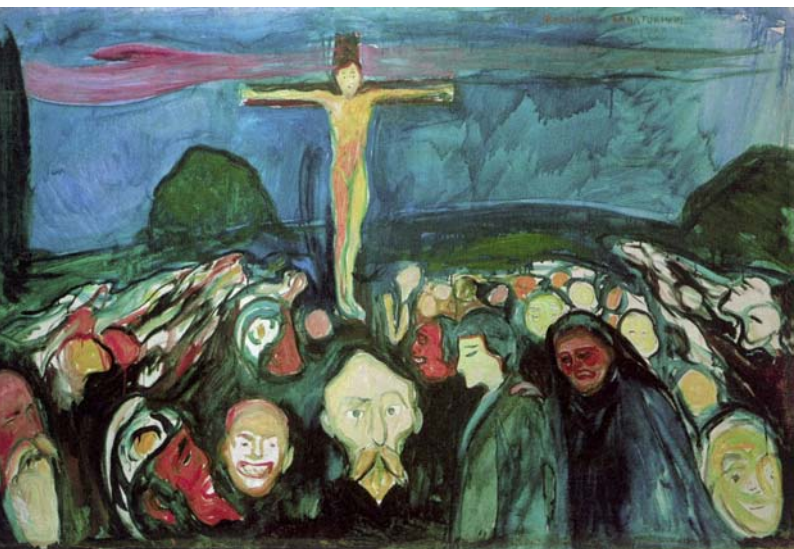
2.7. EL TEXT ENS PARLA

El testimoni de Jesús a la creu il·lumina i omple de força tot l'evangeli. Llegint i aprofundint en el relat de la passió, el deixeble camina molt a prop de Jesús, el Senyor, portant amb ell la creu com féu Simó de Cirene. Ell havia dit: "Si

*La Crucifixió blanca. Pintura de Marc Chagall (1938).
The Art Institute. Chicago.*

algú vol venir amb mi, que es negui a ell mateix, que prengui la seva creu i que em segueixi" (Mt 16,24). Jesús tasta el vi barrejat amb fel i, despul·lat a la creu, veu com es reparteixen els seus vestits jugant-se'ls als daus. Ell havia ensenyat a reunir tresors al cel, a no preocupar-nos pel menjar o el beure, pel cos i pel vestit, a buscar primer el Regne de Déu i fer el que ell vol (5,40; 6,20.25-34). L'acusen en fals i el condemnen injustament, el col·loquen entre els malfactors i li posen damunt el cap un cartell amb una causa escrita que no entenen. Aquest és també el destí del deixeble: sovint ser rebutjat i menystingut (5,11; 10,24-25). Els insults que rep Jesús ens recorden que no hem de fer les coses per a guanyar-nos l'aplaudiment i la recompensa humana (6,1-8.16-18), sinó perquè en tot sigui glorificat el Pare del cel (5,14-16). Abans de la mort, quan a Jesús no se li estalvia la copa (vegeu 26,39.42), quan l'experiència del sofriment toca fons i arriba al punt de pensar en l'abandó de Déu, Jesús reprèn el salm 22, text que agermana la invocació més punyent amb la confiança més gran. Un cop mort, els soldats reconeixen el poder de Déu manifestat en la mort del seu Fill. El món s'ajup davant la grandesa de Déu. Les dones, fortes davant la feblesa de la creu, són sostingudes per la paraula de Jesús. Elles representen l'Església, davant la qual és a punt d'obrir-se la llum de Pasqua.

Golgotha. Pintura d'Edvard Munch (1900). Munch Museet, Oslo.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Jesús ens ensenya que el temple del seu cos és superior i definitiu perquè en ell es manifesta el compliment de la voluntat del Pare. Però els qui insulten Jesús canvien el sentit de les seves paraules i l'escarneixen. Sabem escoltar amb sinceritat els qui no opinen com nosaltres, sense tergiversar les seves paraules? Sabem valorar, per damunt de tot, el temple de les persones?
- La Sagrada Escriptura, la paraula de Déu, és molt present en el relat de la passió. Ens esforcem per conèixer-la cada vegada més i trobar-hi l'ajuda que necessitem i podem compartir amb els altres?
- Jesús, morint, ens dóna vida i ens obté el perdó dels pecats. Què estem disposats a fer per obtenir i viure el perdó de Déu en la nostra vida, la nostra família, la nostra Església, el nostre món?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Units per la fe i davant la creu de Jesús meditem aquestes paraules de la Carta als Hebreus: "Tenim plena llibertat d'entrar al santuari gràcies a la sang de Jesús; ell ha inaugurat per a nosaltres un camí nou i viu, que passa a través de la cortina del lloc santíssim, és a dir, a través de la seva humanitat" (10,19-20). I encara llegim en la Carta als Efesis: "Despullem-nos de l'home vell que es va destruint rere els desigs seductors... i revestim-nos de l'home nou creat a imatge de Déu en la justícia i la santedat que neixen de la veritat" (4,22b-24). Amb l'accés a Déu obert per a qualsevol persona i esperonats per Jesús que il·lumina tot el seu ensenyament amb la victòria de la creu, recordem el Concili Vaticà II que ens convida a retrobar la unitat entre tots els qui confessem Jesús mort i ressuscitat: "Les activitats i les iniciatives que neixen i s'encaminen a fomentar la unitat dels cristians, d'acord amb les diverses necessitats de l'Església i les possibilitats dels temps, són, primerament, tots els esforços d'eliminar paraules, judicis i actuacions, que no responen amb equitat i veritat a la situació dels germans apartats i que, per tant, fan més difícils les mútues relacions amb ells...

Examinem la pròpia fidelitat a la voluntat de Crist en allò que toca l'Església i, tal com cal, empenem amb valentia l'obra de la renovació i de la reforma" (Decret sobre l'ecumenisme, n. 4).

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Fem silenci perquè cadascú adreci la seva pregària al Senyor.
- Preguem amb el Salm 22, la gran súplica a Déu que Jesús pronuncià a la creu, mentre donava la vida per nosaltres.
- Llegim Mt 5,43-47 i demanem al Senyor clavat en creu el coratge d'estimar els enemics i de pregar pels qui ens persegueixen.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- Jesús, conduït per l'Esperit va al desert per a ser temptat i mostra que és Fill de Déu fent la voluntat del Pare. Per això no converteix les pedres en pans, ni a l'hora de la crucifixió, baixa de la creu. Som cridats a treballar amb els dons que hem rebut de Déu, amb fidelitat i sense cap por.

- Jesús, enlairat damunt la terra, ens atreu cap a ell. La creu és estendard de pau i salvació. Per la fe en Jesús ressuscitat l'Esperit fa brollar rius d'aigua viva del nostre interior: el nostre cor esdevé font d'evangeli.
- Jesús, la pedra viva rebutjada pels homes, és escollida i preciosa als ulls de Déu. Nosaltres ens acostem a ell per ser temple de l'Esperit Sant, edificat per Déu amb pedres vives, i per formar una santa comunitat sacerdotal que ofereix víctimes espirituals agradables a Déu per Jesucrist.

**Associació Bíblica
de Catalunya**